

Rapport 2007:46 R

Prövning av
masterexamensrätt 2007

Högskoleverket • Luntmakargatan 13 • Box 7851, 103 99 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post hsv@hsv.se • www.hsv.se

Prövning av masterexamensrätt 2007

Utgiven av Högskoleverket 2007

Högskoleverkets rapportserie 2007:46 R

ISSN 1400-948X

Innehåll: Högskoleverket, utvärderingsavdelningen, **Charlotta Karlsson**

Formgivning: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Högskoleverkets kontorsservice, Stockholm, juni 2007

Tryckt på miljömärkt papper

Innehåll

Högskoleverkets beslut	5
Högskoleverkets kommentarer	9
BEDÖMARNAS RAPPORT	11
Missiv	13
Bedömarnas utgångspunkter	15
Högskolan Dalarna	21
Materialvetenskap	23
Högskolan i Borås	27
Biblioteks- och informationsvetenskap	29
Energi och material för uthållig utveckling	33
Logistik	37
Medicinteknik	43
Högskolan i Gävle	45
Elektronik med inriktning mot telekommunikation	47
Företagsekonomi med inriktning mot innovativ företagsutveckling	51
Högskolan i Halmstad	55
Inbyggda och intelligenta system	57
Organisering och ledning av innovativa och entreprenöriella verksamheter inom ekonomi och teknik	59
Högskolan i Jönköping	65
Elektroteknik med inriktning mot inbyggda (dator)system	67
Industriell organisation och produktion	71
Informationsteknik	75
Produktutveckling och material	79
Högskolan i Skövde	85
Datavetenskap	87
Systembiologi	91
Högskolan Kristianstad	95
Ecological Engineering – Specialization Water Management	97
Integrerad hälsovetenskap	101
Utbildningsvetenskap med inriktning mot pedagogik, psykologi, specialpedagogik och ämnesdidaktik	107

Högskolan Väst	111
Maskinteknik	113
Malmö högskola	119
Communication for Development	121
Historiska studier	127
Idrottsvetenskap	131
Interaktionsdesign	137
Internationell migration och etniska relationer (IMER)	141
Materialvetenskap	145
Pedagogik	149
Socialt arbete	155
Specialpedagogik	161
Tillämpad matematik	165
Utbildningsvetenskap med inriktning mot kultur, språk och medier; matematik och naturvetenskap; idrott; individ, kultur och samhälle; barndom, lärande och ämnesdidaktik; skolutveckling, profession och ledarskap	171
Södertörns högskola	177
Environmental Science, Communication and Decision-making	179
Institutionell förändring i det moderna samhället	183
Bilaga 1. Bestämning av begrepp och objekt för prövning av masterexamensrätt	187
Bilaga 2. Aspekter och kriterier vid prövning av masterexamensrätt	189

Högskoleverkets beslut

Rektorer vid berörda högskolor

Charlotta Karlsson
BESLUT

2007-06-20
Reg.nr 641-2825-07

Ansökan om rätt att utfärda masterexamen

Prövningsprocessen

Följande högskolor har ansökt om rätt att utfärda masterexamen inom ett eller flera områden: Högskolan Dalarna, Högskolan i Borås, Högskolan i Gävle, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Skövde, Högskolan Kristianstad, Högskolan Väst, Malmö högskola samt Södertörns högskola.

För prövning av ansökningar har Högskoleverket anlitat en så kallad generalistgrupp. I gruppen har ingått Lars Haikola, rektor Blekinge tekniska högskola (ordförande); Kjell Goldmann, professor emeritus Stockholms universitet; Anita Hansbo, vice rektor Högskolan Väst samt Eva Åkesson, vice rektor Lunds universitet. Generalistgruppens uppgifter har bland annat inneburit att konkretisera bedömningskriterier för examensprövningen utifrån lag och förordning, att ansvara för att ansökningarna bedöms på ett likartat sätt samt att ge Högskoleverket förslag till beslut.

Högskoleverket har därutöver anlitat ämnessakkunniga för varje ansökan. De ämnessakkunniga har granskat högskolornas ansökningar med underlagsmaterial. Vid besök på högskolorna har samtal förts med ledning, lärare och studenter. Vilka de ämnessakkunniga är redovisas i *Bedömarnas rapport*.

Bedömning

Högskoleverkets ställningstagande till högskolornas ansökningar grundar sig på de ämnessakkunnigas utlåtanden och generalistgruppens yttranden samt på de överväganden som Högskoleverket har gjort. De ämnessakkunnigas utlåtanden liksom generalistgruppens yttranden och förslag till beslut redovisas i *Bedömarnas rapport*.

Beslut

I enlighet med generalistgruppens yttrande beslutar Högskoleverket att ge följande högskolor rätt att utfärda masterexamen inom nedan angivna områden:

Högskolan Dalarna

- *materialteknik*

Högskolan i Borås

- *biblioteks- och informationsvetenskap*
- *energi- och materialåtervinning*

Högskolan i Gävle

- *elektronik*

Högskolan i Halmstad

- *datateknik*
- *innovationsledning och affärsutveckling*

Högskolan i Skövde

- *datavetenskap*

Högskolan Kristianstad

- *hälsovetenskap*

Högskolan Väst

- *maskinteknik*

Malmö högskola

- *historia*
- *interaktionsdesign*
- *internationell migration och etniska relationer*
- *pedagogik*
- *socialt arbete*
- *utbildningsvetenskap*

Södertörns högskola

- *miljövetenskap*

Högskoleverket beslutar även att ge Högskolan Kristianstad rätt att utfärda masterexamen inom området *utbildningsvetenskap*. Vidare rekommenderar Högskoleverket regeringen att ge Högskolan i Jönköping rätt att utfärda masterexamen inom områdena *elektroteknik; produktionssystem* samt *produktutveckling*.

Högskoleverket finner dock skäl att inom ett år följa upp beviljade examensrätter inom nedan angivna områden:

Högskolan i Halmstad

- *datateknik*
- *innovationsledning och affärsutveckling*

Högskolan i Jönköping

- *produktionssystem*
- *produktutveckling*

Högskolan i Skövde

- *datavetenskap*

Högskolan Kristianstad

- *hälsovetenskap*
- *utbildningsvetenskap*

Högskolan Väst

- *maskinteknik*

Malmö högskola

- *pedagogik*
- *utbildningsvetenskap*

Södertörns högskola

- *miljövetenskap*

Uppföljningen avser respektive högskolas vidtagna åtgärder för de brister som närmare specificeras i avsnittet *Högskoleverkets kommentarer*. Därefter kommer Högskoleverket att ta ställning till om det finns skäl att återkalla examensrätten (gäller de statliga högskolorna) eller göra en framställning till regeringen om återkallande av examensrätt (gäller Högskolan i Jönköping). Övriga beviljade examensrätter kommer att följas upp inom ramen för Högskoleverkets kontinuerliga utbildningsutvärderingar.

I enlighet med generalistgruppens yttrande beslutar Högskoleverket att avslå följande högskolors ansökningar om rätt att utfärda masterexamen inom nedan angivna områden. Högskoleverket konstaterar att de högskolor som får avslag, inom de områden som ansökningarna avser, antingen uppvisar brister i lärarkompetens och lärarkapacitet eller gällande vetenskaplig miljö för att kunna erbjuda utbildning med nära anknytning till utbildning på forskarnivå.

Högskolan i Borås

- *logistik*
- *medicinteknik*

Högskolan i Gävle

- *företagsekonomi med inriktning mot innovativ företagsutveckling*

Högskolan i Skövde

- *systembiologi*

Högskolan Kristianstad

- *Ecological Engineering – Specialization Water Management*

Malmö högskola

- *Communication for Development*
- *idrottsvetenskap*
- *materialvetenskap*
- *specialpedagogik*
- *tillämpad matematik*

Södertörns högskola

- *institutionell förändring i det moderna samhället*

Vidare rekommenderar Högskoleverket regeringen att i enlighet med generalistgruppens yttrande avslå Högskolan i Jönköpings ansökan om rätt att utfärda masterexamen inom området *informationsteknik*.

Beslut i detta ärende har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke, efter föredragning av projektansvarig Charlotta Karlsson i närvaro av avdelningschef Clas-Uno Frykholm, kanslichef Lennart Ståhle och utredare Karin Järplid Linde.

Sigbrit Franke

Charlotta Karlsson

Kopia till:

Utbildningsdepartementet

Generalistgruppens ledamöter

Ämnessakkunniga

Högskoleverkets kommentarer

Högskoleverket vill först framföra ett varmt tack till de personer som har gjort denna prövning möjlig. Detta tack riktar sig givetvis till generalistgruppen och ämnessakkunniga som med stor seriositet åtagit sig detta uppdrag under de knappa tidsmässiga förutsättningar som gällt för prövningen. Ni har gjort ett imponerande arbete. Även för högskolorna har tiden och förutsättningarna varit knappa, att utan närmare anvisningar eller redovisade bedömningskriterier, formulera sina ansökningar. Högskoleverket vill därför framföra ett tack till de berörda högskolorna som har tillmötesgått önskemål om kompletteringar och ställt såväl tid som personal till förfogande med kort varsel. Det är Högskoleverkets förhoppning att 2007 års prövning skall kunna vara högskolorna till hjälp för framtagandet av nya ansökningar gällande masterexamensrätt.

Högskoleverket vill i sammanhanget understryka de allmänna rekommendationer som uttrycks i avsnittet *Bedömarnas utgångspunkter* samt de särskilda kommentarer av vissa enskilda fall som görs i generalistgruppens yttranden.

Skäl till uppföljning av beviljade examensrätter

Det framgår av de ämnessakkunnigas och generalistgruppens bedömning att flera högskolor inte på ett tillfredsställande sätt tydligt har kunnat visa hur man avser säkerställa de planerade masterutbildningarnas nivå och progression. Detta är inte acceptabelt. De högskolor som här ges rätt att utfärda masterexamen bör i god tid innan respektive utbildning startas uppmärksamma sitt ansvar gentemot studenterna att fastställa kurs- och utbildningsplaner samt att säkerställa att masterutbildningens behörighetskrav, innehåll och utformning garanterar

- att utbildningarnas examensmål nås,
- att relevant nivåklassificering av utbildningens kurser är gjord,
- att examensordningens fördjupningskrav om minst 60 högskolepoäng inom huvudområdet uppfylls,
- att progression inom utbildningen uppnås,
- att progression mellan grundnivån och den avancerade nivån uppnås samt
- forskningsanknytning.

Högskoleverket avser att inom ett år särskilt följa upp examensrätterna för de nedan angivna områdena och kommer att anmoda berörda högskolor att inkomma med underlag i vilket det tydligt framgår vilka åtgärder som vidtagits gällande bristerna i nivå och progression. Därefter kommer Högskoleverket att ta ställning till om det finns skäl att återkalla examensrätten (gäller de statliga högskolorna) eller göra en framställning till regeringen om återkallande av examensrätt (gäller Högskolan i Jönköping). Uppföljningen avser:

Högskolan i Halmstad

- *datateknik*
- *innovationsledning och affärsutveckling*

Högskolan i Jönköping

- *produktionssystem*
- *produktutveckling*

Högskolan i Skövde

- *datavetenskap*

Högskolan Kristianstad

- *hälsovetenskap*
- *utbildningsvetenskap*

Högskolan Väst

- *maskinteknik*

Malmö högskola

- *pedagogik*
- *utbildningsvetenskap*

Södertörns högskola

- *miljövetenskap*

För mer detaljerad redovisning av bristerna i varje enskilt fall, hänvisar Högskoleverket till de ämnessakkunnigas utlåtanden.

BEDÖMARNAS RAPPORT

Missiv

Till Höskoleverket

2007-06-20

Reg.nr. 641-2825-07

Examensrättsprövning för masterrättigheter 2007

Höskoleverket har under våren 2007 genomfört en examensrättsprövning för masterrättigheter. Prövningen har totalt omfattat 32 ansökningar, fördelade på tio lärosäten. För prövningen anlätades en s.k. generalistgrupp bestående av följande personer:

- Kjell Goldmann, Stockholms universitet
- Lars Haikola, Blekinge tekniska högskola
- Anita Hansbo, Högskolan Väst
- Eva Åkesson, Lunds universitet

Lars Haikola har fungerat som generalistgruppens ordförande. Därutöver har ett stort antal ämnessakkunniga anlåtats. De ämnessakkunniga redovisas i anslutning till respektive ämnessakkunnigutlåtande.

Utgångspunkten för prövningen har varit högskolelag och högskoleförordning, Höskoleverkets generella krav vid examensrättsprövningar samt de tillägg och konkretiseringar som generalistgruppen gjort och som av nödvändighet har behövt göras med anledning av de nya och specifika krav som ställs på masterexamensrättigheter. Ansökningar från högskolorna, kompletterande skriftligt material samt information vid platsbesöken har utgjort underlag för bedömningen.

Härmed överlämnas generalistgruppens yttrande till Höskoleverket.

För generalistgruppen

Lars Haikola

Bedömarnas utgångspunkter

Generalistgruppen har haft Högskoleverkets uppdrag att leda prövningen av masterexamensrätt. Detta har inneburit

- att tolka lag och förordning, dels avseende masterexamensrätten som sådan, dels avseende de krav som ställs på utbildning och examina på avancerad nivå generellt, och på masterexamen specifikt,
- att tolka och konkretisera ”Högskoleverkets aspekter och kriterier för examensrättsprövningar” för masterexamen,
- att leda platsbesöken,
- att på grundval av högskolornas ansökningar, de ämnessakkunnigas utlåtanden och vad som i övrigt framkommit vid platsbesöken, lämna förslag till beslut och därvid eftersträva att olika ansökningar bedöms på ett likartat sätt.

På en övergripande nivå har generalistgruppen utgått från att prövningen gäller huruvida högskolan har de förutsättningar som behövs för att kunna ta ansvar för de rättigheter och skyldigheter som följer med masterexamensrätten inom området.

En tolkning av kriterierna för examensrätt och anvisningar för att ansöka om sådan saknades när ansökningar ingavs. De underlag som högskolorna har lämnat in i sina ansökningar har därför varierat till karaktär och innehåll. Ansökningarna har sammantaget täckt ett stort antal discipliner och utbildningsteman, vilket gör att komplexiteten i det sammantagna underlaget har varit betydande. I ljuset av dessa förhållanden får vi konstatera att tiden för såväl ansöknings- som bedömningsprocessen har varit knapp. Vi har också konstaterat att kunskapen om och mognaden kring den nya examensordningen och dess krav ofta är otillräcklig. Kunskapen om den nya examensordningens innebörd och krav på förnyelse av utbildningen behöver fördjupas vid lärosätena.

Före platsbesöken sammanfattade generalistgruppen sina tolkningar i två arbetsdokument för de ämnessakkunniga, (se bilagorna 1 och 2). Nedan följer en sammanfattning av de tolkningar och kriterier som varit mest väsentliga i processen. Vidare redogör vi för några principiella avvägningar och bedömningar som vi gjort i vårt slutgiltiga ställningstagande till ansökningarna. Våra yttranden och förslag till beslut presenteras i anslutning till de ämnessakkunnigas utlåtanden.

Område för masterexamensrätt

Generalistgruppen har tolkat begreppet ”område för examensrätt” som inte nödvändigtvis identiskt med begreppet ”huvudområde för masterexamen”. Området för examensrätt pekar ut inom vilket område som högskolan får fatta

de beslut som enligt förordningen lärosätet självt skall eller får fatta. Här ingår att inrätta huvudområden för masterexamen *inom* området för examensrätt. (Se vidare bilaga 1). Vi förutsätter att lärosätena nyttjar tilldelad examensrätt enbart inom de delområden där de har tillräcklig kompetens.

De ämnessakkunniga har haft i uppgift att föreslå ett lämpligt område för examensrätt med utgångspunkt från den aktuella ansökan. Vägledande härvidlag är att ett område för examensrätt bör vara hållbart över tiden och därför inte alltför snävt definierat.

Generalisternas yttrande och förslag till beslut innefattar förslag att bevilja några ansökningar inom områden som inte är identiska med vad högskolorna ursprungligen ansökt om. Ändringar av föreslagna områdesbenämningar har förankrats vid respektive lärosäte. Lärosätet har därefter inbjudits att inkomma med en förnyad ansökan med ändrad områdesbenämning.

Kriterier för att bevilja masterexamensrätt

Som tidigare nämnts har generalistgruppen under processen sammanfattat sina tolkningar av kriterier för bedömning i form av ett arbetsdokument för de ämnessakkunniga (se bilaga 2). Sammanfattningen, såväl som de ämnessakkunnigas utlåtanden, innehåller fem rubriker som utgör övergripande kriterier och som nedan kommenteras.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Detta kriterium har haft tyngd i förslaget till beslut. I underlaget (bilaga 2) har angetts ett ”tröskelvärde” om 2–3 docentkompetenta lärare. Andra faktorer som har påverkat bedömningarna är lärarnas vetenskapliga inriktning i relation till den föreslagna utbildningen, samt professorers och docenters konkreta deltagande i denna, och utbildningens sårbarhet pga. nyckelpersonsberoende. Vi har valt att inte enbart räkna antalet anställda professorer och docenter eller helårsekvivalenter undervisande docentkompetent personal, utan har försökt bedöma huruvida lärarkompetens och lärarkapacitet sammantaget är tillfyllest i relation till den planerade utbildningens innehåll.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Detta kriterium har haft särskild tyngd i förslaget till beslut genom förordningens villkorande av masterexamensrätten: tillstånd att utfärda masterexamen får lämnas till en högskola ”om den vetenskapliga miljön inom området är av sådan kvalitet och omfattning att högskolan kan erbjuda utbildning med nära anknytning till utbildning på forskarnivå.” (HF 6 kap. 26 §). I efterhand noterar vi att kriteriet delvis överlappar kriteriet om lärarkompetens och lärarkapacitet.

Anknytningen mellan den vetenskapliga miljön och utbildningsmiljön är svår att bedöma utifrån skriftliga underlag, i synnerhet i detta läge där den utbildning som skall bedömas ännu inte har genomförts. Till det vi ansett

vara av betydelse har hört antalet forskarstuderande i den lokala miljön samt förekomst av doktorandkurser, forskningsseminarier och forskningsprogram i vilka masterstudenter skulle kunna delta. Platsbesökens intervjuer med lärare, forskarstuderande och befintliga magisterstudenter har i förekommande fall utgjort kompletterande underlag för en sådan bedömning. I de fall där samstämmiga vittnesbörd om god anknytning har getts har detta beaktats som en väsentlig positiv faktor.

Nivå och progression

Generalistgruppens utgångspunkt är att lärosätets förutsättningar att säkra nivå och progression i utbildningen är ett väsentligt kriterium för examensrätt. Vi vill samtidigt poängtera att vi betraktar begreppen ”avancerad nivå”, ”progression” och ”fördjupning” som komplicerade i bedömningshänseende genom att de inte är väldefinierade och bedömningsbara enbart utifrån formella kriterier, utan till stor del måste bedömas av ämnessakkunniga inom området genom jämförelse med en befintlig akademisk tradition.

I ämnessakkunnigas uppgift har ingått att bedöma nivå och progression i den utbildning som avses leda till masterexamen. Följande formella aspekter är relevanta:

- Kan en tillräckligt stor andel (minst 90 högskolepoäng enligt den praxis som nu utvecklas på universiteten) av de föreslagna kurserna i mastersutbildningen bedömas ligga på avancerad nivå?
- Bygger den föreslagna utbildningen på utbildning på grundnivå?
- Finns 60 högskolepoäng kurser på avancerad nivå som utgör fördjupning inom ett huvudsakligt område (huvudområde)?
- Uppfylls högskoleförordningens mål för masterexamen?

Behörighetskraven för utbildningen är av betydelse för progressionen från grundnivå till avancerad nivå. Om det för behörighet till en masterutbildning med visst huvudområde krävs grundutbildning med samma huvudområde, bör man kunna utgå från att masterutbildningen blir avancerad i tillräcklig utsträckning. Bedömningsproblemet är större i de fall då den tilltänkta masterutbildningen saknar motsvarighet på grundnivå, har generösa behörighetskrav eller riktar sig till en vidsträckt målgrupp med skiftande bakgrunder. Särskilt i sådana fall har det varit väsentligt att pröva frågan om nivå och progression.

Generalistgruppen kan konstatera att nivåklassificeringen av kurser ännu inte funnit stabila former, och att processen och kriterier för nivåklassificering av kurser vid lärosätena bör förbättras. Vidare har centrala styrdokument som utbildningsplaner och kursplaner i många fall varit bristfälliga.

En fråga i sammanhanget är på vilken grund vi kan och bör bedöma lärosätets förutsättningar att bedriva masterutbildning med säkrad nivå och progression. Förekomsten av kompletta kurs- och utbildningsplaner vid bedömningstillfället har därvidlag inte varit avgörande. Vid platsbesöken har vi noterat tydliga skillnader i lärarnas engagemang i utbildningen och medve-

tenhet om mål, nivå och progression i densamma. Vår erfarenhet från verksamheten säger oss att denna faktor – kompetenta lärares engagemang och medvetenhet – i realiteten spelar en avgörande roll för nivån och progressionen i den utbildning som faktiskt kommer att genomföras. Detta har vi beaktat i bedömningarna.

Generalistgruppen har kunnat konstatera att ämnessakkunniga har haft olika uppfattning om hur utslagsgivande kriteriet nivå och progression ska vara i den sammanvägda bedömningen. Denna skiljelinje finns även inom generalistgruppen. Generalistgruppen förutsätter att det sker ett betydande och snabbt utvecklingsarbete vid de lärosäten där examensrätt tillstyrks trots brister i underlaget för bedömning av nivå och progression.

Säkring av examensmålen

Detta kriterium har inte haft avgörande tyngd i den slutgiltiga bedömningen. Huruvida studenterna verkligen når målen för utbildningen påverkas i hög grad av de krav som ställs i examinationen, men det är svårt att få fram ett adekvat underlag för att bedöma säkringen av examensmålen för utbildning som ännu inte genomförts.

Ett särskiljande examensmål för masterexamen är att ”Studenten skall visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang, muntligt och skriftligt eller på annat sätt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika grupper”. Detta mål är uppfordrande i relation till den svenska traditionen inom vissa områden inom humaniora och samhällsvetenskap vid såväl universitet som högskolor. Generalistgruppen har funnit det svårt att tillämpa detta kriterium som utslagsgivande i bedömningen men förutsätter att detta blir en väsentlig aspekt vid framtida utvärderingar av all masterutbildning.

De interna kvalitetssäkringssystemen är i flera fall ännu inte anpassade till den nya examensordningen. Detta är givetvis en brist som måste åtgärdas.

Övrigt (infrastruktur, resurser och koppling till yrkesverksamhet)

Dessa tre kriterier har inte varit utslagsgivande i bedömningen.

Såväl ämnessakkunniga som generalister kan konstatera att infrastrukturen för att bedriva masterutbildning genomgående är god.

Några lärosäten har avsatt särskilda utvecklingsresurser för att bygga upp nya masterutbildningar, och ytterligare några är beredda att prioritera de sökta masterutbildningarna också i driftsskedet, åtminstone under en uppbyggnadsperiod.

Bolognaprocessen har som mål att främja anställningsbarhet och lägger stor enfasis i att förbereda studenten för arbetslivet. Generalisternas intryck är att denna aspekt visserligen är beaktad, och i några fall mycket tydligt beaktad, men att knytningen till forskningsförberedande utbildning är mer dominerande. Det är också påtagligt hur svag kopplingen är mellan den planerade

utbildningen och en globaliserad arbetsmarknad, trots att flera utbildningar riktar sig till internationella studenter.

Rekommendationer

Kvalitetssäkringssystemen behöver utvecklas och anpassas till den nya examensordningen. Önskvärda komponenter innefattar

- riktlinjer för klassificering av kurser på avancerad nivå,
- riktlinjer för hur stor andel kurser på grundnivå som får ingå i eller tillgodoräknas i en examen på avancerad nivå,
- kriterier och processer för inrättande, uppföljning och utvärdering av utbildningar och examina,
- riktlinjer för examination, med utgångspunkt från examensarbetets betydelse för att säkra målen i examensordningen.

Kunskapen om den nya examensordningens innebörd och krav på förnyelse av utbildningen behöver fördjupas vid lärosätena. Nivåklassificeringen av kurser har ännu inte funnit stabila former. Högskoleverket bör följa denna process noga de närmaste åren.

Lärosäten som beviljats examensrätt förutsätts särskilt uppmärksamma sitt ansvar på följande punkter:

- Ansvar för att enbart nyttja tilldelad examensrätt inom de delområden där lärosätet har tillräcklig kompetens och de övriga förutsättningar som behövs.
- Ansvar för att utbildningsplaner och kursplaner fastställs i enlighet med högskoleförordningens krav i god tid innan utbildningen startar.
- Ansvar för att säkerställa progression mellan grundnivå och avancerad nivå i relation till behörighetskraven för utbildningen.
- Ansvar för att säkerställa kvaliteten i examinationen av examensarbetet för masterexamen.
- Ansvar för att studenterna når masterexamens mål; notera särskilt de mål som särskiljer masterexamen från magisterexamen.

Högskolan Dalarna

Materialvetenskap

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Högskolan Dalarna ges rätt att utfärda *masterexamen inom området materialteknik*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Magnus Odén, Luleå tekniska högskola
Sture Hogmark, Uppsala universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Materialvetenskap kan uppfattas som ett mycket brett område, och ett beviljande av ett masterprogram inom materialvetenskap skulle innebära att man har rätt att i framtiden fritt ändra inriktning inom detta område. Den lärar- och forskarkompetens som gruppen bakom Högskolan Dalarnas ansökan besitter är avgränsad till vad man skulle kunna benämna materialteknik eller möjligen teknisk materialvetenskap.

De ämnessakkunniga föreslår att Högskolan Dalarna beviljas rätt att driva masterutbildning inom *materialteknik*.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Bakom ansökan om rätt till masterutbildning vid Högskolan Dalarna står fyra professorer, en docent och fem tekniska doktorer. Samtliga har sin lärar- och forskarkompetens inom materialrelaterade ämnesområden, med stark koppling till industriella behov inom närområdet (SSAB). Av de fyra professorerna är en adjungerad från Luleå tekniska universitet. De övriga tre har liksom docenten 100 procent av sin tjänst förlagd vid Högskolan Dalarna. Tillsammans bör hela lärarlaget kunna driva den föreslagna utbildningen. Professor Mikael Olsson förefaller vara den största drivkraften bakom förslaget.

Höskoleverkets minimikrav för lärarkompetens är klart uppfyllt.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Den aktuella forskargruppen vid Högskolan Dalarna har flerårig erfarenhet av högskoleingenjörsutbildning såväl som civilingenjörsutbildning. Den senare drivs idag samarbete med Kungl. Tekniska högskolan. Forskarutbildning drivs främst i samarbete med Luleå tekniska universitet, Kungl. Tekniska högskolan, Chalmers tekniska högskola och Uppsala universitet. För närva-

rande (oktober 2006) handleder man femton doktorander, varav elva är s.k. industridoktorander anställda av olika företag, en är anställd av Jernkontoret. Samtliga tio personer i lärarlaget har själva disputerat inom materialteknik, vilket framgår av titeln på deras doktorsavhandlingar, utom möjligen Mikael Grehk som snarare disputerade inom fasta tillståndets elektronik. I sina CV:n anger alla dessutom att man handleder doktorander eller examensarbetare. Samtliga lärare är således aktiva forskare.

Man handleder idag doktorander som examineras externt, och har mångårig erfarenhet av detta. Därför skulle införande av en masterutbildning vid Högskolan Dalarna i praktiken inte betyda någon egentlig skillnad i forskningsnivå. Nivån på forskningen är redan idag tillräckligt hög för doktorsexamen. Kurserna är rakt igenom planerade att hållas av forskande personer, vilket även det borgar för god forskningsanknytning.

Här bör också nämnas att gruppen är rent fysiskt väl samlad i en egen byggnad där kontor och laboratorier samsas. De civilingenjörsstudenter och doktorander ämnessakkunniga talade med vittnade om en daglig och nära kontakt med sina handledare, och att man var mycket nöjda med detta.

Den materialtekniska forskningen som bedrivs vid Högskolan Dalarna är mycket starkt knuten till stålbranschen och genom Jernkontoret, branschorganisationen för svensk stålindustri, kanaliseras stora resurser till högskolan. Följden har blivit att den forskning som bedrivs är starkt tillämpningsorienterad, och att mer grundläggande studier inte förekommer. Detta kommer att ligga Högskolan Dalarna till last vid en eventuell ansökan om examinationsrätt på forskarnivå.

Slutligen skall här nämnas att flera forskningsinstrument och testutrustningar håller hög internationell klass. En del av utrustningen, som rör plåtformning, är unik och måste betraktas som en spjutspets inom området.

Nivå och progression

Det föreföll som att de som sammanställt ansökan inte hade beaktat krav på progression när man formulerat sina kursplaner. Kursplanerna verkar snarare anpassade för traditionell civilingenjörsutbildning. Man anger att samtliga kurser är på avancerad nivå, vilket inte överensstämmer med de ämnessakkunnigas uppfattning. Dock får upp till 25 procent av kurspoängen utgöra kurser av grundläggande karaktär enligt den allmänt accepterade princip som tagits vid universiteten. Andelen kurser på grundnivå bedöms inte överstiga denna andel.

Masterprojektets (examensarbetets) mål är idag vagt formulerade och skulle formellt kunna uttryckas klarare och med starkare koppling till den svenska bolognaprocessen. Kurspaketet som leder fram till masterprojektet är tillfyllest. Däremot bör högskoleförordningens specifika krav på en masterexamen tydligare framgå, snarare än att beskriva innehållet med utgångspunkt från en ingenjörsutbildning. Fler element av forskningsanknytning efterlyses inom flera av de redovisade kursplanerna. Ett förslag är att ge masterstudenterna en

formell status i forskargruppen, under andra året av studier, med vissa uppgifter inom forskargruppen som de ansvarar för. En sådan lösning öppnar för informella kontakter med andra forskare. De inblandade lärarnas egna forskarbakgrunder, och det faktum att man redan bedriver en tämligen framgångsrik doktorandutbildning, antyder att man kommer att kunna skriva om sina kursplaner mot en mer forskningsförberedande nivå.

Positivt är att kursprogrammet innehåller tre projektkurser som genomförs före det avslutande masterprojektet. Därmed har man byggt in en naturlig progression. Dock kunde kraven inom det avslutande projektet höjas. ”A written report and an oral presentation” som avslutning beskriver inte kraven för en avancerad nivå. Man bör t.ex. kräva att den avslutande rapporten skulle kunna utgöra underlag för en internationell konferenspresentation.

Idag kan området uppvisa flera studenter som har gått vidare till forskarutbildning från civilingenjörsprogrammet och det finns ingen anledning att tro att det inte skulle bli så efter genomgången masterutbildning. Dock kommer denna övergång att vara begränsad, framför allt gällande materialteknik- och materialmeknikområdet och inte täcka in hela materialvetenskapsområdet.

Säkring av examensmål

Ansökan innehåller inte något uttalat om kvalitetssäkring av utbildningen.

Internationaliseringen av programmet är inte explicit behandlad i ansökan, dock är ämnet materialteknik till sin natur inte starkt behäftat av nationella inslag vilket kan vara fallet inom andra ämnen. Dock finns en fara med för stark koppling till industrisamarbeten ur detta perspektiv. Inom forskargrupperna förekommer dock en stor grad av internationalisering i form av deltagande vid internationella konferenser och publicering i internationella tidskrifter.

Högskolan Dalarna har inte redovisat dokumenterade kriterier för inrättande och avveckling av masterutbildningar, vilket är en brist.

Övrigt

Av dokumentet Forskningsstrategi för Högskolan Dalarna 2005–2008 (2003-11-10) framgår att materialteknikområdet är starkt prioriterat. Bearbetning, design och karakterisering av material och materialtyper stod redan i november 2003 överst på listan över kunskapsområden för vidareutveckling och profilering. Högskolan ger således ansökan om masterutbildning ett starkt och uthålligt stöd.

Högskolan Dalarna är i besittning av laborativ utrustning som håller god internationell klass. Utrustning för elementär och avancerad materialkarakterisering i form av AES, SIMS, SEM och ljusmikroskop finns tillgängliga på plats. Även mer specifik utrustning anpassad till forskningsprofilen, som diverse tribologisk utrustning samt ett omfattande plåtformningslaboratorium med spjutspetsutrustning, existerar på plats. Därför bedöms högskolan ha adekvat utrustning för att genomföra ett masterprogram inom materialteknik.

En masterutbildning med tillhörande examinationsrätt skulle innebära ett erkännande för den forskning och teknikutbildning som man successivt arbetat upp under de drygt 25 år som Högskolan Dalarna funnits. Det skulle också innebära ett viktigt komplement till nuvarande ingenjörutbildningar och naturligtvis ett viktigt delsteg mot en framtida egen doktorsutbildning.

Högskolan i Borås

Biblioteks- och informationsvetenskap

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigs utlåtande föreslår vi att Högskolan i Borås ges rätt att utfärda *masterexamen inom området biblioteks- och informationsvetenskap*.

Utlåtande av ämnessakkunnig

Birger Hjörland, Danmarks Biblioteksskole

Ämnessakkunnigs förslag till beslut

Beviljas

Ämnessakkunnigas förslag till områdesbenämning

Biblioteks- och informationsvetenskap

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Med fyra professorer, två docenter och sexton lektorer med doktorsexamen har institutionen för biblioteks- och informationsvetenskap den högsta koncentrationen av forskarutbildade lärare inom ämnet i Sverige. Det finns en aktiv forskningsmiljö.

De forskarutbildade lärarnas kvalifikationer fördelar sig på ett sådant sätt, att det finns en solid vetenskaplig kompetens i vad som internationellt anses som biblioteks- och informationsvetenskapens kärnämnen (t.ex. bibliometri, Information Retrieval och Information Seeking). Där finns dessutom annan vetenskaplig kompetens som ger institutionen för biblioteks- och informationsvetenskap större ämnesbredd och större utvecklingspotential än institutioner för biblioteks- och informationsvetenskap vanligtvis har, däribland kompetens inom lärande, kultur- och medier respektive vetenskapsteori.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Utbildningsmiljö

De lärare som skall undervisa på masterutbildningen är mestadels forskningsaktiva. Vid Högskolan i Borås finns det en öppen, kritisk och konstruktiv forskningsmiljö i biblioteks- och informationsvetenskap som även masterstudenter skulle ha glädje av.

Övergång till utbildning på forskarnivå

Masterutbildningen kommer att kvalificera till forskarutbildning i biblioteks- och informationsvetenskap. När kandidatutbildningen har byggts ut kommer masterutbildningen att bestämma nivån för rekrytering till forskarutbildningen i Borås och på universiteten. Forskarutbildningen kommer därmed att kunna reduceras något till omfånget (från fyra till tre år). Studerande med masterutbildning kommer efter prövning att kunna få tillgodoräkna sig kurser, som ges både i masterprogrammet och i forskarutbildningen.

Nivå och progression

Den föreslagna masterutbildningen ligger på en hög akademisk nivå. Den omfattar många av ämnets centrala discipliner på en avancerad nivå.

Det finns en tydlig progression i förhållande till den nuvarande grundutbildningen (som skall göras om till en kandidatutbildning). Det rör sig om progression av olika slag. Några ämnen (i synnerhet Information Retrieval och bibliometri) uppvisar progression i användningen av alltmer avancerade matematiska begrepp och metoder. Andra element, som kulturpolitik, uppvisar progression genom att gå från en mer beskrivande till en mer teoretiserande nivå samt genom att gå från en mer lokal till en mer internationell nivå.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

Det ligger i sakens natur att det ännu inte finns några examensarbeten från masterutbildningen, men ämnessakkunniga har läst och bedömt uppsatser från den existerande magisterutbildningen. Bland dessa finns goda exempel på magisteruppsatser av hög ämnesmässig kvalitet som även skulle hålla tillräcklig god kvalitet för masternivån.

Internationalisering

Forskningsmiljön på Bibliotekshögskolan i Borås är internationellt orienterad och masterstudenterna ges möjlighet till studier utomlands.

Kvalitetssäkring

Det finns en policy och ett tillvägagångssätt för kursvärderingar, och de studerandes utvärderingar utgör en grund för vidareutveckling av utbildningen.

Övrigt

Masterutbildningen i biblioteks- och informationsvetenskap vänder sig till studerande från flera ämnesområden eftersom att det är viktigt att biblioteken får bibliotekarier som har olika ämneskompetenser. Tanken är att utbildningen skall ha sin utgångspunkt i de studerandes ämneskunskaper sedan tidigare och integrera dessa i de biblioteks- och informationsvetenskapliga disciplinerna kunskapsorganisation och Information Retrieval.

Emellertid framgår det inte klart hur detta rent konkret skall uppnås, och det finns inga exempel på uppsatser där detta har gjorts. Det kan t.ex. göras genom att studenter med bakgrund i litteraturvetenskap skriver uppsatser om indexering av fiktionslitteratur i kataloger och databaser. Det förefaller angeläget att utveckla detta vetenskapligt och pedagogiskt.

Energi och material för uthållig utveckling

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigs utlåtande föreslår vi att Högskolan i Borås ges rätt att utfärda *masterexamen inom området energi- och materialåtervinning*.

Utlåtande av ämnessakkunnig

Lars Sætran, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Ämnessakkunnigs förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Området som anges i ansökan är alltför omfattande. Lärosätet har efter platsbesöket föreslagit en alternativ benämning: *energi- och materialåtervinning* (Recovery of Energy and Material Resources). Det motsvarar på ett bättre sätt det område högskolan täcker in.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Inom det område högskolan söker sin masterexamen har man tre forskningsgrupper: bioteknik, förbränning och polymera material. Grupperna leds av var sin professor med 100 procents tjänstgöring som samtliga sitter i Borås. Utöver detta har bioteknikgruppen två tekniska doktorer samt sju doktorander; förbränningsgruppen en adjungerad professor på 10 procent, två tekniska doktorer, två filosofie doktorer samt fyra doktorander; polymera material en gästprofessor på 20 procent, en docent, en teknologie doktor, tre doktorander samt fyra post-doc.

De tre grupperna representerar tre relativt avgränsade ämnesområden men har utvecklat ett samarbete inom grupperna och samproducerar inom olika tvärprojekt med energi- och materialåtervinning som gemensamt område. Vid platsbesöket vittnade lärargruppen tydligt om den samverkan som sker över ämnesgränserna. Man bedriver även en internationellt framgångsrik forskning bland annat inom etanolproduktion/avfallsåtervinning under ledning av professor Mohammad Taherzadeh. Sammantaget för alla grupper görs bedömningen att kravet på 2–3 docentkompetenta lärare uppfylls.

Sammanfattningsvis framstår lärarstaben som tillräcklig med hänsyn till kapaciteten för en master. Lärarna framstår som kompetenta och väl motiverade för masterutbildningen.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Den utbildningsmiljö som finns präglas i hög grad av den forskning som bedrivs i nära samarbete med Statens provnings- och forskningsinstitut i Borås samt företaget Borås Energi och Miljö AB. Till detta kommer forsknings-samarbeten med ca 25 företag. De tretton doktorander som samtliga sitter på högskolan är med ett undantag (Göteborgs universitet) samtliga inskrivna vid Chalmers. Forskarutbildningskurser ges även till doktoranderna vid den egna högskolan. Granskning av vetenskapliga artiklar ingår i utbildningen. Den forskning som bedrivs förväntas ge uppslag till examensarbeten för de blivande masterstudenterna. Även om inget uttalat mål finns för examensarbetet förväntas det kunna leda till en publikation i någon form. Lärare, doktorander och magisterstudenter gav därutöver en entydig bild av att befintliga magisterstudenter integreras i den akademiska miljön vid lärosätet inom området för ansökan. Bedömningen blir att de blivande masterstudenterna mycket väl kommer att befinna sig i nära anknytning till forskarnivån.

Utbildningen bedöms ligga på en sådan nivå att den uppfyller de förkunskaper som krävs för en forskarutbildning. Utbildningen uppges ge behörighet till Chalmers forskarutbildning. Sedan 2004 har fyra doktorer examinerats från Borås. Formella avtal saknas dock som reglerar vidare forskarstudier vid ett lärosäte med rätt till forskarutbildning.

Sammanfattningsvis framstår utbildningsmiljön som positiv med en god och stor kontakt mellan studenter och lärare. Lärarna har lyckats skapa en miljö där studenter och doktorander har ett integrerat samarbete.

Nivå och progression

Utbildningen kommer att bygga på den idag befintliga motsvarande tvååriga magisterutbildningen. Vissa ändringar av kursplanerna har gjorts i det befintliga kursutbudet. Utbildningen kommer att ha två inriktningar: resursåtervinning och bioteknik. Utbildningen riktar sig mot såväl utländska som svenska studenter. De behörighetskrav som ställs är minst 180 högskolepoäng högskoleingenjörsutbildning inriktad mot maskinteknik, industriell ekonomi, kemiteknik, väg- och vattenteknik, byggteknik eller motsvarande. För inriktningen bioteknik krävs inriktningen kemiteknik.

Ett mindre antal kurser är klassade som grundnivå. Den nivåsättning och klassning som beskrivs i kursplaner är otydlig. Högskolan har heller inte presenterat gemensamma riktlinjer för nivåsättning av kurser. Det intryck som gavs vid platsbesöket var dock att hela lärolaget var väl insatta i utbildningens syfte och mål på såväl kurs- som programnivå och kunde redogöra för en progression i utbildningen.

I ansökan saknades hänvisning till kurslitteratur till vissa av kursplanerna, men vid diskussioner med lärarna under platsbesöket framkom att den litteratur som används har ett omfång och nivå som ligger på en god internationell nivå.

Avseende nivån på forskningen har forskargruppen en god forskningsstandard och de avrapporterar sina vetenskapliga resultat vid internationella konferenser och i internationella referee-behandlade tidskrifter.

Sammanfattningsvis bedöms det samlade kursutbudet uppfylla kravet på nivå och progression.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

Det krav som ställs på examinator är lägst doktorsexamen. Utarbetade måldokument finns inte för examensarbetet förutom kursplanen. I denna anges att handledningen skall ske av en erfaren forskare samt att examinationen skall ske genom att studenten lägger fram sitt arbete vid ett seminarium där särskilt utsedd examinator, handledare, kursdeltagare och andra intressenter deltar. Ett ickedokumenterat mål är att arbetet skall kunna vara en del i ett vetenskapligt arbete.

Bedömningen blir att examensarbetet uppnår tillräcklig nivå med den kompetens lärarna besitter tillsammans med den forskningsverksamhet som bedrivs. Högskolan bör dock formellt reglera att examinator för examensarbetet har lägst docentkompetens.

Internationalisering

Samarbetsavtal finns med flera utländska lärosäten. Internationella kontakter uppges ske inom inte bara forskning utan även inom grundutbildning i form av kursutveckling och lärarutbyten. Examensarbetare bereds även möjlighet att genomföra sina arbeten utomlands. Utbildningen får kanske sitt främsta internationella uttryck med sin rekrytering av utländska studenter som uppgår till drygt ett fyrtiotal. Endast två till tre svenskar går utbildningen. Rekryteringen sker företrädesvis från Iran och Indien genom agenter vilka på plats försäkrar sig om att studenterna som kommer till utbildningen har tillräckliga förkunskaper.

Kvalitetssäkring

Borås kvalitetssäkringssystem bygger på Högskoleverkets modell med interna självvärderingar vart tredje år med samtidig uppföljning av den kommande treårsperioden. Centrala dokument som reglerar rutiner för att inrätta och utveckla utbildningar saknas och bör inrättas.

Övrigt

Forskargruppens laboratorier är modernt utrustade med instrument av hög klass. I laboratorierna försiggår en stor aktivitet och med ett stort deltagande av lärare, doktorander och studenter.

Logistik

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande avstyrker vi att Högskolan i Borås ges rätt att utfärda *masterexamen inom området logistik*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Mats Abrahamsson, Linköpings universitet

Jens Ove Riis, Aalborg universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Avslag

Sammanfattande motivering

Högskolan i Borås lever inte upp till det av generalistgruppen satta tröskelvärde på 2–3 docentkompetenta lärare knutna till huvudområdet logistik, och anställda på lärosätet. Vidare är lärarkapaciteten inom huvudområdet begränsad varför man är helt beroende av externa lärarresurser för att kunna genomföra ett masterprogram. Ett masterprogram skall också vara forskningsanknutet. Högskolan i Borås har primärt sin seniorforskning inom transportsäkerhet med kvalitetsinriktning, vilket kan definieras som en mycket smal delmängd av logistikområdet. Masterprogrammet däremot är primärt inriktat på områdena Demand Chain Management och Supply Chain Management, vilket för högskolan är nya områden där seniorforskningen primärt representeras av en adjungerad professor (20 procent), som sedan några år tillbaka har uppnått pensionsåldern. Ämnessakkunniga bedömer att den forskningsmässiga basen för ett masterprogram i logistik i dagsläget är otillräcklig.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Högskolan i Borås ger sedan tidigare magisterexamen inom de båda områdena kvalitetsteknik och logistik. Med den inlämnade ansökan avser man att kunna utfärda masterexamen inom logistik samtidigt som man behåller sin nuvarande magisterexamen inom kvalitetsteknik. I dagsläget har man enligt uppgift 15–40 studenter varje år på de båda magisterprogrammen tillsammans. Huvuddelen av studenterna är rekryterade utanför Sverige, i huvudsak från Iran och Indien.

Masterprogrammets kompetensbas är tunn. Den primära forskningsledningen består av en professor med inriktning mot transportsäkerhet (100 procent, men som delar sin tid mellan de båda institutionerna ingenjörshögskolan och textilhögskolan), vilket är ett mycket smalt fält inom det sökta området

logistik. Transportsäkerhet och kvalitetsteknik är de områden som huvuddelen av doktorander och forskande lärare forskar på. *"Vi håller på att ställa om forskningen mot fashion logistics och DCM, men det tar som bekant tid."* Den person som tydligast personifierar den valda inriktningen logistik med fokus på Demand Chain Management och Supply Chain Management, är anställd som adjungerad professor (20 procent) men har sedan några år tillbaka uppnått pensionsåldern. Han fyller en viktig uppgift som inspiratör, men kan inte betraktas som en resurs att bygga ett masterprogram kring. I ansökan har man namngett ytterligare en gästprofessor (design management), en adjungerad professor (textil produktionsteknik) och en docent (teoretisk fysik), men ingen av dessa har sin primära kompetens inom det sökta området logistik. Utöver dessa finns en disputerad lektor i logistik (50 procent) och en lektor i kvalitetsteknik (100 procent), samt sex adjunkter inom varierande områden.

Ämnessakkunnigas bedömning är att den primära lärarkompetensen i första hand finns vid sidan av det sökta området eller utgör en mycket smal del av det sökta området logistik. Enligt högskolans egna uppgifter finns det tillgänglig lärarkapacitet på sammanlagt 290 procent för undervisning på avancerad nivå, varav 50 procent (motsvarande en halvtidstjänst) på professorsnivå, 105 procent på lektornivå och resterande 135 procent på adjunktsnivå, vilka skall klara att hålla ett masterprogram i logistik igång samt ett magisterprogram i kvalitetsteknik. Enligt egen utsago arbetar man med nyckeltalet 10 lärarledda undervisningstimmar per poäng (ECTS), vilket gör det svårt att klara kurserna på avancerad nivå. Därför kompletterar man med externa resurser, främst från industrin men även gästföreläsare från andra lärosäten.

Ämnessakkunnigas bedömning är att den egna lärarkapaciteten är för liten, i synnerhet avseende disputerade lärare, och att beroendet av externa lärarresurser är för stort. Detta förvärras ytterligare av att det idag är mycket svårt att rekrytera disputerade eller i övrigt forskarutbildade lärare inom det sökta området logistik, både i Sverige och i större delen av Europa. Det blir än värre av att högskoleledningen inte anser sig ha några rekryteringsproblem. Från ledningens sida ser man inga bekymmer med rekrytering av disputerade lärare generellt sett för de fyra områden som man har sökt examensrätt inom, förutom inom området bibliotekskunskap till vilket man avser att rekrytera internt.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Utbildningsmiljö

Ämnessakkunnigas intryck av utbildningsmiljön i Borås är överlag positiv. Lokalerna är fina och de flesta verksamheter finns centralt i Borås. Lärar- och forskargruppen inom ingenjörsområdet sitter samlade i funktionell kontorsmiljö. Ett plus i kanten ges för ett fint logistiklaboratorium som har byggts upp tillsammans med det lokala näringslivet och där det finns hård- och mjukvara för simulering och ruttplanering. Den lokalen används för både forsknings- och studentprojekt.

Övergång till forskarutbildning

För övergång till forskarutbildning inom området logistik finns inga formella allianser mellan Högskolan i Borås och lärosäten med forskarutbildning, men det finns ett mångårigt samarbete med Chalmers tekniska högskola där de flesta av de doktorander som är anställda vid institutionen är inskrivna. Forskarutbildningen sker i dessa fall på Chalmers. En doktorand är inskriven vid universitetet i Tammerfors. Borås har inga egna doktorandkurser i logistik, däremot metodkurser. Till dags dato har inte någon doktorand från Borås disputerat, men två personer har avlagt licentiatexamen (januari 2007). Baserat på erfarenheter från dagens två magisterprogram har högskolan en förhoppning om att 1–2 personer från ett eventuellt masterprogram skall gå vidare till forskarstudier, och då primärt till Chalmers.

Det finns vidare en ambition och förhoppning att på sikt kunna bli formellt associerade med t.ex. Chalmers eller Cranfield School of Management i Storbritannien – men detta förefaller i dagsläget primärt vara förhoppningar och inte en medveten strategi som man arbetar efter. Problemet är att gapet mellan forskningsinriktning eller profil och hur masterprogrammet ser ut är påtaglig. Den forskningsmässiga kompetensen ligger inom transportsäkerhet med kopplingar mot kvalitetsteknik, medan masterprogrammet är inriktat mot Demand Chain Management och Supply Chain Management (se ovan), vilket också medges av institutionens lärare. *”Det finns ett gap i inriktning mellan forskning och GTU, men vi har precis börjat ...”*

Nivå och progression

För kurserna i det tänkta masterprogrammet finns ingen särskild behörighet angiven. De logistikkurser som finns på den egna grundutbildningsnivån (affärsingenjör och högskoleingenjör med inriktning mot logistik) innehåller traditionell och grundläggande logistik inriktade mot lager och transport. För personer som rekryteras utifrån (idag 80 procent av studentunderlaget) ges enligt uppgift en propedeutisk kurs i logistik för att komplettera den allmänna behörigheten. Lärarna hade generellt sett en vag uppfattning om progressionen inom masterprogrammet. Däremot hade den områdesansvarige en idé om följande, för oss logisk, progression inom programmet: Alla får en bred bas det första åren med syftet att man skall tänka likadant inom logistik, därpå följer en kvalitativ och kvantitativ bas som är mer metodnära och som utgör en grund för kommande ”verktygskurser” och mer integrerande kurser med inslag av case-baserad undervisning, följt av examensarbete med tillämpningar.

Ämnessakkunnigas uppfattning är att programmet i stort sett hänger ihop, men att det finns onödiga överlappningar mellan kurserna samt i något enskilda fall en obalans mellan kursnamn, innehåll och litteratur. Ämnessakkunniga saknar också kompletterande kurser i organisationsteori och ledarskap, med tanke på att programmet i allt väsentligt är uppbyggt på management-

inriktade kurser och att man inte kan förutsätta att samtliga studenter har tillfredställande sådana med sig från grundnivån.

Ämnessakkunnigas uppfattning är att det var den områdesansvarige som stod för programmets vision och om hur programmet hänger ihop, med en god idé om progression enligt ovan. De seniora lärarna var däremot förvånansvärt passiva och var inte sampratade – de hade sannolikt inte hade varit med att utveckla programmet.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

Enligt Högskoleverket skall de mest kvalificerade lärarna vara aktiva i examensarbeten för att säkra kopplingen till forskarnivån. Den person som personifierar området som masterprogrammet representerar, undervisar totalt 5 procent på avancerad nivå och den ordinarie professorn 25 procent. Lärarna uppger att deras förhoppning är att få upp till 30 studenter. Det skulle innebära kapacitetsproblem vid handledning av examensarbete. Det sannolika är att en stor del av handledningen kommer att utföras av doktorander eller adjunkter.

Internationalisering

Internationalisering är en naturlig del av verksamheten i Borås, såtillvida att huvuddelen av studenterna kommer utifrån. Däremot finns inga upparbetade samarbeten för studenterna att förlägga en del av sina studier vid universitet och högskolor utomlands.

Kvalitetssäkring

För kvalitetssäkring finns en traditionell uppföljning av kurserna med kursutvärderingar, vilket finns beskrivet i ett policydokument. Dessutom bygger man upp ett utbildningsråd, med blandad representation, bland annat från industrin.

Övrigt

Det är värt att notera att området logistik över huvudtaget aldrig nämndes vid ämnessakkunnigas två möten med högskoleledningen som uppenbarligen hade mer kunskaper om de andra tre områdena. Institutionsledningen (ingenjörshögskolan) har däremot valt ut tre områden att prioritera framöver, varav kvalitetsorienterad logistik är ett. Det skall ske genom ett nära samarbete med lokalt näringsliv, primärt inom textil- och postorderbranscherna. En vision är att få 50 procents finansiering, för ytterligare en professor, av lokala företagsnätverk. Detta finns dock inte idag och ämnessakkunniga har inte presenterats någon aktiv strategi som visar på ett medvetet arbete i den riktningen, och som skulle göra det troligt att Högskolan i Borås inom överskådlig tid skall kunna

presentera en sådan lärarkapacitet och lärarkompetens inom det för dem nya området Demand Chain Management och Supply Chain Management.

Sammantaget anser ämnessakkunniga att högskolan har en vag bild av konkurrensläget från andra högskolor, universitet och tekniska högskolor som profilerar sig inom området logistik, i relation till sin valda inriktning, som ibland presenteras som kvalitetsorienterad logistik, ibland som Fashion Logistics eller Demand Chain Management och Supply Chain Management.

Medicinteknik

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande avstyrker vi att Högskolan i Borås ges rätt att utfärda *masterexamen inom området medicinteknik*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Håkan Elmqvist, Karolinska institutet
Björn-Erik Erlandsson, Uppsala universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Avslag

Sammanfattande motivering

Ämnessakkunnigas utlåtande innebär sammanfattningsvis att Borås högskola bör göra förhållandevis stora förändringar i sin ansökan innan examensrätt medges. Förändringarna avser många av Högscoleverkets generella krav för examensrätt för masterexamen: masterutbildningens titel och definition av ämnesområdet, lärarkapaciteten, forskningsanknytningen och övergången till forskarutbildning, utbildningsplan och kursplaner, bättre åtskillnad mellan kurser på grund- respektive avancerad nivå samt examensmål och examination.

Medicinteknik är ett brett område som spänner över stora delar av såväl ingenjörsvetenskapen som de medicinska vetenskaperna. Den i ansökan beskrivna masterutbildningen är intressant och nydanande men mycket smal till sin karaktär med fokus på medicinsk signalbehandling och s.k. smarta textilier.

Ansökan om examensrätt för masterexamen inom området medicinteknik bör avslås.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

I Borås finns totalt nio lärare med någon anknytning till medicinteknik eller textilier. Åtta av dessa är aktiva forskare i större eller mindre omfattning. Lärarnas vetenskapliga kompetens finns framförallt inom medicinsk signalbehandling.

För masterprogrammet är följande personella resurser avsatta:

Professorer och docenter	40 procent
Disputerade lärare	115 procent
Övriga	55 procent

Lärarkapaciteten motsvarar totalt två heltidstjänster. Högskoleverkets riktlinjer är att minst 2–3 docenter skall vara knutna till utbildningen, vilket inte är fallet i den beskrivna masterutbildningen. Ämnessakkunniga kan också konstatera att lärarkompetensen är tunn.

Ämnessakkunnigas bedömning är att lärarkompetensen för området medicinteknik är otillräcklig samt att kapaciteten totalt, är i knappaste laget.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Under genomgången under platsbesöket i Borås med lärare, studenter och forskare presenterades varken någon plan för utvecklingen av en forskande miljö eller någon strategi för framtida utveckling. Studenter och forskare träffas mycket sällan och har inte någon egentlig kontakt. Studenterna får inte del av forskarutbildningsmiljön. Forskningen är mycket starkt knuten till Göteborg med dess två universitet och universitetssjukhuset Sahlgrenska, och äger huvudsakligen rum där. När det gäller övergång till utbildning på forskarnivå gav ledningen ingen trovärdig framställning om hur, och när, detta sker.

Med hänsyn till ovanstående ser ämnessakkunniga inte en strategisk plan för att utbildningen kommer att ges i en forskande miljö.

Nivå och progression

Kursplanerna är formulerade i enlighet med högskoleförordningen men är ofta mycket kortfattade och man kan inte se skillnaderna mellan grundnivå och avancerad nivå. Många kurser ämnessakkunniga bedömer som att tillhöra grundnivån, anges som avancerade. Några riktlinjer för kursernas klassning har inte presenterats.

Ämnessakkunnigas bedömning av kursernas klassificering skiljer sig från den som presenteras i kursplanen. Enligt ämnessakkunnigas uppfattning bör sju av de tretton kurser som ingår i det föreslagna programmet klassas som grundkurser, varför programmet inte uppnår Högskoleverkets krav på progression dvs. andel avancerade kurser. Behörighetskrav för enskilda kurser saknas. Kurslitteraturen är acceptabel.

Säkring av examensmål

Några fastlagda riktlinjer för hur examensmålen säkras presenterades inte. Ett examensarbete har presenterats för ämnessakkunniga. Då detta är den enda bedömningsgrunden är det svårt att ge ett entydigt svar på om lärosätets krav är tillräckliga eller inte. Ämnessakkunniga bedömer den uppsats som har presenterats för dem, som svag.

Målen för undervisningen är många gånger inte klart formulerade.

Övrigt

Infrastrukturen är generellt bra vid Högskolan i Borås. Laboratoriemiljön bedöms som mycket god.

Högskolan i Gävle

Elektronik med inriktning mot telekommunikation

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Högskolan i Gävle ges rätt att utfärda *masterexamen inom området elektroteknik*. Högskolan bör nyttja examensrätten enbart inom delområden där man äger stabil kompetens.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Ulf Henriksson, Linköpings universitet

Sture Hägglund, Linköpings universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Högskolan i Gävle har ansökt om masterexamensrätt inom elektronik med inriktning telekommunikation. Baserat på en sådan examensrätt vill man inrätta ett masterprogram inom elektronik/telekommunikation, vars utformning redovisas närmare i ansökan. Det föreslagna programmet bygger på vidareutveckling av ett befintligt magisterprogram som också sedan några år tillbaka bedrivs som en tvåårig utbildning. Programmet har en profil mot radiokommunikation, och ligger centralt inom ett av högskolans profilmråden – elektronik.

Mot bakgrund av nedanstående genomgång av relevanta kriterier bedömer ämnessakkunniga att högskolan i Gävle har tillräckliga förutsättningar för att självständigt ansvara för en masterexamensrätt inom ett område som inbegriper det föreslagna programmet i elektronik/telekommunikation.

Ett problem är benämningen av området. Högskolan bedriver forskning inom avdelningen för elektronik samtidigt som man deltar i den nationella forskarskolan i telekommunikation. Vidare önskar man tillsammans med kommunen och näringslivet etablera ett centrum för radioforskning i Gävle. Kombinationen av dessa tre ämnen definierar väl det föreslagna masterprogrammet, men inget av ämnena bör ensamt utgöra ett område, som begreppet är tänkt, i en masterexamensrätt. *Elektronik* är det minst dåliga av de tre. Ett alexanderhugg kan resultera i elektroteknik, som rymmer alla tre ämnena, men samtidigt mycket, mycket mera.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

I underlaget för bedömningen redovisar högskolan fem lärare med professors- eller docentkompetens. Två professorer och en docent har heltidsanställning vid högskolan. En professor är gästprofessor (20 procent) från Kungl. Tekniska högskolan, och en är adjungerad professor (20 procent) från företaget Ericsson AB i Gävle. Summerat ger detta 3,4 heltidsekvivalenter. 1,65 heltider är bokförda under forskning och lika mycket under undervisning. 10 procent av docentens tid ägnas enligt underlaget åt administration. Inom elektronikområdet finns vidare fyra adjunkter som samtidigt bedriver forskarutbildning. Tre av dem har avlagt licentiatexamen vid Kungl. Tekniska högskolan eller Uppsala universitet.

Nuvarande kompetens och kapacitet hos lärarstaben måste anses vara tillräckliga för det aktuella masterprogrammet. En bonus i sammanhanget är de goda personsambanden med Kungl. Tekniska högskolan och med det dominerande företaget i branschen. Det förefaller dock som om man i anknytning till det föreslagna huvudområdet för masterexamen inte har några starka, stödande kompetensområden. Visserligen har man disputerade lärare inom angränsande relevanta områden, exempelvis matematik och fysik, men det verkar här röra sig om enskilda individer snarare än grupper av kritisk storlek. Det ligger en potentiell svaghet i att man ännu inte har några väl utvecklade stödande ämnesområden inom det bredare fält som kan bli aktuellt för en examensrätt.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Det för masterprogrammet centrala forskningsprojektet är ett KKS-finansierat arbete inom radiomätteknik, mera specifikt mätning, modellering och simulering inom den radiofrekventa delen av spektrum. Projektledaren är adjungerad professor vid högskolan och anställd vid Ericsson i Gävle. Ytterligare fyra företag deltar i forskningen. Inom och runt detta forskningsprojekt finns goda möjligheter att erbjuda handledning för examensarbeten inom det aktuella huvudområdet.

Övergång till utbildning på forskarnivån underlättas av att högskolan i Gävle deltar i den nationella forskarskolan i telekommunikation (Graduate School of Telecommunications, GST) med Kungl. Tekniska högskolan som huvudansvarigt lärosäte. I forskarskolan deltar även Mittuniversitetet, med vilket högskolan i Gävle också har utbildningssamarbete. Genom forskarskolan ges tillgång till kompletterande handledarresurser, kurser på doktorandnivå med planer även på kurser som kan läsas av masterstudenter på avancerad nivå, samt naturliga möjligheter för examinerade studenter att söka vidare till doktorandutbildning.

En observation i sammanhanget är att de lokala doktoranderna har huvudhandledare vid det lärosäte där de är inskrivna, även i de fall där det finns en lokal professorskompetent handledare i Gävle som förefaller ha det egentliga huvudansvaret för doktorandens arbete och handledning. Här borde man i så

fall inom GST kunna arrangera så att även handledare anställda vid en mindre högskola knyts till det forskarutbildande lärosätets fakultet och därmed kan ges ansvar som huvudhandledare i förekommande fall.

Sammantaget kan man konstatera att det inom huvudområdet för den föreslagna utbildningen finns en god forskningsanknytning och fullt tillfredställande möjligheter att erbjuda och handleda kvalificerade examensarbeten.

Nivå och progression

Högskolan har gett en föredömligt klar beskrivning av strukturen och komponenterna i det föreslagna masterprogrammet, både i det skriftliga underlaget och vid den muntliga redovisningen. Utbildningsplanen är klar och kursansvar är fördelat på ett adekvat sätt. Inom det relativt smala ämnesområdet når man enklare en hög nivå under de första tre terminernas kurser än inom en bredare, mera heltäckande elektroutbildning. Liksom vid andra läroanstalter har man varit relativt frikostig med benämningen avancerad nivå. Högskolan i Gävle har emellertid utnyttjat sina kontakter i Stockholm och Uppsala för samkörning av kurser i det existerande magisterprogrammet och har på så sätt fått bättre möjligheter att nivågradera kurser. Sammanfattningsvis kan man säga att den mot radiomätteknik profilerade utbildningen uppfyller rimliga krav på progression.

Säkring av examensmål

Kvalitetssäkringen har inte beskrivits särskilt väl i de dokument som utsänts. Samtal med lärarna har dock gett goda exempel på hur kvalitetsarbetet fungerar. Traditionell kursvärdering förekommer, även om den inte värderas högt av studenterna. De informella kontakterna under kursens gång värderas högre. Samkörning av kurser med andra högskolor som beskrivits ovan har traditionellt visat sig ha stor betydelse för bibehållen och höjd kurskvalitet.

Av stor betydelse för kvalitetsbedömningen av en hel utbildning är den återkoppling som fås genom de examensarbeten inom magisterprogrammet som genomförs i industrin och även i utlandet. Åtskilliga examensarbeten genomförs numera vid Ericsson, både i Gävle och i Stockholm.

Internationalisering av utbildningen stöds enligt högskolan på två sätt. Dels är en klar majoritet av studenterna från utlandet, dels har examensarbeten och annan industrianknytning inom det aktuella ämnesområdet en klart internationell inriktning.

Övrigt

Verksamheten vid högskolan i Gävle inom huvudområdet för den föreslagna masterutbildningen har en stor tillgång i dels det väl utvecklade samarbetet med Ericsson inom området radiomätteknik, dels deltagandet i den nationella forskarskolan i telekommunikation, GST. Företagssamarbetet har bland annat resulterat i ett modernt radiomätlaboratorium vid högskolan.

Företagsberoendet innebär samtidigt en tydlig riskfaktor för framtiden. Studentrekryteringen sker idag i huvudsak internationellt, endast några få procent av de antagna studenterna är grundutbildade i Sverige. I huvudsak rekryteras dessa från den egna ingenjörsutbildningen inom data/elektronik med för närvarande en examination av ett tiotal studenter per år som är behöriga att söka den aktuella masterutbildningen. För de internationella studenterna är kopplingen till Ericssons affärsverksamhet en viktig attraktionsfaktor vid valet av Gävle som studieort, liksom det faktum att utbildningen är gratis. Omvänt, har den arbetsmarknad som Ericsson erbjuder en internationell karaktär vilket ökar anställningsbarheten efter genomförd utbildning.

Utbildningens framtid beror inte enbart av Ericssons utveckling. Utbildningsanslaget är knappt och diskussioner förs på högskolan om hur masterutbildningen kan beredas ytterligare resurser.

Kopplingen till den nationella forskarskolan i telekommunikation är betydelsefull inte minst för möjligheterna för examinerade studenter att fortsätta med forskarutbildning. Även om det ekonomiska bidraget från forskarskolan förefaller vara begränsat för Gävles del, är deltagandet en viktig styrkefaktor och en plattform för framtida utveckling av området. Förhoppningsvis kommer ansvariga för forskarskolan (som har sitt säte vid Kungl. Tekniska högskolan) att beakta dess stora betydelse för anknutna mindre högskolor, när verksamheten efter 2007 ska omprövas och nya långsiktiga beslut ska tas om inriktning och samarbetsformer.

Företagsekonomi med inriktning mot innovativ företagsutveckling

YTTRANDE AV GENERALISTER

Vi avstyrker att Högskolan i Gävle ges rätt att utfärda *masterexamen inom området företagsekonomi med inriktning mot innovativ företagsutveckling*. Ämnessakkunniga har föreslagit att en sådan examensrätt skall utfärdas. Vi menar att det föreslagna området är alltför smalt för att utgöra ett område i högskoleförordningens mening. Ämnessakkunniga har övervägt examensrätt inom det bredare området *företagsekonomi*, men funnit kompetensen alltför smal för att kunna tillstyrka detta.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Bertil Gandemo, Lunds universitet

Leif Lindmark, Handelshögskolan i Stockholm

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Ämnessakkunnigas förslag till beslut är att Högskolan i Gävle beviljas masterexamensrätt inom området *företagsekonomi* men med inriktning mot innovativ företagsutveckling. Detta innebär en inskränkning i examensrätten till de delområden inom företagsekonomi som utgörs av entreprenörskap, marknadsföring och organisation/ledarskap.

Företagsekonomi är i Sverige ett akademiskt ämne med många delområden. Exempel är marknadsföring, organisation, finansiering, ekonomistyrning och redovisning. I flertalet andra länder är dessa delområden separata discipliner och samlingsbegreppet företagsekonomi används inte. Det är mot denna bakgrund, och i kombination med Högskolan i Gävles kompetens inom olika delområden av ämnet företagsekonomi, som ämnessakkunnigas förslag till beslut om examensrätt skall ses.

Bakgrund

Den utbildningsplan från Högskolan i Gävle (2006-II-28) som är bilagd ansökan om masterexamensrätt för företagsekonomi avser "Masterprogram i Företagsekonomi" utan någon särskild inriktning. Utbildningsplanen är fastställd av HVS-nämnden (humaniora, vård och samhällsvetenskap) vid högskolan. I den inledande texten till programuppläggning preciseras att programmet skall leda till en masterexamen i företagsekonomi med inriktning

mot arbetslivs- och företagsutveckling i internationell miljö (ALFU). I motiveringen (2006-09-29) från Högskolan i Gävle för masterexamensrätt i företagsekonomi angavs också ”inriktning mot Arbetslivs- och företagsutveckling (ALFU)”.

Inför platsbesöket (2007-05-08) hade utbildningsplanen förnyats till att avse ”Masterprogram i Företagsekonomi med inriktning mot innovativ företagsutveckling”. Förändringen av inriktningen avspeglas också i valda temafördjupningar under termin fyra, det andra studieåret. I den komplettering som gjorts inför platsbesöket anges vidare att utbildningen skall genomföras tillsammans med ämnet industriell ekonomi vid Högskolan i Gävle. Utbildningen kommer också att ha anknytning till forskarutbildningen i företagsekonomi vid Mittuniversitetet och forskarutbildningen i industriell ekonomi vid Kungl. Tekniska högskolan.

Inriktningen mot ”Arbetslivs- och företagsutveckling” i utbildningsplanen från november 2006 innebär en insnävning till några delområden inom ämnet företagsekonomi. Inriktningen mot innovativ företagsutveckling innebär en viss ytterligare avgränsning. Den tidigare tillkommande preciseringen till ”i internationell miljö” snävar in ytterligare, även om en stor del av undervisning och forskning idag är internationellt inriktad.

Ämnessakkunniga har valt att basera sitt förslag och sin motivering till detta förslag på den senaste utbildningsplanen som avser ett ”Masterprogram inom företagsekonomi med inriktning mot innovativ företagsutveckling”. Detta trots att utbildningsplanen inte har något nytt fastställandedatum av HVS-nämnden.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Ämnet har två professorer med inriktning mot marknadsföring. Den ene av dem har därtill forskning inom entreprenörskap. Åtta disputerade lektorer har inriktning mot marknadsföring, organisation, entreprenörskap och miljöfrågor. Fyra av ämnets lärare har lagt fram doktorsavhandlingar och en sin licentiatuppsats inom ramen för institutionens kompetensutvecklingsprogram. Två disputerade lektorer kan inom kort nå docentkompetens. Några doktoranders avhandlingsämnen rör även de i huvudsak ”mjuka” delområdena inom företagsekonomin.

Masterprogrammet kommer som nämnts att ges i samverkan med ämnet industriell ekonomi vid Högskolan i Gävle. Vid institutionen för industriell ekonomi finns förutom en professor också ytterligare ett par disputerade.

Inom de delområden i företagsekonomi som kommer att behandlas i masterprogrammet har företagsekonomi vid Högskolan i Gävle enligt ämnessakkunnigas bedömning en tillfredsställande forskning. Lärarkompetensen och lärarkapaciteten är tillräcklig för undervisning och handledning av examensarbeten. Inför höstterminen 2007 har programmet fem sökande. I framtiden kan antalet sökande naturligtvis bli fler genom en mer systematisk information om och marknadsföring av programmet. Undervisningsresurser från ämnet

industriell ekonomi ger ytterligare stöd för bedömningen att högskolan har personella resurser för att ge en masterutbildning med den inriktning som anges i bifogad utbildningsplan.

Ämnessakkunniga kan däremot inte tillstyrka att masterexamensrätt beviljas i företagsekonomi utan den inskränkning som gjorts i förslaget till beslut. Högskolan i Gävle har inom delområdet ekonomistyrning bara en docent (20 procent) och en disputerad lektor. Inom delområdena extern redovisning och finansiering finns ingen disputerad. En professor i fastighetsekonomi har inte utnyttjats enligt ansökan.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Den akademiska miljön när det gäller forskning är något splittrad. Högskolan i Gävle har ingen rätt att examinera licentiater eller doktorer. Samverkan sker när det gäller doktorandutbildning med andra högskolor och universitet. Ett mer långvarigt och för högskolan stärkande avtal om samverkan inom forskarutbildning i företagsekonomi har i november 2006 tecknats med Mittuniversitetet.

Institutionens doktorander handleds vid Kungl. Tekniska högskolan (fem doktorander), Sveriges Lantbruksuniversitet och Linköpings universitet (tre vardera), Umeå universitet och Handelshögskolan i Stockholm (två vardera) samt Uppsala universitet och Stockholms universitet (varsin doktorand). Endast i ett fall är någon forskare eller lektor vid Högskolan i Gävle huvudhandledare. Biträdande handledare finns då vid Umeå universitet. I övriga nämnda fall är forskare vid de angivna högskolorna och universiteten huvudhandledare.

Ett antal forskargrupper finns inom högskolan. De rör entreprenörskap, affärsutveckling, verksamhetsutveckling och innovationsprocesser i industriell produktion samt kulturella olikheter för svenska företag vid uppbyggnad och utveckling av hållbara affärsrelationer i avlägsna länder. Produktionen av forskningsrapporter är tillfredsställande även om många forskare producerar få eller inga rapporter och få forskare har en mer omfattande produktion. De två professorernas produktion av forskningsrapporter är tillfredsställande.

Forskningen och forskargruppernas inriktning ligger i linje med masterprogrammets inriktning. Doktorander håller regelbundet seminarier vid Högskolan i Gävle och i något fall har en snart färdig doktorand engagerat magisterstudenter i uppsatsarbeten. Flertalet doktorander har genomgått sin grundutbildning i ämnet företagsekonomi vid högskolan.

Nivå och progression

Det finns två huvudingångar till masterutbildningen, från företagsekonomi och industriell ekonomi. Ämnessakkunnigas genomgång av kurser och kursplaner indikerar att kurserna ännu inte är helt genomarbetade. Angivna rubriker på kurser stämmer inte helt med namnen på de kurser för vilka kursplaner

bifogats. Kurslitteratur måste väljas så att progression säkerställs och att erforderlig knytning sker till aktuell forskning inom respektive delområde.

Fyra kurser om vardera 7,5 högskolepoäng inleder första masterårets första termin. Här finns exempel på alltför elementär litteratur. Angivna temafördjupningar på 30 högskolepoäng under första masterårets termin två är ännu ofullständiga. Begreppet ”tema” måste preciseras. Möjligen kan koppling ske till de forskargrupper som finns i företagsekonomi inom högskolan och till forskningen inom industriell ekonomi. I angiven kursplan finns därtill exempel på alltför elementär litteratur. Andra masterårets första termin innehåller en kurs i forskningsmetod på 15 högskolepoäng samt en kurs i vetenskapsteori på 7,5 högskolepoäng och en i företagsteori på 7,5 högskolepoäng. Dessa är väl genomarbetade. Denna termin ger gott underlag för examensarbetena på 30 högskolepoäng under sista terminen.

Säkring av examensmål

Högskolans handledarresurser i kombination med masterprogrammets metod- och teorikurser ger goda förutsättningar för examensarbeten på masternivå.

Internationalisering genomsyrar en stor del av utbildningen på såväl grundnivå som avancerad nivå. Internationalisering präglar också forskningen. Inriktningen av masterutbildningen rimmar dock inte särskilt väl med de hittillsvarande arbetsområdena för tre fjärdedelar av studenterna på kandidat- och magisternivå. Dessa studenter arbetar med finansiering, revision, inköp, logistik, personalfrågor och dylikt.

En årlig sammanställning görs av högskolans kvalitetsarbete. Denna har ämnessakkunniga inte tagit del av. Skillnaderna mellan kraven på examensarbeten på kandidatnivå, magisternivå och masternivå måste preciseras. Jämförelser mellan dessa nivåer kan också vara en uppgift i det framtida kvalitetsarbetet.

Högskolan i Halmstad

Inbyggda och intelligenta system

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Högskolan i Halmstad ges rätt att utfärda *masterexamen inom området datateknik*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Anders Haraldsson, Linköpings universitet
Lars Lundberg, Blekinge tekniska högskola

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Ämnessakkunniga föreslår att Högskolan i Halmstad får rätt att ge masterexamen inom området *datateknik*. Ämnessakkunniga föreslår alltså ett bredare område än vad som angavs i ansökan. Datateknik är sedan länge ett etablerat ämne vid de tekniska högskolorna i landet, och det finns en förhållandevis god konsensus om vad som ingår i ämnet. Den föreslagna masterutbildningen i inbyggda och intelligenta system faller väl inom området datateknik. Högskolan i Halmstad har sedan lång tid kompetenta och aktiva forskningsgrupper inom datateknik. Ett stort antal seniora forskare och doktorander sitter i den miljö där masterutbildningen kommer att bedrivas, och det finns goda skäl att tro att dessa forskare kommer att vara starkt involverade i masterutbildningen. I Halmstad har man redan tidigare gett datatekniska utbildningar på kandidat- och magisternivå.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Det finns nio professorer och ytterligare fem disputerade lärare inom området. Dessutom finns det forskningsassistenter och doktorander som arbetar i miljön. Lärarkompetensen och kapaciteten är helt klart tillräcklig och man kommer att klara av att upprätthålla kompetensen även om någon eller några personer slutar.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Det finns 20–22 doktorander i den miljö där masterutbildningen kommer att bedrivas. Ett antal forskarutbildningskurser inom området datateknik ges regelbundet i Halmstad. Erfarenheter från det existerande magisterprogrammet tyder på att masterstudenterna kommer att ha goda kontakter med dok-

toranderna och att de i vissa fall även kan ta del av forskarutbildningskurserna inom området.

Flera av de studenter som har gått på det existerande magisterprogrammet har fortsatt till forskarstudier, t.ex. vid Chalmers tekniska högskola och Örebro universitet. Ett avtal mellan högskolorna i Halmstad och Skövde och Örebro universitet kommer att underlätta övergången till forskarstudier ytterligare. Sammantaget betyder detta att masterstudenterna kommer att ha mycket goda möjligheter att gå vidare till forskarutbildning.

Nivå och progression

Högskolan har kriterier för huruvida kurser skall klassas som grundläggande eller avancerade. Det finns ett relativt stort antal kurser på avancerad nivå inom området datateknik. Högskolan planerar att kräva minst 112,5 högskolepoäng (av 120 högskolepoäng) på avancerad nivå för en masterexamen.

Progressionen mellan kurser inom den avancerade nivån framgår i de flesta fall inte tydligt i kursplanerna, men det är helt klart att Högskolan i Halmstad har tillräcklig kapacitet och kompetens bland sina lärare för att komplettera kursutbudet så att ytterligare progression säkerställs. En viss breddning av kursutbudet skulle säkert uppskattas av framtida masterstudenter. Inte heller detta bör föranleda några problem med tanke på den lärarkompetens och kapacitet som finns inom området.

Säkring av examensmål

Högskolan i Halmstad genomför traditionella kursutvärderingar, och examensarbetena håller god kvalitet. Detta visas bland annat genom att flera examensarbeten har resulterat i publikationer vid internationella konferenser. Examensarbeten skrivs och presenteras på engelska och kraven på internationalisering kan därmed anses tillgodosedda.

Organisering och ledning av innovativa och entreprenöriella verksamheter inom ekonomi och teknik

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Högskolan i Halmstad ges rätt att utfärda *masterexamen inom området innovationsledning och affärsutveckling*. Det är väsentligt att högskolan fullföljer säkerställandet av nivå och progression i utbildningen.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Alf Rehn, Kungl. Tekniska högskolan

Alexander Styhre, Chalmers tekniska högskola

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Innovationsledning och affärsutveckling (Innovation Management and Venturing)

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Högskolan i Halmstad rapporterar in ett stort antal forskningskompetenta personer inom föreskrivet område. Dessa inkluderar fem professorer, en docent (enligt uppgift vid besök numera fler än så) samt ett antal lektorer och adjunkter. Det föreligger därmed enligt vårt förmenande en bredd och ett djup i kollegiet vilket innebär att föreslaget masterprogram kan genomföras även om enskilda medarbetare i kollegiet av olika anledningar skulle vara frånvarande eller söker annan tjänst.

Vidare har man en stor erfarenhet av att utveckla och driva liknande program på lägre nivåer (magisterprogram och grundutbildning). Enhetens lärare företräder flera olika discipliner, och är vana att arbeta i en tvärdisciplinär kontext. Lärarna har också erfarenhet av att ta fram nya kurser och att samarbeta i lärarlag. Därtill finns ett aktivt doktorandprogram, vilket torde ge möjlighet att säkra efterväxten.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Utbildningsmiljö

Utbildningsmiljön kännetecknas av en vana att arbeta tvärvetenskapligt, en erfarenhet från att blanda studenter med olika disciplinär bakgrund i utbildningarna, samt en orientering mot näringslivet. Högskolan i Halmstad har genomfört ett omfattande och vederhäftigt arbete med att identifiera ett antal kompetensområden där man vill vara vad som på engelska brukar kallas Center of Excellence, och föreslaget masterprogram ligger väl förankrat inom ett av dessa områden. Vidare påtalas i ansökan och vid platsbesök att Högskolan i Halmstad har utvecklat goda relationer med såväl universitet (Göteborgs universitet, Lunds universitet, Örebro universitet, Växjö universitet) som mindre högskolor (Högskolan i Jönköping – Internationella handelshögskolan,) vilket ger möjligheter till gemensamma satsningar och utbildningsmoment.

Med avseende på forskning uppvisar högskolan en mängd publikationer i relevanta Double-blind Review Journals. Ett flertal av artiklarna är förvisso författade av ett fåtal personer, företrädesvis professorer, men detta mönster går i regel att identifiera vid ett flertal lärosäten och bör därför inte ligga Högskolan i Halmstad till last. Även om det ibland blir svårt att se hur enhetens sammantagna forskningsprofil står i relation till den internationella forskningsfronten, är den ansats man tagit fram dynamisk och intressant. Vad som förtjänar att påtalas är att bland de doktorander kopplade till programmet är flertalet antagna 2002 eller tidigare. Detta tyder på en inte helt tillfredsställande genomströmning och brist på nyantagning av doktorander. Det är möjligt att högskolan bör uppmärksamma doktorandernas arbetsituation inför framtiden. Vidare kan man uppmärksamma den relativa bristen på docenter vid högskolan. Vilka förutsättningar föreligger för fortsatt akademisk meritering efter disputation? Även detta bör diskuteras vidare.

Sammanfattningsvis förefaller det råda en tillfredsställande forskningsmiljö vid Högskolan i Halmstad, vilket i sin tur stöder genomförandet av föreslagen masterutbildning.

Övergång till utbildning på forskarnivån

Det finns en upparbetad tradition av att slussa studenter vidare till forskarutbildningar från olika utbildningsprogram av likartad karaktär till olika näraliggande universitet (främst Lunds universitet, Göteborgs universitet, samt Chalmers tekniska högskola). Det finns även ett antal doktorander från Högskolan i Halmstads utbildningar som har hunnit disputerat. Den institutionella miljön är således tillfredsställande. Det finns emellertid anledning att i anslutning till en diskussion om masterutbildningens nivå och progression (se efterföljande rubrik) fundera över i vilken omfattning masterutbildningens kurser kan betraktas som forskarförberedande. Utan att fästa alltför mycket uppmärksamhet vid enskilda detaljer i ansökan (som naturligtvis är ett arbetsdokument under ständig omarbetning, vilket tydligt påtalades vid plats-

besöket) ger exempelvis den föreslagna metodkursen intryck av att vara av mer elementär karaktär än forskningsförberedande. Företagsekonomiområdet är enligt ämnessakkunnigas förmenande notoriskt svagt på att tillhandahålla kvalificerade metodkurser, så detta problem är ingalunda unikt för Högskolan i Halmstad. Likaså kan det anmärkas att fältet ”innovation management” är ett etablerat forskningsfält med en bred litteratur, och de forskningsförberedande kurserna är inte nödvändigtvis tillräckliga för att ge en stabil bas för att delta i ett mera krävande doktorandprogram. Skall masterprogrammet kunna anses vara forskningsförberedande är det viktigt att kursansvariga lärare och programledning utarbetar kurser och kursplaner som har ett djupare eller mer detaljerat innehåll än en reguljär grundnivåkurs.

Vad som dock skall lyftas fram som en starkt meriterande aspekt är att enheten gjort ett imponerande jobb med att integrera forskning in i grundundervisningsprogrammen, vilket kan antas åstadkomma en kultur där forskning ses som en naturlig utvecklingsväg för studenterna och där vetenskapen inte bara existerar som abstrakt idé, utan som en levande praktik. Att doktorander och forskningsprojekt är närvarande i utbildningen är en definitiv styrka.

Sammanfattningsvis tror ämnessakkunniga att det finns goda förutsättningar för att bedriva forskarstudier efter genomgången masterprogram, om frågan om nivå och progression hanteras på ett tillförlitligt sätt.

Nivå och progression

Frågan om nivå och progression är problematisk inom högskoleförordningen då den skall formuleras i exakta och juridiskt och administrativt korrekta och adekvata termer. Samtidigt är frågan intuitivt begriplig för undervisande lärare: kurser på högre nivå måste ha ett mer detaljerat innehåll än kurser på lägre nivåer. Enligt ämnessakkunnigas förmenande är frågan om nivå och progression central för masterutbildningen, och det är av högsta vikt att kunna påvisa att programmet uppvisar en ökande komplexitetsgrad bortom ”personlig utveckling”, dvs. det räcker inte med att programmet generellt utvecklar deltagares kapacitet till kritiskt tänkande.

Man kan konstatera att det problem som finns gällande nivå och progression är relativt klassiskt för den typ av utbildning som föreslås. Ett flertal av kurserna som finns i ansökan är till sin form relativt basala kurser i företags ekonomi, och argumentationen vilar på att det är den kontext inom vilken kurserna ges som ger dem ett djup. Detta känns igen från utbildningar i industriell ekonomi, där personer med teknisk bakgrund ges en ekonomisk fördjupning, och där goda resultat har nåtts. Därmed dock icke sagt att en dylik progressionslogik fungerar i samtliga fall.

Enligt ansökan skall utbildningen anta studenter med såväl teknisk som ekonomisk bakgrund. Då de föreslagna kurserna skulle kunna ges vid en företagsekonomisk institution eller vid en institution i industriell organisation och ekonomi, vid en teknisk högskola, är det lättare att se progressionen i utbildningen för de studenter som har en teknisk bakgrund. Vid ett flertal

tillfällen i möten med olika representanter för högskolan under platsbesöket efterfrågades i vilket avseende föreslaget program erbjöd ett mer avancerat kunskapsinnehåll för ekonomistudenterna, men frågan blandades bort och förblev väsentligen obesvarad. Det faktum att studenter med olika bakgrund läser tillsammans anfördes som ett argument för att kurserna hör hemma på en avancerad nivå. Då kursbeskrivningarna var ofärdiga och bland annat inte innehöll fullständiga litteraturlistor är det svårt att uttala sig om kursernas slutgiltiga innehåll, även om det bör påpekas att det är fullt naturligt att kurser "lever" och utvecklas. Det framlagda argumentet – deltagarnas olika bakgrunder och aktiva deltagande – kan tänkas fungera, men sätter höga krav på såväl ansvariga lärare och programmets studenter. Det finns därtill i ett dylikt argument ett något besvärligt antagande om att det till en del är på deltagarnas axlar att programmet skall uppnå sina mål – programmet antas till en del bli avancerat genom att de studerande utvecklar varandra. Det är således av yttersta vikt att högskolan kan utarbeta en fungerande process för att säkerställa att både de disciplinära och de processbaserade kunskapskraven uppfylls, och se till att det ena inte antas övertrumfa eller ursäka det andra.

Till form och i inriktning är kurserna relevanta för ett masterprogram på denna nivå men det krävs att kursansvariga och programledning noggrant tänker igenom vilka kurser som skall anses vara mer avancerade (förslagsvis de kurser där professorer och docenter leder undervisningen) och vilka som skall anses vara på en grundläggande nivå. Enligt rekommendationer från Högskoleverket, baserade på remissvar från större svenska universitet kan ca 30 högskolepoäng ges på en lägre nivå inom masterutbildningen. Denna möjlighet bör högskolan utnyttja och därmed etikettera de kurser som hör hemma på denna nivå som grundnivåkurser istället för att kalla samtliga kurser för avancerade. Som exempel på en kurs som är problematisk att betrakta som avancerad är, förutom den redan namngivna metodkursen, projektledningskursen där exempelvis en av kursböckerna är en mycket elementär på gränsen till trivial bok skriven av två konsulter. Denna bok har använts vid Chalmers tekniska högskola i motsvarande kurs men bytts ut då studenterna ansett att boken var alltför grundläggande. Likaså kan man fråga sig huruvida den föreslagna kursen i organisation och ledning är avancerad, emedan den fungerar som en introduktion till organisationsläran snarare än som en fördjupning i ett kunskapsfält. Sedan platsbesöket har det inkommit nya kompletterande kursplaner som i större omfattning redogör för litteraturinnehållet, vilket är positivt då det tyder på att högskolan ser kursplanerna som works-in-progress.

Sammanfattningsvis anser ämnessakkunniga att det finns anledning att undervisande lärare och programledning gör en ordentlig analys av hur de i ansökan angivna kurserna bidrar till att säkerställa en rimlig progression för samtliga studentgrupper. Samtidigt är den övergripande ambitionsnivån och strävan till att skapa ett nyskapande och transdisciplinärt program lovvärt, och trots de problem med progression ämnessakkunniga anmärkt på ser man att helheten håller en nivå som talar för ett beviljande. De problem ämnessakkun-

niggruppen noterat håller redan på att korrigeras, och gruppen är övertygade om att Högskolan i Halmstad kommer att fortsätta med utvecklingsarbetet.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

Bifogade uppsatser motsvarade en rimlig kvalitetsnivå och representanter för högskolan och programmet har redogjort i ansökan och vid platsbesöket för hur examinationen skall genomföras. Det finns därmed ingen anledning att misstro att genomförandet och examinationen av examensarbetena skulle vara problematisk för högskolan. Dock är det viktigt att se till att de ovan kommenterade problemen med transdisciplinära studier inte avspeglar sig i att examensarbetena blir alltför generella, utan tvärtom att högskolan inrättar noggranna kvalitetskontroller för dessa. Det vore dessutom att rekommendera att man tar fram principer för hur arbeten med flera skribenter skall behandlas, särskilt eftersom en av de didaktiska poängerna i programmet är att man skall blanda studenter med olika bakgrunder.

Internationalisering

Högskolan i Halmstad har ambitionen att öka sin internationalisering vilket är positivt. Merparten av kurserna som anges i ansökan kan komma att ges på engelska enligt uppgift vid platsbesöket. De mycket lågt ställda formella kraven från examensordningen att studenterna skall ”i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika grupper” torde inte utgöra något hinder för föreslaget masterprogram. Det är dock viktigt att se till att programmet kan kopplas till den internationella kontext som skapats i och med bolognaprocessen. Exempelvis vore det viktigt att se till att man från programmet kan fortsätta inom internationella doktorandprogram.

Kvalitetssäkring

Högskolan i Halmstad har enligt uppgift institutionaliserat ett antal mekanismer på lokal nivå och på rektorsnivå som torde hantera behovet av kontinuerlig revidering och vidareutveckling av programmet. Ämnessakkunniga ser här ingen anledning till att högskolan inte skulle klara av denna uppgift i enighet med föreliggande rekommendationer.

Övrigt

Det bör anmärkas att enheten som ansöker om examensrätt har ett gott anseende, både som forskningscentrum och som utbildningsenhet, och att det vid högskolan finns en uppenbar entusiasm och intresse för att förverkliga ett högklassigt masterprogram. Även om ämnessakkunniga anmärkt på en serie saker som dessa önskar att högskolan tar i beaktande, betonas att en bedöm-

ning av denna typ alltid måste se till helheten. Det är de ämnessakkunnigas bedömning att enheten är fullt kapabel att framgångsrikt driva ett program av denna typ, och det är också de ämnessakkunnigas tro att lärosätet har kapaciteten att utveckla detta vidare och ”iron out the kinks” i och med att programmet börjar drivas.

Högskolan i Jönköping

Elektroteknik med inriktning mot inbyggda (dator)system

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Högskolan i Jönköping ges rätt att utfärda *masterexamen inom området elektroteknik*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Anders Haraldsson, Linköpings universitet

Ulf Henriksson, Linköpings universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Benämningen elektroteknik används i den svenska högre utbildningen först och främst för utbildningsprogram vid de tekniska högskolorna. Inom det vidsträckta begreppet elektroteknik ryms inriktningar inom så skilda fält som telekommunikation, elektronik, dator teknik, reglerteknik och elkraftteknik. En fullständig katalog skulle uppta hundratalet ämnen. Högskolornas forskning har i stort sett följt elektroprogrammets inriktning (och vice versa), men i samspel med utvecklingsarbetet inom industrin har tyngdpunkten förskjutits under åren. Under den senare delen av 1900-talet var telekommunikation (läs: mobil telefoni) det centrala ämnesområdet. Idag kan ämnen som: programmerbara komponenter, eller, inbyggda system, betrakta sig som framtidsområden.

Högskolan i Jönköping har begärt examensrätt inom området elektroteknik med ett masterprogram i inbyggda system. Med hänsyn till ovanstående bakgrundsbeskrivning förefaller *elektroteknik* att vara det rimliga valet av område.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

En ansökan från Högskolan i Jönköping 1999 om rätt att utfärda magisterexamen i data- och elektroteknik avstyrktes av ämnessakkunniga, bland annat för att lärarkompetensen inte var tillfyllest. Idag finns två heltidsanställda professorer samt en adjungerad professor. Rekrytering av ytterligare en professor pågår. Ämnena för professurerna är elektronikkonstruktion och datakommunikation, vilket är väl anpassat till det föreslagna utbildningsprogrammet. Vid sidan av professorerna finns i lärargruppen tre disputerade lektorer och

två tekniklektorer. De senare är civilingenjörer med flerårig erfarenhet från industrin. Dessutom finns tre universitetsadjunkter.

Högskolan har varit framgångsrik i att rekrytera forskningsmedel till lärarna. Professorerna och lektorerna har i genomsnitt 60 procent forskningstid i tjänsten. Övriga lärare har 40 procent. Den ideella föreningen Jönköpings tekniska högskola har samordnat en forskningsfinansiering som under perioden 2002–2008 skall ge sammanlagt 150 miljoner kronor.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Ett masterprogram i inbyggda system kommer rimligen att kunna få god anknytning till forskarnivån. I existerande magisterprogram har studenterna på examensarbetsnivå möjlighet att delta i forskningsseminarier och doktorandkurser vid högskolan. De senare förekommer emellertid ännu relativt sparsamt eftersom de flesta doktorander följer kurser där de är inskrivna som doktorander, som vid Linköpings universitet och vid Chalmers tekniska högskola.

Beskrivningen av hur forskningsanknytningen skall fungera är inte särskilt sammanhängande, men lärarna är ambitiösa och har goda referenser från tidigare verksamhet vid forskande högskolor. Det som talar för att miljön skall kunna utvecklas i Jönköping är dels den precisa anpassningen av utbildnings- och forskningsprofil, dels den höga andelen forskning hos lärarna.

Nivå och progression

Högskolan har för det nya masterprogrammet anammat CDIO-principen. CDIO står för ”Conceive – Design – Implement – Operate”, och har utvecklats för tekniska högskolor i ett samarbete mellan Chalmers tekniska högskola, Tekniska högskolan vid Linköpings universitet och Massachusetts Institute of Technology. CDIO-principen innebär ett stort inslag av projektarbeten i utbildningen med verklighetsanpassad planering, uppföljning och utvärdering. Den har med framgång prövats på liknande utbildningar vid de tre nämnda högskolorna. Metoden kräver emellertid en hög lärarinsats av (CDIO-)utbildade lärare.

Hur progressionen i utbildningen skall upprätthållas är en uppgift för programledning och, inte minst, berörda lärare. Utbildningsplanen innehåller en rimlig meny av kurser med tillhörande kurslitteratur, företrädesvis avsedd för amerikanska läroanstalter. Vissa kurser upptar upp till ett halvdussin titlar av varierande karaktär och inriktning. Det är fullt möjligt att nå en god progression med de givna kurserna i utbildningsplanen, särskilt om CDIO-principen får sträcka sig utöver den enda projektkurs som inleder årskurs två.

Det är anmärkningsvärt att högskolan har klassat samtliga kurser i det föreslagna programmet som avancerade. Detta kan inte vara rimligt. Uppenbarligen finns det luckor att fylla i högskolans bolognaarbete.

Säkring av examensmål

Högskolan i Jönköping har rutiner för kvalitetssäkring, dock måste de förändras och förtydligas för det nya masterprogrammet. Externa jämförelser är väsentliga.

Examensarbeten är till stor del industriprojekt och skrivs och presenteras på engelska. De granskade examensarbetena är utförda inom det datatekniska området och håller godkänd klass. Dock kan man fråga sig om rapporterna skall vara så utförliga. Ordrikedomen hotar att dölja de goda resultaten och det vore fatalt om det rentav var syftet.

Ett idogt arbete har lett till att högskolan har nått en god internationaliseringsnivå. Avtal med europeiska högskolor innebär flera gäststudenter. Lärare och doktorander deltar flitigt i internationella konferenser. Tre av lärarna har utländsk grund- eller forskarutbildning.

Övrigt

Den laborativa utrustning som krävs för en utbildning i inbyggda system är i princip densamma som krävs för forskning inom disciplinen. Häri har Högskolan i Jönköping en fördel med det föreslagna programmet. Den goda finansiella situationen underlättar givetvis utvecklingen av laborationsutrustningen. Samtidigt kräver utbildningens CDIO-form mycket goda resurser för att inte stagnera. Allmänt sett är detta inte ett problem enbart för Jönköping utan även för övriga högskoleutbildningar inom området.

Industriell organisation och produktion

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Högskolan i Jönköping ges rätt att utfärda *masterexamen inom området produktionssystem*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Mats Abrahamsson, Linköpings universitet

Jens Ove Riis, Aalborg universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Det är påtagligt att programmet är produktionsorienterat och att den underliggande forskningen är inom produktion och produktionssystem. Industriell organisation som finns i ansökans rubricering är relativt dåligt underbyggt med förhållandevis lite forskning inom det området. Det finns heller ingen samordning med Internationella handelshögskolan som ligger vägg i vägg, men ingår i ett annat aktiebolag. Även om man har för avsikt att förstärka området industriell organisation, anser ämnessakkunniga inte att man har vad som krävs för att det skall ingå i examinationsrätten för det sökta masterprogrammet. Ämnessakkunniga föreslår därför examensbenämningen *produktionssystem*.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Lärarkompetensen inom gruppen är stark inom kärnområdet produktion och produktionssystem. Professorerna kompletterar varandra bra och finns inom kärnområdet. Även de fem disputerade lektorerna finns i allt väsentligt inom kärnområdet liksom övriga lärare. Forskningskompetensen inom produktion och produktionssystem är dessutom under uppbyggnad med elva aktiva doktorander (varav tre anställda som lärare) som finns vid högskolan och bidrar till en aktiv forskarmiljö. Den totala forskningsvolymen på motsvarande 5,5 helårsekvivalenter plus doktorandforskning är tillfredsställande och bidrar till en stabil miljö som inte är speciellt sårbar om en person skulle lämna gruppen.

Däremot anser ämnessakkunniga inte att gruppen är stark inom området industriell organisation, där det i princip saknas aktiv forskning.

Trots en god forskningsvolym höjer ämnessakkunniga ett varnande finger för att den totala lärarkapaciteten, som på avancerad nivå kan räknas ihop till motsvarande 2,1 helårsekvivalenter, är i minsta laget. Så länge undervisnings-

grupperna är små (vilka de är idag) räcker det till för att ge ett acceptabelt stöd till studenterna men med större undervisningsgrupper eller två parallella klasser, räcker det inte till.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Ämnessakkunnigas intryck av utbildningsmiljön i Jönköping är överlag positiv. Lokalerna är fina och de finns samlade på ett och samma campus. Intrycket är att lärar- och forskargruppen inom området sitter samlad i funktionell kontorsmiljö. Alla undervisningslokaler finns i samma byggnad, vilket borgar för en fysisk närhet mellan forskning och utbildning.

För övergång till forskarutbildning inom området finns formella allianser med Chalmers tekniska högskola, Linköpings tekniska högskola, dvs. de tekniska högskolor där doktoranderna också är inskrivna och med Kungl. Tekniska högskolan. Forskarutbildningen sker i dessa fall på partnerhögskolan, men en del kurser ges vid Högskolan i Jönköping, t.ex. i vetenskaplig metodik. Likaså bedrivs det egna avhandlingsarbetet i allt väsentligt vid Högskolan i Jönköping. Till dags dato har tre doktorander kopplade till gruppen avlagt doktorsexamen, och fyra har licentierat.

Ingen person har rekryterats från den egna magisterutbildningen till forskarstudier. En del har bakgrund som civilingenjörer och således en erfarenhet från en teknisk högskola, vilket är positivt.

Nivå och progression

Ämnessakkunnigas uppfattning är att kurserna i allt väsentligt är på avancerad nivå. Den inledande kursen med syfte att ge den teoretiska bilden inom området ger tillsammans med kursen i vetenskaplig metod en god grund för fortsatta kurser. Första kurserna ger en bas och bredd, med gästföreläsare, teoretiska grunder och filosofier, som sedan utvecklas ytterligare i de senare kurserna, vilket tvingar studenter att söka litteratur själva och referera dessa på ett vetenskapligt sätt. Kurspaketet som helhet hänger ihop och kurserna är relevanta för ett program inom produktionssystem.

Däremot har ämnessakkunniga ett frågetecken för progressionen inom programmet som är svår att explicit se i det skrivna materialet och från intervjuerna. Det ger snarare intryck av att vara ett antal parallella spår (teman) som ger en intressant bredd och som stödjer ambitionen att ge en bra helhetsbild av ett företags produktionssystem, men kanske inte den önskvärda progressionen mot en allt mer forskarförberedande nivå. Det finns en koppling till forskarnivån, såtillvida att det finns vetenskapliga krav på de rapporter som studenterna skriver. Ett plus är att lärarna arbetar med forskning. Ämnessakkunnigas rekommendation är ändå att garantera progression inom programmet, vilket kan bidra positivt till att öka rekryteringen från den avancerade nivån till forskarnivån.

Inslaget av projektarbeten som ofta bedrivs i samarbete med företag är stort. Det är i allt väsentligt positivt, men det ställer samtidigt höga krav på lärarna

att lyfta innehållet i kurserna till en nivå utöver befintlig ”as is”, dvs. en nivå över den som företagen har idag, och som representeras av forskningens och litteraturens ”best-practice”. Det ställer också höga krav på de ”case-företag” som man använder, att de kan vara med i ett analytiskt resonemang om alternativa lösningar.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

Enligt Högskoleverket skall de mest kvalificerade lärarna vara aktiva i examensarbeten för att säkra kopplingen till forskarnivån. Ämnessakkunniga ser inte något hinder för det eftersom det finns såväl professorer som disputerade lärare på plats. Rent organisatoriskt har man en examinator för alla examensarbeten, oavsett vem som är handledare. Det är en lösning som är vanligt förekommande och som ämnessakkunniga ser positivt på. Idéer till examensarbeten kommer normalt från företag, men det förekommer även att examensarbeten kan vara en del av ett forskningsprojekt. Den person som personifierar området som masterprogrammet representerar, undervisar totalt 5 procent på avancerad nivå och ordinarie professorn 25 procent. Lärarna uppger att deras förhoppning är att få upp till 30 studenter. Det skulle innebära kapacitetsproblem vid handledning av examensarbeten. Det sannolika blir att en stor del av handledningen kommer att utföras av doktorander eller adjunkter.

Internationalisering

Internationalisering är en naturlig del av verksamheten i Jönköping, både genom att en stor del av studenterna kommer utifrån, men också att det finns upparbetade samarbeten med ett mycket stort antal utländska lärosäten som tillåter att studenterna förlägger en del av sina studier vid universitet och högskolor utomlands.

Kvalitetssäkring

Ämnessakkunniga noterar att högskolan inte har dokumenterade kriterier för inrättande och avvecklande av masterutbildningar. Det finns en informell kvalitetssäkring som primärt sker genom en form av informell benchmarking, eller jämförelser, med internationella masterprogram vid andra lärosäten, samt kurserna som ges vid de tekniska högskolor som Högskolan i Jönköping har kontakt med. Av intervjuerna att döma har man en god känsla för den kvalitet och den nivå som krävs vid utveckling av kurser. Men det är påtagligt att det saknas formella riktlinjer att arbeta efter vid kursutvecklingsarbetet, t.ex.

i form av antal lärarledda timmar per ECTS, etc. Däremot finns det en fakultetsnämnd som arbetar uteslutande med kvalitetsgranskningar.

Övrigt

Ämnessakkunnigas bedömning är att området har en hög prioritet inom högskolan; det är ett av fyra utpekade områden som man satsar på forskningsmässigt vilket bl.a. framgår av att man bygger upp området genom att så mycket som två tredjedelar av forskningsmedlen är interna. Att ge masterprogram är en del av denna satsning.

Informationsteknik

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande avstyrker vi att Högskolan i Jönköping ges rätt att utfärda *masterexamen inom området informationsteknik*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Anders Haraldsson, Linköpings universitet

Ulf Henriksson, Linköpings universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Avslag

Sammanfattande motivering

Ämnessakkunniga föreslår avslag för att lärosätet inte uppfyller kraven dels därför att:

- att det idag inte finns tillräckligt många professorer och docentkompetenta lärare inom det sökta området eller lämpligt område för examensrätt, dels därför
- att det idag inte finns en fullständig forskarutbildningsmiljö på plats i Jönköping.

Det initialt sökta området (samma som masterprogrammets) informationsteknik/Information Engineering¹, som vid senare komplettering angetts som området datateknik, är vid Högskolan i Jönköping, främst baserat på forskningsområdena informationslogistik och kunskapsförsörjning och företräds idag av en professor och två lektorer samt ett antal forskarstuderande.

Ämnessakkunniga finner att för att få en examensrätt inom ett område som i detta fall måste vara större än informationsteknik/Information Engineering måste lärosätet ha en större kritisk massa av forskande lärare inom det specifika området, och inom ett eller flera närliggande områden.

Forskarutbildningen sker idag huvudsakligen tillsammans med Linköpings tekniska högskola, där flertalet doktorander är inskrivna och där flera deltar i CUGS, den nationella forskarskolan i datavetenskap. I stort sett alla forskarkurser läses av högskolans doktorander på andra ställen. Därför ser ämnes-

1. Ämnessakkunniga använder här benämningen informationsteknik/Information Engineering för att beskriva det område Tekniska högskolan vid Högskolan i Jönköping avser med benämningen. Enbart benämningen informationsteknik har i Sverige en mycket bredare betydelse. Flera lärosäten översätter informationsteknik med Software Engineering.

sakkunniga inte att Tekniska högskolan vid Högskolan i Jönköping uppfyller kravet att idag, på plats i Jönköping, ha en tillräckligt väl utbyggd forskarutbildningsmiljö, speciellt vad gäller att ge forskarutbildningskurser.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Området informationsteknik/Information Engineering kan ha många kontaktytor, men ses av programledningen som en teknisk disciplin och tillhör därför Tekniska högskolan vid Högskolan i Jönköping. Området kan innefatta avsnitt som även är centrala delar inom informatik som i Jönköping finns vid den Internationella handelshögskolan vid Högskolan i Jönköping. Som en teknisk disciplin finns vid högskolan inga andra närliggande och stödjande forskningsgrupper inom de datatekniska respektive datavetenskapliga områdena eller Software Engineering-området. Den elektrotekniska forskningen vid högskolan ligger alltför avlägset, och inget större samarbete verkar finnas. Visst samarbete med informatikområdet nämns men tolkas inte som centralt för det sökta området, och ligger dessutom organisatoriskt inom en annan del av högskolan.

Lärarkapaciteten totalt inom datateknik är för liten, baserad på de inlämnade uppgifterna, i kompletteringen av uppgifter, från lärosätet. Inom informationsteknik finns en professor, två disputerade lektorer (där ingen har docentkompetens) samt ytterligare två lektorer inom datateknik. Utöver dessa finns vid avdelningen ca åtta universitetsadjunkter inom området, men dessa har sin huvudsakliga arbetsuppgift inom programmen på grundläggande nivå. Dessutom finns ca åtta doktorander inskrivna vid Tekniska högskolan vid Linköpings universitet. Lärarkapaciteten skall räcka till att kunna genomföra masterprogrammets kurser samt handleda och examinera kanske uppåt 30 examensarbeten. I dagsläget är det endast professorn som kan examinera alla dessa examensarbeten.

Ser man området datateknik i ett litet bredare perspektiv, som vid andra tekniska högskolor, är lärarkapaciteten mycket liten. Huvuddelen av de disputerade lärarna finns i Jönköping inom sitt mer avgränsade forskningsområde. I en ände av det datatekniska området finns lärarkompetens mot hårdvara och elektronik, och vid Internationella handelshögskolan vid Högskolan i Jönköping finns kompetens mot informatik, men kontakterna mot dessa områden synes vara små. Kontakterna mot informatik skulle troligen kunna vara större, men man trycker hårt på att programmets forskningsområde är teknisk till sin natur.

Inom det snävare området informationsteknik/Information Engineering kan volymen anses mer normal med en stark kompetens.

Det starkt fokuserade forskningsområdet och därmed det föreslagna masterprogrammet leds av en professor med inriktning mot forskningsområdena informationslogistik och kunskapsförsörjning med ”den gemensamma forskningsbasen för delområdena är semantiska teknologier, dvs. ontologier för att fånga och strukturera kunskap”. Detta gör att Jönköping är starkt beroende

av just denna professor och lektorerna inom forskningsområdet, och högskolan utsätter sig därför för en stor risk i det fall någon eller några av dessa slutar sin tjänstgöring i Jönköping, eftersom det kan leda till en stark underkritisk storlek gällande lärarkapaciteten på det planerade masterprogrammet.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Forskningsgruppen inom informationsteknik/Information Engineering är under utbyggnad; man räknar med att på några års sikt ha fler forskare, och att flera av doktoranderna är klara med sina examina. Doktoranderna är inskrivna vid institutionen för datavetenskap i Tekniska högskolan vid Linköpings universitet. Doktoranderna finns i Jönköping och driver där självständigt doktorandarbetet med professorn som handledare, med bihandledare från Linköping. Forskarutbildningskurserna läses dock på andra håll, vanligen i Linköping, inom någon av deras forskarskolor.

Det är inte klart hur masterstudenterna i allmänhet kommer att kunna kopplas till forskningsområdet. Programledningen gav intrycket att ett av de primära målen med masterprogrammet var att kunna rekrytera ett antal (ca fyra nämndes) studenter som doktorander till forskargruppen, vilket programmet kommer att vara mycket lämpat för. Den övervägande majoriteten inom masterprogrammet kommer under en längre tid att vara i kategorin icke-europeiska studenter och det är oklart hur denna grupp kommer att kunna associeras till forskningsområdet. Det är även tveksamt om man i denna grupp är medveten om att med den breda benämning – som programmet föreslås ha – har en ganska begränsad bredd, och det kommer säkert att finnas studenter som önskar få kontakt med andra närliggande forskargrupper inom datavetenskap, informatik och Software Engineering, vilket idag saknas.

Nivå och progression

Tekniska högskolan vid Högskolan i Jönköping har samarbetsavtal med flertalet andra tekniska högskolor, och i avtalet med Chalmers tekniska högskola anges samarbete med masterprogram. Något samarbete med det föreslagna masterprogrammet i informationsteknik, för att på så sätt få ytterligare en partner att diskutera inriktning och kvalitetsfrågor med, har dock inte genomförts. Däremot har sådant samarbete skett inom andra områden.

I utbildningsplanen för det föreslagna masterprogrammet finns ett flertal frågor att ta ställning till: Räcker den matematiska basen – totalt 15 högskolepoäng från kandidatnivå och 7,5 högskolepoäng inom masterprogrammet – för att erhålla en masterexamen i datateknik (Computer Engineering)? Jämför ämnessakkunniga med civilingenjörsprogram (och därmed närliggande masterprogram) i datateknik vid de tekniska högskolorna innehåller de mellan 40 och 60 högskolepoäng. Bör man med endast 30 högskolepoäng matematik använda förledet ”teknologie” till en sådan examen? Kommer studenterna på masterprogrammet att uppnå detta? Engelska benämningen av examen på masterprogrammet kanske borde orienteras mot Software Engineering istället

för Computer Engineering. Här måste Jönköping göra benchmarking gentemot andra tekniska högskolor i landet så att benämningar och olika slag av krav överensstämmer.

De ansvariga för programmen var inte helt medvetna om det nya regelverket i samband med bolognarbetet. Alla kurserna i masterprogrammet var klassade på avancerad nivå, i tron att det skulle vara så, även för kurser som uppenbarligen var mer introducerande eller breddande och därför skall klassas att vara på grundläggande nivå, t.ex. kursen i diskret matematik. Det finns viss tveksamhet till nivån på vissa kurser eftersom antagningskraven gör att många med en stark teknisk profil – t.ex. det egna dataingenjörsprogrammet – kan söka masterprogrammet, troligen inte tidigare läst kurser mer mot verksamhetsmodellering, informationsstrukturering m.m. Det gäller även att tillräckligt många kurser på den avancerade nivån har den progression som krävs så att de skulle kunna räknas in i en forskarutbildning. Det identifierades endast två kurser som ansvarig forskningsledare tyckte kunnas räknas in.

Säkring av examensmål

Högskolan i Jönköping har rutiner för kvalitetssäkring, även om dessa måste anpassas till de nya förutsättningarna. Internationaliseringen är en av högskolans hörnstenar och examensarbeten skrivs och presenteras på engelska. De granskade examensarbetena redovisas i omfattande rapporter och håller god kvalitet.

Övrigt

Det är klart att Tekniska högskolan (JTH) vid Högskolan i Jönköping satsar på ett mer fokuserat område som nu är under uppbyggnad. På några års sikt kan JTH inom detta område ha en mycket stark profil. Man bör strategiskt ta ställning till i vilken riktning man vill orientera detta område för att även där öka kapacitet och kompetens, och därmed kunna identifiera ett lämpligt större område för att erhålla examensrätt för masterexamen. Det föreslagna masterprogrammet innehåller kurser mot olika sådana områden. Exempel på riktningar skulle kunna vara mot informatikområdet, där tillämpningen med affärsnytta är centralt, mot programutvecklingsprocessen/Software Engineering, mot en mer datavetenskaplig inriktning med databas- och webbteknologi, algoritmer, artificiell intelligens m.m., eller mot en mer teknisk inriktning, mobila system, informationsöverföring, säkerhet m.m.

Produktutveckling och material

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Högskolan i Jönköping ges rätt att utfärda *masterexamen inom området produktutveckling*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Einar Halmøy, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Erik Höglund, Luleå tekniska universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Förslaget till område för examensrätt är *produktutveckling*. Det innefattar såväl utformning av produkter som val av material i dessa. Området kan, tillsammans med det sökta området produktionsutveckling och ledning, på ett bra sätt täcka in utformning och tillverkning av produkter i olika material, vilket är ett fokusområde för Högskolan i Jönköping – Ingenjörshögskolan.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Inom det sökta området för masterexamen finns två forskargrupper: en inom området produktutveckling, och en inom området komponentteknologi. Masterprogrammet syftar till att integrera dessa två områden för att examinera studenter som har kunskaper för att med datorstöd och moderna optimeringsmetoder utveckla olika, i huvudsak mekaniska, komponenter producerade av olika material.

Inom området produktutveckling finns tre professorer fast anställda på heltid vid högskolan, en i maskinkonstruktion, och två i industridesign. Inom området komponentteknologi finns en professor på heltid, två adjungerade professorer, två gästprofessorer samt två docenter. Därutöver finns tre disputerade universitetslektorer och två forskarassistenter inom området maskinteknik. Utifrån det material som inlämnats framgår att fyra professorer deltar i utbildning på avancerad nivå till en omfattning om 95 procent, två docenter om 35 procent samt tre lektorer om 50 procent. Vid platsbesöket framkom att samtliga dessa skall delta i masterutbildningen och att de också kommer att vara examinatorer för kurserna.

Båda forskargrupperna visar upp en bra publiceringsfrekvens i tidskrifter och på konferenser. Gruppen inom komponentteknologier har varit verksam

längre tid än produktutvecklingsgruppen vilket också återspeglas i vetenskaplig publicering.

Ämnessakkunnigas uppfattning är att de lärare och forskare som skall vara aktiva lärare i masterprogrammet i produktutveckling och material har den kompetens som erfordras.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Den föreslagna magisterutbildningen är starkt kopplad till ett av högskolans fokusområden: produktframtagning, särskilt för SME-företag (small and medium-sized enterprise). Samverkan med företag är mycket god, vilket bland annat resulterat i fler än 400 så kallade fadderföretag som är knutna till studenterna i årskurserna ett och två på kandidat- och högskoleingenjörsprogrammen.

De två grupperna produktutveckling respektive komponentteknologi har byggt upp en forskningsmiljö som utgörs av både experimentella och datorbaserade utrustningar. Båda grupperna sitter geografiskt samlade och har närhet till laboratorier, bibliotek och annan infrastruktur. Komponentteknologigruppen har, i kraft av att den funnits längre, hunnit bygga ut forskningsmiljö mer än produktutvecklingsgruppen. Båda grupperna ser en fortsatt expansion framför sig. Flertalet forskningsprojekt utförs i samverkan med, främst, regionala företag. Ett viktigt mål för forskningen är att utveckla och tillverka fysiska produkter utifrån framtagna forskningsresultat.

Idag finns cirka femton doktorander inom de två forskargrupperna, samtliga av dessa är rekryterade efter 2002. De är inskrivna som forskarstuderande vid något av lärosätena Chalmers tekniska högskola, Kungl. Tekniska högskolan eller Tekniska högskolan vid Linköpings universitet. Samtliga har handledare lokalt vid högskolan. Det uttalade målet är att studenterna efter avlagd masterexamen skall kunna antas till forskarnivå, endera vid det egna lärosätet eller vid något annat. Samarbetsavtal gällande forskarutbildning finns med Chalmers tekniska högskola, Tekniska högskolan vid Linköpings universitet och, preliminärt, med Kungl. Tekniska högskolan.

Masterstudenterna kommer att knytas till forskningsmiljön genom olika åtgärder: forskande lärare; möjlighet för intresserade studenter att på timbasis, eller i examensarbeten, arbeta inom vissa forskningsprojekt; samläsning med vissa forskarutbildningskurser; läsande av forskningsrapporter. Dessutom avser man att skapa ett digitalt produktutvecklingscentrum som kommer att utgöra en mötesplats öppen för forskare, doktorander och masterstudenter. Vid platsbesöket framkom dock synpunkter som signalerar att interaktionen mellan dagens magisterstudenter och forskningsmiljön inte är så stark.

Ämnessakkunniga anser att det finns goda idéer och ambitioner att knyta masterstudenterna till forskningsmiljön, men att ansvariga personer måste säkerställa att så verkligen blir fallet när utbildningen är igång.

Nivå och progression

Sedan 1998/99 bedriver Högskolan i Jönköping magisterutbildning i maskinteknik med inriktning produktutveckling och design, 121–180 poäng. Den nu föreslagna masterutbildningen skall ersätta den befintliga och har utarbetats med utgångspunkt i dagens utbildning, och den så kallade CDIO-modellen (Conceive Design Implement Operate). Målet för den nya utbildningen är att ”utveckla de kunskaper, färdigheter och erfarenheter som krävs för att inom produktutvecklande och producerande företag kunna utveckla och konstruera avancerade produkter med utnyttjande av modern informationsteknologi för kunskapshantering och modellering. Vidare syftar programmet till att ge färdighet i att utföra tekniska beräkningar för att optimera produkter avseende funktion prestanda, materialval och tillverkningsprocesser. Programmet syftar även till att ge fördjupade kunskaper gällande tekniska materials framställning, strukturella uppbyggnad, egenskaper och användning i produkter. Programmet är även forskningsförberedande inom områdena produktutveckling, material och tillverkning”.

Vid platsbesöket kunde ämnessakkunniga konstatera att utbildnings- respektive kursplaner ännu inte är fastställda utan arbetet med att utforma dessa pågår. De mål för masterexamen som finns i högskoleförordningen har av lärosätet tolkats i ett antal punkter som sedan använts som grund för att med hjälp av den så kallade CDIO-matrisen utforma programmet. Ämnessakkunniga konstaterar att högskoleförordningens mål om brett kunnande och metodkunskap, att kunna bidra till kunskapsutvecklingen samt att förbereda för delta i forsknings- och utvecklingsarbete inte återfinns i lärosätets nedskrivna mål. Detta bör åtgärdas i den fortsatta revideringen av utbildningsplanen. De programspecifika lärandemål som högskolan själv formulerat är klara och ligger på en bra nivå.

I programmet har alla kurser utom en klassificerats som kurs på avancerad nivå. Den enda kursen som ligger på grundnivå är valbar och rekommenderas till dem som inte har läst tillräckligt med matematik för att få ut sin examen. Vid genomgång av kursplanerna anser ämnessakkunniga att det i flera fall brister i kopplingen till utbildningsplanens mål samt CDIO-matrisens intentioner på så sätt att lärandemålen för några av kurserna är formulerade så att de inte kan anses ligga på avancerad nivå. Som exempel används i kursen simulering av stelkroppssystem ord som ”känna till”, ”ha viss förståelse för”, ”visa förmåga att kunna lösa enklare problem”, vilka bedömargruppen anser är för låga lärandemål för en avancerad kurs. För flertalet kurser däremot har lärandemålen formulerats på ett bra sätt med tanke på att kurserna ligger på avancerad nivå. Bedömargruppen anser att klassificeringen på grund- respektive avancerad nivå bör ses över. Det finns utrymme för att klassificera fler än en kurs på grundnivå utan att komma i konflikt med den norm som antagits vid universiteten, att högst 25 procent av kursutbudet får ligga på grundnivå. Den progression som förslås inom utbildningen är relevant om nivån för några av kurserna omvärderas.

Vidare framgår inte i kursplanerna hur de examinationsformer som föreslås skall säkerställa att utbildningens mål nås. Som exempel finns för kursen gjutna material och processer följande examination angiven: ”Tentamen 6 högskolepoäng med betygsgraderna 3, 4 och 5. Laborationer och inlämningsuppgifter 1,5 högskolepoäng med betygsgraderna underkänd och godkänd.” För samma kurs anges i lärandemålen två punkter medan det i CDIO-matrisen anges att denna kurs skall ha inte mindre än nio lärandemål. Bedömargruppen har svårt att se hur CDIO-matrisens lärandemål kan säkerställas genom den föreslagna examinationsformen. Intrycket överlag för de kurser som finns är att utbildningsplanen, CDIO-matrisen samt lärandemålen formulerats utifrån goda intentioner om studenternas eget lärande på avancerad nivå, medan examinationsformerna är de sedvanliga som funnits på liknande kurser sedan tidigare. Här anser ämnessakkunniga att examinationsformerna behöver ses över så att de verkligen följer de mål som finns i utbildningsplanen och CDIO-matrisen.

Något lokalt regelverk för klassificering av kurser har inte förelagts ämnessakkunniga. Det som finns är daterat 2002 och innefattar inte den typ av klassificering som högskoleförordningen nu kräver. Vid platsbesöket angavs att nya styrdokument är under framtagande.

Behörighetskraven till utbildningen är relevanta, även om de förefaller starkt präglade av den egna kandidatutbildning som högskolan erbjuder. Exempelvis innefattas materialteknik i kandidatprogrammet, och den förutsätts vara inhämtad före tillträde till masterutbildningen. Detta finns inte angivet i behörighetskraven. Vidare förutsätts studenterna ha förkunskaper som gör det möjligt för dem att som första kurs läsa ”Avancerad solidmodellering med CAD/CAM”. Ämnessakkunniga ställer sig tveksamma till att M-studenter som inte tagit sin kandidatexamen i Ingenjörshögskolan vid Högskolan i Jönköping kan förutsättas ha sådana förkunskaper. Vid platsbesöket framkom också att studenterna i vissa kurser uppfattar istället i magisterkurserna som högt avseende matematiknivån. Ämnessakkunniga anser att behörighetskraven behöver förtydligas på dessa punkter.

Något regelverk eller någon policy som styr den särskilda behörigheten till masterprogrammet har inte presenterats. Programmet har utformats av en lärargrupp, och man har bland annat bedrivit benchmarking mot Chalmers tekniska högskola.

Säkring av examensmål

Examensmål

Examensmålen finns formulerade i utbildningsplanen och är i huvudsak utformade i enlighet med högskoleförordningen. Högskolan har gjort en egen tolkning av direktiven i högskoleförordningen och vissa av dessa återfinns inte explicit i utbildningsplanen, se kommentaren under rubriken ”Nivå och progression” ovan. För att säkra examensmålen och för att målen i CDIO-matrisen skall kunna följas upp anser ämnessakkunniga att kursplanernas

målformuleringar samt former för examination bör ses över så att de verkligen fångar upp lärandemålen.

Beträffande examensarbetet är kursplanen ännu inte slutligt fastställd. Den har skrivits utifrån CDIO-konceptet och målen är uppställda i enlighet med dem som beskrivs i utbildningsplanen. Ämnessakkunniga anser att det tydligt bör framgå vem som är examinator för kursen och att denna person bör vara lägst docentkompetent. Vidare bör det inte vara möjligt att inleda examensarbetet med endast 50 procent av kurserna på avancerad nivå godkända. Denna gräns bör höjas, eftersom examensarbetet skall utgöra finalen på utbildningen och spegla den kunskapsnivå som studenten skall ha uppnått enligt examensmålen.

Internationalisering

Utbildningen har som mål att rekrytera både nationella och internationella studenter och kommer i sin helhet att ges på engelska. Vid högskolan erbjuds lärare vilka önskar en möjlighet att utveckla sin kompetens i engelska att vistas i England under ett antal veckors språkkurs. Varken de studenter eller de lärare som deltog vid platsbesöket, ansåg att det föreligger några problem att genomföra utbildningen på engelska. När det gäller rapporter och andra skrivna dokument är det dock inte så vanligt att lärarna även korrigerar engelska språket. Beträffande den pedagogiska kompetensen har de flesta lärare genomgått sådan utbildning och den erbjuds också som en del i lärarnas kompetensutveckling.

Högskolan har ett stort internationellt nätverk med fler än 60 partneruniversitet, varav cirka 50 på tekniska sidan. Det finns många utländska studenter på plats i Jönköping och av de egna ingenjörstudenterna vistas årligen mellan 50 och 70 studenter vid utländska lärosäten. Förutsättningarna finns alltså för att ge den föreslagna utbildningen en internationell koppling. De antagna studenterna kommer att erbjudas möjlighet att förlägga delar av studierna utomlands och få dem tillgodoräknade efter samråd med programansvarig. Utländska gästforskare deltar ibland som gästföreläsare i dagens magisterkurser.

Ämnessakkunniga anser att förutsättningarna är goda för att internationalisera masterprogrammet. I sammanhanget vill bedömargruppen påpeka vikten av att såväl muntliga som skriftliga redovisningar sker på engelska och att feedback från lärarna även den ges på engelska.

Kvalitetssäkring

Det kvalitetssäkringssystem med tillhörande policyer och riktlinjer som Högskolan i Jönköping arbetar efter är daterat 2002–2004 och således inte tillämbart på masterutbildningar. Exempelvis saknas riktlinjer för inrättande av masterutbildningar, nivåklassificering av kurser samt kriterier för progression i utbildningen. Idag ligger ansvaret för kvalitetssäkring hos grundutbildningskollegierådet (GRUK) medan fakultetsnämnden beslutar om ”det huvudsakliga området för kandidat- samt magister- och masterexamina”. Vidare

finns en nyinrättad antagnings- och examensnämnd vid högskolan som har att behandla frågor om tillträde och examina på grundnivå och avancerad nivå.

Ämnessakkunniga konstaterar att dagens styrdokument för kvalitetssäkring är bristfälliga och inte på ett enkelt sätt kan användas av programansvariga i planeringen av nya masterutbildningar. Ämnessakkunniga konstaterar dock att arbete pågår för att avhjälpa denna brist. Övergripande mål och strategier är under framtagning och dessa skall vara klara under 2007.

Den aktuella masterutbildningen har utformats utifrån CDIO-riktlinjer, styrdokument om bolognaprocessen, Chalmers tekniska högskolas kvalitets-kriterier samt lärarnas egna erfarenheter. Bedömargruppen förutsätter att när en ny egen kvalitetspolicy är klar kommer den att tillämpas även på masterutbildningen.

Övrigt

Högskolan förfogar över välutrustade laboratorier för både experimentella laborationer och datorbaserade övningar. Till stor del får studenterna genomföra laborationerna själva i grupp under en labbhandledares överinseende, men vissa demonstrationslabbar förekommer, framförallt när tillgången på utrustning är begränsad, eller när dyrbar utrustning som kräver stor vana används, t.ex. SEM-mikroskop. I vissa kurser förekommer det att studenterna får bygga prototyper.

Biblioteket är tillgängligt för studenterna både i form av fysiska besök och via internetbaserad litteratursökning.

Ämnessakkunniga anser att infrastrukturen är bra vid högskolan.

Högskolan i Skövde

Datavetenskap

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Högskolan i Skövde ges rätt att utfärda *masterexamen inom området datavetenskap*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Anders Haraldsson, Linköpings universitet

Lars Lundberg, Blekinge tekniska högskola

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Ämnessakkunnigas förslag till områdesbenämning

Ämnessakkunniga föreslår att Högskolan i Skövde får examensrätt för master inom området *datavetenskap*.

Högskolan i Skövde har en bred definition av området datavetenskap, och inkluderar områden som datalogi, kognitionsvetenskap, informationssystemsutveckling, datalingvistik och bioinformatik. Många andra lärosäten skulle se en del av de ingående delområdena som egna breda områden, t.ex. kognitionsvetenskap som beteendevetenskapligt område, respektive informationssystemutveckling som samhällsvetenskapligt område, samt bioinformatik som mer del av livsvetenskaperna respektive datalingvistik som del av ett språkvetenskapligt område.

Högskolan i Skövde har under en lång tid byggt upp forskargrupper inom dessa delområden med uttalat syfte att även arbeta i gränsytan mellan dessa. Varje delområde representeras av seniora lärare och forskningsgrupper, och helheten kännetecknas mer av bredd och tvärvetenskap, inom datavetenskap, än djup inom ett helt delområde, däremot djup inom mer avgränsade områden som t.ex. artificiell intelligens.

Med examensrätten för master inom området datavetenskap bör Högskolan i Skövde överväga program och examensområden som orienteras mer mot det gemensamma området än åt delområdenas ytterligheter, om inte volymen av lärare och forskningsverksamhet inom delområdet säkerställs, samt i många fall, jämfört med idag, förstärks ytterligare.

Högskolan i Skövde har framgångsrikt under ett stort antal år haft kandidat- och magisterutbildningar inom området, och haft en stark fokuserad forskning, och de ämnessakkunniga ser inte något hinder att lärosätet även kan ha ansvar för framgångsrika masterprogram i datavetenskap.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Det finns sju fasta professorer och ytterligare ca tjugo disputerade lärare inom området. Dessutom finns det "postdoc" och forskarstuderande som arbetar i miljön. Lärarkompetensen och kapaciteten är idag tillräcklig, men man måste vara observant på lärarförsörjningen om nyckelpersoner slutar inom något av de mindre delområdena, t.ex. datalingsvistik och bioinformatik.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Det finns ca fyrtio forskarstuderande i den miljö där masterutbildningen kommer att bedrivas. Dessa forskarstuderande är inskrivna vid andra lärosäten (varav två engelska lärosäten) där en del av forskarutbildningen bedrivs. Ett antal forskarutbildningskurser inom området ges regelbundet i Högskolan i Skövde. Erfarenheter från det existerande magisterprogrammet tyder på att masterstudenterna kommer att ha goda kontakter med doktoranderna och att de i vissa fall även kan ta del av forskarutbildningskurserna inom området.

Flera av de studenter som har gått på det existerande magisterprogrammet har fortsatt till forskarstudier, t.ex. vid de engelska lärosätena, men även till universiteten i Linköping, Stockholm och Örebro. Ett avtal mellan högskolorna i Halmstad och Skövde, och Örebro universitet, kommer att underlätta övergången till forskarstudier ytterligare. Sammantaget betyder detta att masterstudenterna kommer att ha mycket goda möjligheter att gå vidare till forskarutbildning.

Nivå och progression

Högskolan avser att påbörja första masterprogrammet hösten 2008 och är i processen att utarbeta kriterier och riktlinjer för masterprogrammen och examina. Högskolan har styrdokument m.m. för hur program inrättas och avvecklas, inrättande av ämne, huvudämne och kunskapsområde, men behöver utveckla dessa så att kriterierna för masterexamen tydliggörs, t.ex. nivå och progression. I förslaget till masterprogram med kursplaner syns inte tydligt progressionen. Det syns som om man erbjuder kurser som kan läsas mer oberoende av varandra, dock sker progressionen mycket runt de generella vetenskapsorienterade kurserna och examensarbetet. Som det nu presenteras ser masterprogrammet ut mer som en utbyggnad av det existerande magisterprogrammet än som ett nytt sammanhållet masterprogram.

I det förslagna programmet borde Högskolan i Skövde, med den stora volymen lärare och forskare, kunna inom de olika områdena erbjuda ytterligare någon eller några kurser inom respektive delområde för att dels säkerställa progressionen, dels möjliggöra för framtida masterstuderande att välja en större bredd inom sin specialisering. Skall man gå vidare med forskarutbildning inom några av dessa delområden kommer man kanske att konkurrera med studenter med examen från mer specialiserade masterprogram inom ett av delområdena.

Ämnessakkunniga anser att Högskolan i Skövde har tillräcklig kapacitet och kompetens bland sina lärare för att säkerställa att de masterprogram och examina inom datavetenskap de inrättat uppfyller ställda krav och kriterier.

Säkring av examensmål

Högskolan i Skövde har en kvalitetspolicy för grundutbildningen och genomför kursutvärderingar samt hela programutvärderingar. Examensarbetena håller god kvalitet, som visas bland annat genom att flera examensarbeten har resulterat i publikationer vid internationella konferenser och erhållit utmärkelser. Examensarbeten skrivs och presenteras på engelska och kraven på internationalisering kan därmed anses tillgodosedda.

Systembiologi

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande avstyrks att Högskolan i Skövde ges rätt att utfärda *masterexamen inom området systembiologi*. Inför en förnyad ansökan bör högskolan framför allt utveckla utbildningens nivå och progression.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Anki Koch Schmidt, Högskolan i Kalmar
Lennart Persson, Umeå universitet
Jesper Tegnér, Linköpings universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Avslag

Sammanfattande motivering

Högskolan i Skövde har förutsättningar att bedriva masterutbildning inom området systembiologi omfattande bioinformatik, molekylärbiologi, biomedicin och ekologisk modellering om lärarkapaciteten förstärks och därmed den vetenskapliga kompetensen. Presenterat masterprogram i systembiologi är alltför svagt genomarbetat, saknar tydlig progression samt saknar tydlig identifiering av studentens internationaliseringsmöjligheter och anställningsbarhet. Då högskolan uppvisar väl etablerade samarbeten med forskare inom såväl akademien som företag, i Sverige och utomlands, rekommenderar ämnessakkunniga även att nyttja dessa för ett masterprogram i systembiologi och för dess studenter.

Sammanfattningsvis finner ämnessakkunniga att presenterat masterprogram inom området systembiologi inte är tillräckligt genomarbetat och saknar viktiga aspekter som progression, internationalisering och anställningsbarhet. Vidare finner ämnessakkunniga att lärarkapaciteten och i viss mån lärarkompetensen är något låg inom vissa huvudområden av sökt område för masterrättigheten.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Ämnessakkunniga bedömer att lärarkompetensen hos anställda lärare inom området systembiologi, vilket i Högskolan i Skövde innefattar bioinformatik, biomedicin, ekologisk modellering och molekylärbiologi, är relativt god – och i vissa fall mycket god – men att lärarkapaciteten inom ett par av delområdena är låg. Som fast anställd vid Högskolan i Skövde återfinner ämnessakkunniga

idag inom bioinformatik en professor, en docent och en disputerad lektor; i biomedicin en professor och två disputerade lektorer; inom ekologisk modellering en professor (dock ingen undervisning) och fyra disputerade lektorer (varav en gästlärare) samt; inom molekylärbiologi en professor, en docent och sex disputerade lektorer. Antalet vetenskapliga originalartiklar denna grupp – ca tjugo forskande lärare med en sammanlagd forskningstid motsvarande ca 6,7 tjänster, samt nitton doktorander – har publicerat är knappt tjugo per år. Även om området de senaste åren befunnit sig i ett uppbyggnadsstadium vid Högskolan i Skövde, och att magisterrättigheter erhöles först 2005/2006 för detta område, och således uppbyggnaden av magisterprogrammet krävt stora lärarinsatser, är den vetenskapliga produktionen och vetenskapliga kvaliteten förhållandevis låg.

Samtidigt kan ämnessakkunniga konstatera att de forskande lärarna uppvisar ett mycket stort engagemang genom att ha forskarkontakter såväl inom som utom Sverige. De har även lyckats mycket väl med att erhålla externa forskningsmedel genom att delta i nationella forskarskolor.

Ämnessakkunniga ser därför en möjlighet att i större omfattning nyttja externa forskarkontakter, nationellt men även internationellt, som lärare och handledare i masterprogrammet och på det sättet stärka såväl den vetenskapliga kompetensen som lärarkapaciteten. Speciellt borde möjligheten att knyta starkare band till den systembiologiska satsningen i Göteborg undersökas noggrant. Vidare vore det bra om Högskolan i Skövde kunde knyta till sig en nationell/internationell expertgrupp, som kunde tjäna som ett ”advisory board” i processen att stärka främst de nationella kontakterna inom systembiologi. Vad gäller området ekologisk modellering finns ett starkt internationellt samarbete bl.a. vad gäller födovävsanalys. Samtidigt är programmet inom ekologisk modellering begränsat till teoretisk modellering, och ämnessakkunniga anser att verksamheten, även om den är teoretiskt inriktad, skulle vinna väsentligt på att utveckla samarbete nationellt och internationellt med experimentella-empiriska verksamheter inom det ekologiska fältet. Inom det biomedicinska området är tumörimmunologi och infektionsbiologi särskilt framträdande, medan andra delar av det biomedicinska området till synes saknas. Högskolan bör därför överväga att antingen vidga kompetensen inom det biomedicinska området, eller specificera mot angivna huvudområden istället för mot huvudområdet biomedicin.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Utbildningsmiljö

Ämnessakkunniga fann att den utbildningsmiljö som idag finns för magisterstuderande var kreativ för studenten, bjöd denna på god lärarkontakt, tillgång till god utrustning (datorer, bibliotek, avancerade forskningsinstrument), möjlighet att arbeta i forskargrupper på forskningslaboratorier samt att få delta i forskningsseminarieverksamheten. Målet är att masterstudenterna skall ges minst samma möjligheter.

Ämnessakkunniga ser dock att även lärarnas externa forskarkontakter vid såväl universitet som företag, inom respektive utanför Sverige, borde komma masterstudenterna tillgodo.

Övergång till utbildning på forskarnivå

Studenternas förmåga att självständigt integrera och nyttja kunskaper, hantera komplexa frågeställningar samt utveckla sin självständighet för forsknings- och utvecklingsarbete är endast delvis angivet i programbeskrivningen men konkretisering av detta saknades i ansökan.

Dock finner ämnessakkunniga att dagens examensarbeten för magisterexamen håller en god klass och diskussioner med forskarstuderande visade att övergången till forskarutbildningsstudier synes fungera väl.

Inga avtal med andra lärosäten vad det gäller övergång till forskarutbildning har presenterats.

Nivå och progression

Nivå och progression i masterprogrammet kan inte bedömas tillfredsställande då stora delar av relevant underlag saknades. Majoriteten av de i programmet föreslagna kurserna var antingen inte beskrivna eller så hänvisades till ”gamla” kurser som skulle ”omarbetas”.

Ämnessakkunniga ifrågasätter därför behörighetskraven till, och därmed nivån på, vissa ingående kurser där endast vissa gymnasiekunskaper erfordrades. Ämnessakkunniga ifrågasätter även innehållet av första terminens kurser och saknar konkretisering av progression i krav, undervisningsformer eller examinationsformer i hela programmet.

Då man har för avsikt att anta studenter, svenska såväl som utländska, med stora skillnader i förkunskaper inom olika ämnesområden, finner ämnessakkunniga det rimligt att nyttja delar av första terminen till valbara kurser så att studenterna från slutet av termin ett har någorlunda lika förkunskaper. Ämnessakkunniga finner det också viktigt att undervisnings- och examinationsformerna i dessa kurser läggs på en nivå som motsvarar postkandidatutbildning. Därmed skulle behörighetskrav, nivå och krav från slutet av termin ett successivt kunna höjas, och erforderlig progression ske.

Vid förnyad ansökan bör Högskolan i Skövde således

1. tydligare specificera särskilda behörighetskrav för programmet liksom för dess ingående kurser,
2. införa valbara kurser under första terminen för att på så sätt kunna vidga behörighetskraven och få studenter med motsvarande förkunskaper och färdigheter från slutet av termin ett,
3. tydliggöra progressionen i programmet genom att
 - a. öka behörighetskraven för ingående kurser,
 - b. låta kurserna till stor del bygga på varandra och därmed successivt öka den teoretiska fördjupningen,

- c. successivt öka kraven på studenten att självständigt integrera och nyttja sina kunskaper samt kritiskt och kreativt identifiera och formulera frågeställningar, planera, genomföra, granska och sammanställa kvalificerade vetenskapliga uppgifter inom given tidsram genom att tydligt ange progression i undervisnings-, inlärnings- och examinationsformer.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

Med utgångspunkt i presenterade examensarbeten för magisterexamen finner ämnessakkunniga att examensarbeten med erforderlig vetenskaplig kvalitet för master sannolikt kan erhållas.

Internationalisering

Ämnessakkunniga finner att forskande lärare har etablerat internationella forskarkontakter men ser föga av internationalisering för masterstudenten i programbeskrivning eller i kursplaner, förutom målet att undervisningen skall ske på engelska språket och att studenter även från andra länder skall delta i programmet. Högskolan bör överväga om masterstudenten någon gång under sin utbildning kan ges tillfälle inom en kurs att exempelvis under kortare tid besöka en forskargrupp utomlands.

Kvalitetssäkring

Högskolan i Skövde har ett utmärkt kvalitetssäkringssystem med tydlig arbetsfördelning mellan olika nivåer i organisationen. Högskolan har styrdokument bl.a. för hur program inrättas och avvecklas, och för hur ämnen, huvudämnen och kunskapsområden inrättas. Kriterierna för masterexamen i styrdokumentet behöver dock tydliggöras.

Anställningsbarhet

Enligt förslaget till utbildningsplan skall studenten ges möjlighet att utvecklas för yrkesverksamhet. Ämnessakkunniga ser dock föga eller intet av detta i programmålen. Således bör medel och metoder, som kan främja studentens anställningsbarhet inom statlig eller privat sektor alternativt akademi, tydliggöras i programmets kursplaner.

Övrigt

Lokaler och laborativ utrustning liksom datorutrustning är god. Oklart är dock om forskningslaboratorierna kan ha utrymme för det relativt stora antal masterstudenter, ca 30, man har för avsikt att anta.

Högskolan Kristianstad

Ecological Engineering – Specialization Water Management

YTTRANDE AV GENERALISTER

Vi avstyrker att Högskolan Kristianstad ges rätt att utfärda *masterexamen inom området vattenvård*. Ämnessakkunniga har föreslagit att sådan examensrätt skall utfärdas. Vi finner att lärarkapaciteten är begränsad och att ”den vetenskapliga miljön inom området” inte ”är av sådan kvalitet och omfattning att högskolan kan erbjuda utbildning med nära anknytning till utbildning på forskarnivå” (HF 6 kap 26 §).

Eva Åkesson har ej deltagit i bedömningen pga. jäv.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Irene Bohman, Högskolan i Kalmar

Göran Dave, Göteborgs universitet

Gunno Renman, Kungl. Tekniska högskolan

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Benämning av området för examensrätt bör vara *vattenvård*. Ämnessakkunniga föreslår att den svenska benämningen på examen blir naturvetenskaplig master i vattenvård, och på engelska Master of Science in Water Management. Detta svarar mot det förslag som högskolans ledning och institutionsledningen fört fram under besöket den 14 mars 2007. Det alternativa förslag som förts fram med titeln Ecological Engineering – Specialization Water Management har därför inte beaktats vid utvärderingen. Detta medför att Ecological Engineering bör tas bort i alla beskrivningar av programmet och dess ingående kurser. Detta utesluter inte att en enskild specifik kurs kan få just denna beteckning.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

I dagsläget finns en professor, en docent och fyra disputerade lärare knutna till utbildningen. Enligt institutionsledningen kommer tre av de disputerade att söka docentkompetens under 2007. Merparten av kursansvar och undervisning verkar dock vila på två av dessa lärare.

Den i dagsläget avsatta undervisningstiden på högre nivå (master- och forskarutbildning) tycks vara tillräcklig (176 procent) med nuvarande antal stu-

denter (femton studenter under vårterminen 2007). Söktrycket bland utländska studenter bedöms vara tillräckligt för att anta cirka 25 studenter under höstterminen 2007. Detta innebär att lärarkapaciteten kan behöva utökas.

Området för programmet, Water Management, är brett och en viss bredd finns också bland befintliga lärare (zooekologi, limnologi, mikrobiologi, miljö kemi m.m.), medan andra ämnen som t.ex. geologi med GIS, ekotoxikologi innefattande riskanalys och vattenförvaltning saknas. Om programmet faller väl ut avseende studentrekrytering bör det vara möjligt att komplettera och bredda kompetensen genom riktade rekryteringar av nya lärare eller genom samarbete med andra högskolor och universitet.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Utbildningsmiljö

Det finns en koppling till aktiva doktorander, och 2–3 av dessa undervisar i liten utsträckning på programmet. De mest aktiva lärarna inom utbildningen (de icke docentkompetenta) är inte huvudhandledare för doktorander. Utbud av forskarutbildningskurser saknas inom området på Högskolan Kristianstad, men finns i viss utsträckning inom generella områden som pedagogik. Dock uppfattar ämnessakkunniga från doktoranderna att detta inte är ett problem då doktorandkurser finns lätt tillgängliga genom samarbete med Lunds universitet. Regelbunden seminarieverksamhet öppen för magisterstudenterna saknas. Koppling till pågående forskning finns inom studenternas projekt- och examensarbeten.

Övergång till utbildning på forskarnivå

Eftersom utbildningen är ny är det viktigt att det klargörs vad ingående kurser innefattar med tanke på tillgodoräknande inom forskarutbildning vid andra lärosäten. Särskild vikt bör läggas vid examensarbetena, så att dessa utförs enskilt och håller god vetenskaplig kvalitet. Utbildningens tvärvetenskapliga karaktär bör kunna underlätta sökandet av jobb utanför universitetet samtidigt som det innebär en begränsning för doktorandtjänster inom grundläggande naturvetenskapliga discipliner. Inga avtal med andra lärosäten om övergång till forskarutbildning har ännu tecknats inom området.

Nivå och progression

Studenter med grundläggande utbildning från olika huvudområden antas till programmet och integreringen av olika kunskaper inom ett gemensamt område antas leda fram till studier på avancerad nivå. Flera olika åtgärder vidtas för att underlätta detta. Intervjuer genomförs med alla antagna studenter vid start av programmet för att kontrollera kunskaper (bredd och djup) och förväntningar hos studenterna på vad utbildningen kan ge. Studenterna erbjuds stödundervisning och delvis individuellt anpassad litteratur.

Programmet baseras i huvudsak på kurser som ingår i ett befintligt magisterprogram och som genomgått vissa kompletteringar. Den första kursen (terminen) bedöms vara av mer grundläggande karaktär, vilket kan leda till upprepning för många studenter. Övriga kurser är mer specifika och utgör karaktärskurser för utbildningen. Dessa tar tillvara studenternas tidigare kunskaper och utgör innehållslig progression i utbildningen. Kursernas beskrivningar visar inte på en tydlig progression av det generella lärandet och inte heller på en explicit forskningsanknytning. Nuvarande kursplaner beskriver dock inte allt som ingår i kurserna, enligt ledningsgrupp och lärare. Reviderade versioner måste därvid tydligt visa på att kurserna ligger på avancerad nivå. Tydligare information om utbildningen är viktig både för studenterna och avnämarna i form av blivande doktorandhandledare på andra lärosäten och chefer på förvaltningar eller konsulter.

Kursernas benämningar bör ses över. Ecological Engineering skulle kunna ingå som en egen kurs, men däremot inte som en områdesbeskrivning. Ecological Engineering passar inte heller som examensbenämning utifrån programets planerade innehåll.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

Några examensarbeten från befintligt magisterprogram fanns inte att tillgå. Däremot fick ämnessakkunniga se magisteruppsatser från biologiprogrammet. Dessa indikerade varierande kvalitet vilket skulle kunna bero på att arbetena utförts utan styrning av tydliga kriterier och erforderliga handledningsresurser. För examensarbeten på masternivån måste formerna för handledning och bedömning tydliggöras. Vilka kriterier som kommer att gälla bör klargöras så att de blir tydliga, inte minst för studenterna. Ett arbete på masternivå skall kunna visas bidra till kunskapsutvecklingen, och då kommer möjligheterna att arbeta inom den vetenskapliga miljön på högskolan vara avgörande. Ämnessakkunniga uppfattar redan idag att goda möjligheter finns för studenter att arbeta i, eller i nära anslutning till, forskningsprojekt.

Externa bedömare kommer att nyttjas, även om professorn är ytterst ansvarig för examinationen. Detta kan höja nivån samtidigt som en konsistent utformning och bedömning av arbetena eventuellt kan försvåras.

Internationalisering

Programmet har en hög grad av internationalisering med en bred rekrytering, vilket bör medföra att problem som tas upp och diskuteras även får bred internationell belysning. Risk finns därför att kopplingen till olika regelverk och lagstiftning i Sverige blir mindre tydlig och kanske eftersatt. Spänningen, mellan den starkt betonade internationaliseringen och den lokala förankringen av högskolans utbildning, är uppenbar vilket också lärarna tycks vara medvetna om.

Kvalitetssäkring

Klara riktlinjer saknas för närvarande från centralt håll inom högskolan. De nya riktlinjerna som arbetas fram måste uttryckligen innehålla strukturer som stödjer de specifika krav som ställs inom utbildning på masternivå. De nuvarande studenterna upplevde inte detta som något större problem, utan uppfattade att kursledning och lärare hade en öppen attityd till studenternas synpunkter och önskemål. Redan nu bör programansvariga ta fram klara riktlinjer och rutiner så att rimliga krav på kvalitetssäkring uppfylls.

Övrigt

Högskolan ligger i omedelbar närhet till ett biosfärsområde med tillgång till olika biotoper och vattentyper (rinnande vatten, våtmarker, sjöar). Detta är en viktig resurs som utnyttjas i undervisningen. Tillgången till laboratorier, våtutrymmen, datorsalar och bibliotek är bra. Även faciliteter för lunch och fikaraster finns i nära anslutning till undervisningslokaler. Bostäder för utländska studenter finns också i nära anslutning till högskolan.

Integrerad hälsovetenskap

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Högskolan Kristianstad ges rätt att utfärda *masterexamen inom området hälsovetenskap*.

Eva Åkesson har ej deltagit i bedömningen pga. jäv.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Evelyn Hermansson, Göteborgs universitet
Rafael Lindqvist, Göteborgs universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Masterexamen inom området *hälsovetenskap*.

Skälen till att bevilja examensrätt enligt ovan är att det vid Högskolan Kristianstad finns en framgångsrik grundutbildning i folkhälsovetenskap, vars erfarenheter det nu föreslagna programmet bygger vidare på. Lärarkompetensen är god och har stor bredd. Det finns också en tillräckligt utvecklad forskningsmiljö som inrymmer den mångvetenskaplighet som kan sägas vara en förutsättning för att utveckla en tvärvetenskapligt inriktad integrerad hälsovetenskap. Även om ämnessakkunniga inte kunnat se hur lärosätet i förväg ringat in och bestämt ämnesområdet, och hur fördjupningen avses ske i programmets olika delar, bedömer ämnessakkunniga att förutsättningarna är så pass goda (forskningsmässigt, pedagogiskt, organisatoriskt) att programmet kan startas.

Ämnessakkunniggruppens utgångspunkt för bedömningen är att det innebär en steg-för-stegprocess att utveckla ett nytt område. Genom att utvidga examensrätten till ett större område – hälsovetenskap, jämfört med integrerad hälsovetenskap – kan lärosätet med större frihet och flexibilitet fortsätta detta utvecklingsarbete, och då även ta ställning till om masterexamen skall ges med olika inriktningar.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Den masterexamen som här prövas benämns enligt utbildningsplanen som masterexamen i integrerad hälsovetenskap – Degree of Master of Integrative Health Sciences. I den komplettering av ansökan som ämnessakkunniga också

haft att ta ställning till anges en utvidgad examensbenämning: Masterexamen i integrerad hälsovetenskap med inriktning mot:

- a. Folkhälsovetenskap
- b. Vårdvetenskap
- c. Medicinsk och odontologisk vetenskap
- d. Socialt arbete
- e. Arbetsvetenskap

Lärarkompetensen vid lärosätet inom området är god. Sammanlagt uppges ett tjugotal tillsvidareanställda lärare bli knutna till programmet. Av dessa är sju professorer fördelade på omvårdnad (2), folkhälsovetenskap (2), oral hälsovetenskap (1), invärtesmedicin (1), samt professionalisering (1). Därutöver finns en docent i omvårdnad; resterande lärare är universitetslektorer i omvårdnad, folkhälsovetenskap, socialt arbete, sociologi, pedagogik, företagsekonomi, arbetsvetenskap samt oral hälsa. Lektorat inom socialt arbete är under tillsättning. För själva utformningen och genomförandet av programmet har professorskollegiet och ämnesföreträdarna en nyckelroll. Det finns också förutsättningar att från andra utbildningsprogram, t.ex. socionomprogrammet, knyta handledare till det nu aktuella programmet i integrerad hälsovetenskap. Högskolans policy är att kompetensutveckling ingår i tjänsten för alla tillsvidareanställda lärare; lektorer har motsvarande två månaders kompetensutveckling per år, docenter tre, och professorer sex månader per år.

Det tvärvetenskapliga område det här är fråga om ställer stora krav på mångvetenskaplighet i lärarkåren. I det avseendet får lärarkompetensen betraktas som tillräckligt hög, och tillräckligt bred, för att kunna bedriva programmet. Att utbilda personer i integrerad hälsovetenskap ställer antagligen specifika krav på pedagogisk kompetens. Någon redovisning härvidlag framgår inte av underlaget, men ämnessakkunniga utgår ifrån att de värdefulla erfarenheter som gjorts inom grundutbildningens folkhälsopedagogiska program, att integrera folkhälsovetenskap och pedagogik, kan tillämpas i ett kommande masterprogram i integrerad hälsovetenskap. Den fortbildning (om 15 högskolepoäng) som högskolan tillhandahåller i högskolepedagogik kan vara ett stöd i det avseendet.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Det finns tre starka, aktiva och växande forskningsområden (forskningsplattformar) vid institutionen till vilka professorer och flertalet andra lärare är knutna: a) utveckling av närsjukvård, b) människa, hälsa och samhälle, c) klinisk patientnära forskning. Högskolan har för närvarande inte något vetenskapsområde, och bedriver således ingen forskarutbildning, men det förekommer att man ger forskarutbildningskurser i samverkan med andra lärosäten. Avsikten är att både doktorander och masterstudenter skall knytas till någon av dessa plattformar framgent. Idag finns två adjunkt-doktorander och tre övriga doktorander (formellt antagna vid andra lärosäten) inom området

utveckling av närsjukvård. Plattformen människa, hälsa och samhälle har två doktorander, medan plattformen klinisk patientnära forskning har för avsikt att involvera masterstudenter i de olika forskningsprojekt som finns. Denna ambition finns också hos övriga plattformar. Man planerar också en löpande seminarieriserie om aktuell forskning som riktar sig till både lärare och masterstudenter.

Högskolan Kristianstad har avtal med ett flertal universitet, såväl inom som utanför Sverige. Mest utvecklade är kontakterna med universiteten i Lund och Örebro; i detta samarbete manifesteras en viljeyttring som siktar till att anta masterstudenter från Kristianstad som forskarstuderande.

Ett helt nytt område, som integrerad hälsovetenskap, reser frågan: Till vilket forskarutbildningsämne kan programmets masterstudenter antas? Svaret på frågan beror på om fördjupningen inom programmet sker i det tvärvetenskapliga området integrerad hälsovetenskap – eller om fördjupningen sker i någon av de fem specifika inriktningarna. Om fördjupningen sker i det förstnämnda avseendet knyter masterprogrammet an till forskarutbildningar inom hälsovetenskap, möjligen vårdvetenskap, samt folkhälsovetenskap (som finns på ett antal lärosäten). Om däremot fördjupningen ligger i någon av inriktningarna knyter programmet mer tydligt an även till forskarutbildning inom medicinsk och odontologisk vetenskap, socialt arbete eller arbetsvetenskap. Frågan, hur stor del av masterprogrammet som kan tänkas tillgodoräknas i relevanta forskarutbildningsprogram, går inte att avgöra på nuvarande stadium; det beror på oklarheten i var fördjupningen ligger, vilket understryks av det faktum att kursplanerna i sin helhet ännu inte utvecklats. Denna fråga är också avhängig av huruvida utbildningens fokus och huvudområde är integrerad hälsovetenskap, eller någon av inriktningarna.

Nivå och progression

Som bedömare har ämnessakkunniga kunnat ta del av de tre kursplaner (två från termin ett; en från termin tre) som finns i ansökningshandlingarna. Dessa kursplaner, liksom utbildningsplaner, följer högskolelag och högskoleförordning till sin utformning samt de mallar lärosätet har utformat i det avseendet. Däremot har ämnessakkunniga inte kunnat få någon information om det finns någon policy eller lokalt regelverk inom högskolan som reglerar andelen högskolepoäng från grundexamen som kan ingå i masterexamen. Man uppger att ”tillgodoräknande kan prövas i enlighet med gällande bestämmelser”.

Frågan om progression kan inte ges något fullödigt svar eftersom ämnessakkunniga endast haft tillgång till några få kursplaner. En eller flera kursplaner från de senare delarna av programmet, inte minst kursplan för uppsatsarbetet, hade behövts för att kunna bedöma om det sker en fördjupning (eller breddning) av området integrerad hälsovetenskap, eller om fördjupningen avser inriktningen. I programmet ingår vetenskapliga metodkurser (kvalitativa och kvantitativa metoder) under första läsåret samt fördjupade litteraturstudier/fördjupningsarbete under andra och tredje året. Bristen på kursplaner medför

också att ämnessakkunniga inte kan bedöma vilka kurser som är klassificerade på grund- respektive avancerad nivå, utifrån angivna förkunskaper, examination, pedagogiska metoder/undervisningsformer samt mål.

Former för examinationerna är varierande och utformas efter respektive kurs. I utbildningsplanen anges dock att "examination sker genom muntlig och skriftlig tentamen efter varje kurs". Lärosätet framhåller i sin dokumentation att man är angelägen om att utbildningen sker i en forskande miljö där "undervisning, kurslitteratur och examination kommer att vara utformade så att de säkrar forskningsanknytning och progression".

Av masterprogrammets 120 högskolepoäng kan 60 högskolepoäng räknas samman för området/huvudområdet integrerad hälsovetenskap. Progression och fördjupning i dessa kurser kan däremot inte avgöras eftersom kursplaner saknas.

Säkring av examensmål

Säkring av examensmål kan inte bedömas då ämnessakkunniga inte fått ta del av kursplaner för examensarbetet. Av diskussionen med lärargruppen framgick att de krav som kommer att ställas på examensarbetet på masternivå motsvarar de som används internationellt dvs. "uppsatsen skall vara av sådan kvalitet att den skall gå att publicera i en internationell tidskrift. Det finns ingen anledning att ändra på den nivån".

Av samtal med studenter och lärare framgick att man uppmuntrade studenterna till utlandsstudier. Utbyte sker genom Erasmus, Linneus-Palme, Nordplus och Sokrates-Erasmus. Utlandsutbyte sker i första hand genom ömsesidiga avtal med partneruniversitet, etc. I dokumentet "Underlag för ansökan om examensrätt ..." framgår att masterprogrammets framtidssyn är att utbildningen och forskningen skall genomsyras av ett globalt perspektiv.

Lärosätet anger i sina ansökningshandlingar att man har ett utbyggt kvalitetssäkringssystem som tillämpas på flera nivåer. De utvärderingar som görs vart tredje år syftar till att säkerställa kvaliteten i kunskapsområdena. Kvalitetssystemet utgör också grund för bedömning av nödvändiga satsningar eller avvecklingar. På samtliga program finns extra timtilldelning för att arbeta med kvalitetsfrågor, pedagogiska frågor samt internationaliseringsfrågor. På institutionsnivå finns kvalitetsråd som arbetar fram riktlinjer för kvalitetsarbete, som system för dokumentation och utvärdering på såväl kurs- som programnivå.

Övrigt

Masterprogrammets inriktning är att överbrygga den alltmer utpräglade specialisering och fragmentisering som kännetecknar hälso- och sjukvården. Målet är att utveckla ett nytt kunskapsområde, integrerad hälsovetenskap, som bygger vidare på, och fördjupar, det fält där folkhälsovetenskapliga, vårdvetenskapliga, medicinskt-odontologiska, samhälls- och beteendevetenskapliga perspektiv redan finns etablerade som specifika ämnesområden. Högskolan

Kristianstad har i dialog med regionen, praktiker och ansvariga inom hälso- och sjukvården utvecklat föreliggande masterprogram, som å ena sidan vill främja professionell kunskapsutveckling, och å andra sidan fördjupa det för flera professioner (och patienten) gemensamma fältet. Programmets målsättning är vidare att stärka samverkan mellan sjukvården, primärvården och kommunal vård och omsorg. I samband med planering av masterprogrammet genomfördes samverkansträffar "Det goda samtalet" med en rad representanter från yrkeslivet. Flera yrkeslivsrepresentanter från olika organiska miljöer bidrog med konstruktiva synpunkter, och uttryckte sitt stöd för programmet.

Lärosätets förutsättningar att framgångsrikt utveckla och sätta programmet beror till del på om ledningen vill skjuta till resurser som krävs, i en situation då söktrycket till den etablerade grundutbildningen i folkhälsovetenskap sviktar. Möjligen kan man se masterprogrammet som en offensiv nyskapande satsning i sammanhanget som "bryter ny mark" eller överskrider traditionella ämnesgränser på den akademiska arenan. Det problem som i det perspektivet kräver en lösning är att tydliggöra vari "det integrativa" i integrativ hälsovetenskap består, och att då också visa hur, och var, progressionen sker i programmet. Detta medför ett klart ställningstagande angående utbildningens fokus vilket bör framgå i en reviderad utbildningsplan.

Utbildningsvetenskap med inriktning mot pedagogik, psykologi, specialpedagogik och ämnesdidaktik

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande avstyrker vi att Högskolan Kristianstad ges rätt att utfärda *masterexamen inom området utbildningsvetenskap*. Inför en förnyad ansökan bör högskolan utveckla utbildningens struktur, nivå och progression.

Eva Åkesson har ej deltagit i bedömningen pga. jäv.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Gunnar Handal, Universitetet i Oslo

Solveig Hägglund, Karlstads universitet

Astrid Pettersson, Lärarhögskolan i Stockholm

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Avslag

Sammanfattande motivering

Sammantaget anser ämnessakkunniga att Högskolan Kristianstad har goda förutsättningar för att uppfylla kraven för erhållande av examensrätt för masterutbildning i utbildningsvetenskap. Dock menar ämnessakkunniga att man ännu inte har kommit tillräckligt långt vad gäller konkretisering av utbildningens genomförande för att i denna omgång erhålla examensrätt. Detta gäller särskilt frågor om nivåbestämning och progression under utbildningen. Ämnessakkunnigas bedömning är därför att ansökan bör avslås.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Inom utbildningsvetenskap finns åtta professorer, tre docenter, trettiofyra lektorer och trettiofyra forskarstuderande. Av den insända förteckningen framgår inte hur stor del av tjänstgöringen som är förlagd till högskolan. Det finns professorer inom alla de fyra inriktningarna som kommer att ingå i området utbildningsvetenskap. Många av lärarna har lång erfarenhet av vetenskapligt arbete, handledning m.m. Alla disputerade lärare har möjlighet att bedriva forskning i tjänsten: professorer sex månader per år, docenter tre månader per år och lektorer två månader per år.

Samarbetet mellan forskarna sker huvudsakligen inom de befintliga forskningsgrupperna. Mer informella samarbetsformer mellan forskarna förekommer också. För de forskarstuderande som är knutna till högskolan finns antingen biträdande handledaren eller huvudhandledaren på högskolan.

Ämnessakkunniga bedömer att Högskolan Kristianstad mer än väl uppfyller kraven vad beträffar lärarkompetens och lärarkapacitet.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Den planerade utbildningen kommer att bedrivas i en forskande miljö. Flera av lärarna är engagerade i projekt som bedrivs i nationell och internationell samverkan, och de fungerar också i stor utsträckning som handledare eller biträdande handledare för doktorander vid högskolan. De trettiofyra doktorander som listas i ansökan (sju i pedagogik, sju i psykologi, fyra i specialpedagogik, femton i ämnesdidaktik) bedriver avhandlingsarbetet i Kristianstad medan kursdelarna i forskarutbildningen främst sker på de orter där man är antagen (bl.a. i Växjö, Malmö/Lund, Göteborg, Linköping, Örebro, Umeå/NAPA). Närhet till forskarutbildningsmiljö sker snarare personellt än organisatoriskt.

Aktiv seminarieverksamhet där aktuell forskning presenteras och dit också magisterstuderande inbjuds att delta, finns i dag. Examensarbeten och uppsatser skrivs systematiskt i anslutning till forskargrupper och forskningsprofilområden.

I underlaget saknas information om hur avtal med andra lärosäten är formulerade med avseende på behörighet till forskarutbildning, och tillgodoräkande av masterutbildning i en forskarexamen, vid orter med examinationsrätt på forskarnivå. Komplettering av de avtal som finns, och som är initierade, har kommit ämnessakkunniga tillhanda men det är fortfarande osäkert hur avtalen reglerar denna fråga.

Oklarhet råder vad gäller högskolans avsättning av ekonomiska resurser för stöd till forskning/forskarutbildning. Det planerade masterprogrammet är en manifestation av tvärdisciplinär samverkan som sannolikt kräver extra resurstöd.

Sammantaget finns en god potential för anknytning av en masterutbildning till forskarnivå vad gäller pågående forskningsverksamhet och lärares forskningskompetens. Mer osäkert är vilket stöd högskolan är beredd att ge för att stärka möjligheterna att utveckla detta första steg till en mer genomarbetad anknytning till forskarnivå.

Nivå och progression

Enligt instruktionen till ämnessakkunniga skall progression särskilt bedömas. Problemet, på denna punkt, är som tidigare nämnts bristen på konkreta kursbeskrivningar i det material ansökningen ger tillgång till. Därmed saknas konkreta exempel på nivåskillnader mellan olika kurser inom den masterutbildning man söker examensrätt för. Detta medför att det inte är möjligt att

direkt bedöma kursernas nivå och progression, vare sig inom utbildningen eller i förhållande till lägre, behörighetsgivande utbildningar, eller till efterföljande doktorsutbildningar.

En indirekt bedömning borde ändå vara möjlig, baserad på

- att lärosätet länge har haft examensrätt för magisterutbildningar inom angränsande områden/ämnen,
- att det finns tillgängliga ”Riktlinjer för nivåbestämning av kurser och program” där även frågor rörande progression i kursutbudet behandlas.

Ämnessakkunniga anser att detta ger en indikation på att lärosätet har kompetens för att beskriva och bedöma nivå och progression för, och i, studieprogram och kurser inom traditionella ämnen. Dock är det ännu inte dokumenterat hur detta skall operationaliseras i en utbildning på masternivå inom ett nytt, brett, integrerande område med ”tvärvetenskaplig natur [som] har pionjärkaraktär och bryter mot synsätt och akademisk tradition” (citatet hämtat ur högskolans underlag).

Studier inom ämnet erbjuder rätt stor variation i studenternas reella behörighet, och frågan om nivå och progression försvåras därmed ytterligare.

Efter platsbesöket förefaller lärosätet ha en ofullständig och oklar uppfattning om hur studerande med lärarutbildning eller magisterutbildning skall kunna tillgodoräkna sig dessa utbildningar i masterprogrammet, samtidigt som progressionen i själva masterutbildningen skall kunna tillgodoses på ett tillfredsställande sätt.

Säkring av examensmål

Vid ämnessakkunnigas besök förelåg inte vare sig betygskriterier eller instruktioner för examensarbeten och annan examination. Däremot fanns andra mer generella dokument och mallar. Med tanke på den gedigna lärarkompetensen och den erfarenhet lärarna har, förefaller det troligt att utbildningen kommer att ge tillräckliga förutsättningar för att säkra examensmålen.

De examensarbeten och uppsatser ämnessakkunniga har fått sig tillsända verkar ha en kvalitet som motsvarar normal standard på de nivåer de är skrivna.

Övrigt

Internationalisering

Vid ämnessakkunnigas samtal med lärare och forskarstuderande framgick att högskolan i varierande grad använder de möjligheter som finns för internationalisering. Exempel som gavs var internationella lärares deltagande i undervisningen på alla nivåer. Utbytet av studerande var dock blygsamt.

Kvalitetssäkring

Ett nytt kvalitetssäkringssystem är under uppbyggnad. Högskolan har en process som i stort följer Högskoleverkets anvisningar för inrättande av olika examina.

Allmänt intryck

Ansökan med bilagor, komplettering av ansökan och information vid besök visar att Högskolan Kristianstad inom området utbildningsvetenskap erbjuder en utbildningsmiljö med kompetenta lärare, god anknytning till forskning och ett pågående kvalitetsarbete som verkar ambitiöst. Kunskapsområdet ligger i linje med högskolans mål och strategier för långsiktig profilering. Oklarheter finns dels för hur bestämning av progression och nivå (inklusive tydliggörande av behörighetskrav och av tillgodoräknande och behörighet för forskarutbildning), dels hur detta program skall knytas till lärarutbildningen.

Enligt instruktion till ämnessakkunniga skall kursplaner utgöra underlag för granskning. Det finns dock inte kursplaner i det material ansökan innehåller. Däremot finns ett dokument som principiellt anger hur man hanterar progression och nivåbestämning. Texten följer i stor utsträckning förordningstexten, och det är svårt att se den lokala specifika tolkningen av förordningens innehåll omsatt i system för bestämning och uppföljning. Avsaknad av kursplaner gör också att det är svårt att ta ställning till hur högskolan arbetar för att säkra utbildningsmål. Förutsättningar och kompetens för detta bedömer ämnessakkunniga dock finns.

Utbildningsvetenskap som område inom vilket masterexamen kan ges är brett och kan innehålla mycket. Högskolans "operationalisering" genom att ange disciplinära beteckningar på inriktningar är ett av många tänkbara. Dessa är rimliga som innehållslig bestämning av området utbildningsvetenskap. Det anses dock oklart i hur stor utsträckning högskolan har utvecklat och utvecklar utbildningsvetenskap utifrån ett lärarutbildningsperspektiv.

En av de tänkta målgrupperna för masterutbildningen är personer med lärarutbildning. En annan målgrupp är studenter med en kandidatexamen i något av inriktningsämnena. Frågan om behörighets- och förkunskapskrav för dessa olika grupper problematiseras inte.

Högskolan Väst

Maskinteknik

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Högskolan Väst ges rätt att utfärda *masterexamen inom området maskinteknik*.

Anita Hansbo har ej deltagit i bedömningen pga. jäv.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Einar Halmøy, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Erik Höglund, Luleå tekniska universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Området för examensrätt föreslås omfatta modellering och simulering av maskintekniska tillverkningsprocesser. Denna benämning utgör en viktig och stor del av området maskinteknik, varför området för examensrätt föreslås vara *maskinteknik*. Området täcker på ett bra sätt in det föreslagna masterprogrammet och ger även möjlighet att utveckla det förutsatt att kompetens och resurser finns tillgängliga.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Inom området modellering och simulering av tillverkningsprocesser har Högskolan Väst under ett antal år målmedvetet skapat en stark forskningsprofil. I dagsläget är knappt tjugo seniora forskare (med doktorexamen) och ungefär lika många doktorander verksamma inom området.

När det gäller professorskompetens inom områdets olika delar (produktionsteknik, materialteknik, simuleringsteknik, automatisering, produktionssystem), är fem personer adjungerade till högskolan. Ingen av dessa kommer, enligt den personallista som bifogats ansökan, att delta i utbildning på avancerad nivå utan de är verksamma på forskarnivå. En professor, anställd vid Högskolan Väst, med inriktning matematik och FEM-metoder kommer att arbeta 40 procent på avancerad nivå. Av de fyra lärare som framförallt kommer att vara aktiva i den masterutbildning som ansökan avser innehar två docentkompetenser och en doktorskompetens. Den sammanlagda insatsen på avancerad nivå är angiven till 70 procent av en heltid för 2007.

Ämnessakkunniga anser att det är önskvärt att även engagera de adjungerade professorerna i masterutbildningen med tanke på att den till allra största

delen kommer att ges genom kurser på avancerad nivå och där kopplingen till pågående lokal och internationell forskning bör ha en framträdande roll. Det är också nödvändigt att engagera flera av de anställda doktorerna för att täcka in utbildningens olika delar på ett bra sätt. Som examinatorer för kurser och examensarbeten bör professorer eller docenter engageras. Huruvida så är fallet framgår inte av bifogade kursplaner, eftersom namn på examinatorerna inte finns angivna. Det är viktigt att de seniora forskarna verkligen deltar i utbildningen till minst 70 procent av heltid enligt ovan. Går lärosätet under denna gräns anser ämnessakkunniga att utbildningens kvalitet blir alltför låg.

Hela utbildningen skall ges på engelska och engelskspråkig litteratur kommer att användas. Högskolan erbjuder kompetensutveckling i engelska för de lärare som anser sig behöva det. Tanken är att även rättning av studenternas uppgifter samt skriftlig och muntlig återföring skall ske på engelska. Ämnessakkunniga anser att det är ett bra initiativ, förutsatt att det genomförs på ett bra sätt. Det är dock viktigt att begrepp och samband även namnges på svenska eftersom man får anta att flera av studenterna, efter avlagd examen, kommer att verka i svenska företag eller på arbetsplatser i Sverige. I samtalet med doktorander och studenter framkom inte någon kritik mot lärarnas kunskaper i engelska. Dock menade man att dialogen mellan lärare och studenter vid lektionerna ibland kunde hämmas av krav på engelska. Ämnessakkunniga anser att nödvändig kompetens finns hos lärarna för att bedriva utbildningen på engelska, men vill påpeka behovet av att studenterna också lär sig nödvändiga begrepp på svenska.

Beträffande lärarnas pedagogiska kompetens framgår det inte av inlämnat material i ansökan om alla genomgått pedagogisk utbildning. Deras kompetens inom området har under alla omständigheter stärkts genom egna undervisningserfarenheter. Högskolan erbjuder pedagogisk utbildning för alla lärare. I dialogen med studenterna framkom inte något negativt om lärarnas pedagogiska kompetens.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Samtliga deltagande lärare i utbildningen är verksamma som forskare inom området modellering och simulering, vilket ger förutsättningar för en god koppling mellan masterutbildningen och forskning. Lärarna är också engagerade i forskarutbildningen som lärare och, för de med docentkompetens, handledare. Viss samläsning av kurser på avancerad nivå sker redan idag mellan doktorander och magisterstudenter. Många av dagens examensarbeten är kopplade till pågående forskningsprojekt och i diskussionerna med de lärare som kommer att vara aktiva i utbildningen framgick att detta kommer att gälla också för det avslutande examensarbetet i masterutbildningen.

I diskussionerna med doktorander och studenter framgick tydligt att dessa utgör en integrerad del av forsknings- och utbildningsmiljön genom nära kontakter med lärarna och ett öppet förhållningssätt. Ämnessakkunnigas förhoppning är att den nära kontakten kommer att kunna bestå även om antalet

masterstudenter blir stort. Här har framförallt de seniora forskarna ett ansvar för den kultur som skapas.

I samtal med samtliga kategorier vid högskolan framgick klart att det är ett uttalat syfte att kunna rekrytera flera av dem som avlagt masterexamen till forskarutbildning inom området modellering och simulering. Genom att de adjungerade professorerna har sina hemvister vid andra lärosäten säkrar Högskolan Väst möjligheten att skriva in sina doktorander vid dessa lärosäten.

Ämnessakkunniga anser att det finns goda förutsättningar att knyta masterstudenterna till den forskning och forskarutbildning som idag finns vid avdelningen för maskinteknik.

Idag finns ett avtal med Chalmers tekniska högskola om samverkan inom utbildning på grundnivå, avancerad nivå och på forskarnivå. Den föreslagna masterutbildningen är granskad av Chalmers och har befunnits svara upp emot de kvalitetskrav som Chalmers ställer på en masterutbildning. Vidare har Chalmers ackrediterat masterprogrammet som en godkänd avslutning på civilingenjörsprogrammet i maskinteknik. Det bör noteras att avtalet endast gäller läsåret 2007 och det skall omförhandlas inför läsåret 2008/2009. De studenter som påbörjar sin masterutbildning år 2007 är dock garanterade en masterexamen vid Chalmers, oavsett om avtalet förlängs eller ej. Chalmers förbehåller sig rätten att besluta om examensbenämning.

Nivå och progression

Den föreslagna utbildningen ligger på en hög (i vissa fall alltför hög) nivå. Det framgick tydligt vid platsbesöket när den tilltänkta litteraturen visades upp och ämnessakkunniga fick ta del av visst föreläsningmaterial. Däremot framgår utbildningens nivå inte alls lika tydligt vid genomläsning av kursplanerna. Dessa behöver, på ett mycket tydligare sätt än vad som nu är fallet, genomarbetas så att det framgår hur kursmålen skall nås genom att beskriva hur kursen skall genomföras och examineras, vilken kurslitteratur som skall användas, vem som skall vara examinator osv. De förväntade studieresultat som finns i kursplanerna är mycket ambitiösa och formulerade i enlighet med examensordning och högskolelag, men det framgår inte hur kursen skall läggas upp för att nå dessa mål. Som ett exempel kan nämnas att formuleringarna om examinationsformer är identiska mellan alla kursplaner och de företer ingen koppling till målen för respektive kurs.

Vid platsbesöket framkom i dialogen med lärarna att det finns tankar och idéer om hur målen skall nås. Det är viktigt att dessa tankar återfinns i korrekt utformade kursplaner. Dagens kursplaner svarar inte upp emot minimikraven på vad en kursplan skall innehålla enligt ämnessakkunnigas uppfattning. För att citera en lärare: "Kursplanerna stämmer ej med hur det egentligen skall gå till."

Vid platsbesöket presenterades en reviderad utbildningsplan. Examensmålen för utbildningen är inte skrivna i enlighet med examensordning och högskolelag. De bör formuleras om så att de beskriver studentens eget lärande i

enlighet med förväntade studieresultat, inte med uttryck av typen: ”provide the student with”. De mer detaljerade målen i utbildningsplanen utgör däremot bra exempel på lärandemål. I matrisform finns också en sammanställning över hur de olika momenten är tänkta att återfinnas i olika kurser. Tyvärr går det inte att utläsa ur kursplanerna hur dessa kopplar till målen i utbildningsplanen, (se för övrigt kommentarerna om kursplanerna ovan).

Ämnessakkunniga vill speciellt göra två påpekanden, dels avseende examensarbetet, dels avtalet med Chalmers tekniska högskola. I det första fallet anges i utbildningsplanen att examensarbetet skall göras i grupp (det framgår inte hur många som skall ingå i varje grupp), men betygsättning skall ske individuellt utifrån kursplanens lärandemål. Här ifrågasätter ämnessakkunniga om det är möjligt att göra en sådan individuell bedömning. Vid platsbesöket sade lärarna för övrigt att examensarbetet normalt skall utföras individuellt. Här finns en otydlighet om vad som faktiskt skall gälla.

Det andra påpekanget gäller avtalet med Chalmers tekniska högskola. I utbildningsplanen anges att utbildningen leder till en ”Degree of Master of Science (Two Years) with a major in Mechanical Engineering, and Specialisation in Simulation of Industrial Processes, 300 ECTS credits”. Här kan studenten få uppfattningen att en examen motsvarande 300 högskolepoäng kan erhållas. Ämnessakkunniga anser att formuleringen inte är relevant utan bör ändras då utbildningen är tvåårig och motsvarar 120 högskolepoäng. Högskolan Väst har ingen formell rätt att utfärda masterexamen på 300 högskolepoäng.

I och med att utbildningen håller en hög nivå anser ämnessakkunniga att förkunskapskraven är för lågt satta bland annat avseende materialteknik och fysik, vilka inte utgör förkunskapskrav. Det finns exempel på att vissa kurser krävs som förkunskaper, t.ex. fysik B för kursen XX 7570. Det vore således rimligt att fysik B, eller motsvarande, utgör förkunskapskrav för hela utbildningen. Vidare anser ämnessakkunniga att grundläggande termodynamik bör utgöra förkunskapskrav eftersom bland annat kursen XX 8064 innehåller kursmoment om grundläggande svetsning, bågs svetsning, temperaturfält vid svetsning och resulterande kvarstående spänningsfält. Det måste vara svårt för en student utan kunskaper i termodynamik att kunna tillgodogöra sig dessa kursmoment med god behållning. Den litteratur som ämnessakkunniga fick ta del av vid sitt platsbesök stärker uppfattningen att utbildningen kommer att ges på en avancerad nivå, men att glappet till de antagna studenternas kunskapsnivå i flera fall kan bli för stort.

Det förefaller som om programansvariga har utgått ifrån Högskolan Västs egna högskoleingenjörer och kandidatprogram när förkunskapsnivån lagts fast, och att kraven är mindre genomtänkta när det gäller utifrån kommande sökande. Vid platsbesöket anfördes att de sökandes förkunskaper kommer att prövas individuellt, men ämnessakkunniga menar att det bör framgå tydligt i utbildningsplanen vilka krav som ställs.

I fråga om utbildningens progression anser ämnessakkunniga att den är säkerställd genom lärarnas kompetens, den föreslagna kurslitteraturen för de

ingående kurserna som presenterades vid platsbesöket, samt djupet på de kurser som föreslås. Alla kurser utom två (motsvarande 15 högskolepoäng) ligger på avancerad nivå vilket utifrån presenterad litteratur och föreläsningmaterial förefaller vara en korrekt nivåplacering.

Säkring av examensmål

Examensarbete

När det gäller examensarbeten så är det oklart om dessa skall ske i grupp (enligt utbildningsplanen) eller individuellt (som sades vid platsbesöket). Likaså är det inte tydligt hur individuella betyg skall kunna sättas utifrån en i grupp genomfört examensarbete. Vidare är målen för examensarbetet oerhört omfattande och verkar snarast vara mer av en önskelista än realistiska och uppföljningsbara lärandemål. De examensuppsatser som sänts in tillsammans med ansökan håller en god nivå och svarar mot de krav som kan ställas på magisternivå.

Internationalisering

I ansökan lyfts internationalisering fram och det faktum att högskolans forskare har kontakt med ett flertal olika utländska universitet och högskolor. Högskolan deltar också i olika utbytesprogram för studenter. Hur den internationella aspekten skall komma den nu föreslagna utbildningen tillgodo framgår inte i utbildningsplanen, förutom att rekrytering till programmet skall ske internationellt. På direkt fråga vid platsbesöket förblev denna fråga obesvarad. I samtalet med doktorander och studenter anfördes att de internationella kontakterna framförallt hänförde sig till konferensdeltagande.

Ämnessakkunniga anser att internationalisering av utbildningen bör säkerställas på lämpliga sätt, till exempel som ett särskilt avsnitt i utbildningsplanen eller en särskild plan.

Kvalitetssäkring

Högskolan Väst har ett ambitiöst program för kvalitetssäkring som nyligen beslutats av styrelsen. Det kommer att implementeras genom besök på de olika institutionerna och enheterna. Idag kvalitetssäkras utbildningen genom att grundutbildnings- och forskningsnämnden, GruF, samt institutionsnämnderna följer upp via utvecklingssamtal, kursutvärderingar, uppföljningsmöten osv.

Ämnessakkunniga anser att ansvariga för den nu föreslagna utbildningen snarast bör komplettera utbildnings- och kursplanerna utifrån kvalitetsdokumentets intentioner, (se även kommentarerna under rubrik "Nivå och progression").

Övrigt

Den infrastruktur i form av bibliotek, lektionssalar, labblokalerna, datortillgång etc. som finns vid Högskolan Väst är bra. Det finns ett välutrustat process-tekniskt laboratorium och också mycket bra datorbaserade simuleringsmöjligheter i form av avancerad mjuk- och hårdvara. Högskolan har även tillgång till företags kompetens och processkunskande via CAPE, som är en företagsforskerskola med deltagande av ett tiotal företag, samt till andra högskolors kunskande via Produktion i Väst, som är en samverkan mellan flera västsvenska lärosäten.

Ämnessakkunniga anser att det är viktigt att studenterna själva får genomföra laborationer för att lära sig alla handgrepp och detaljer. Vid platsbesöket framgick att de flesta laborationerna är av detta slag, men att några utgörs av demonstrationslaborationer.

Resurserna till forskning och utbildning fördelas via förslag från GruF. Från och med 2006 går huvuddelen av medlen till de utpekade vitala forskningsmiljöerna av vilka avdelningen för maskinteknik är en. Någon omfördelning av medel sker inte mellan utbildning på grund- respektive avancerad nivå. Idag är underskotten inom de tekniska utbildningarna ett problem och ledningen bedömer att brytpunkten ligger vid ca tio studenter per år på ett program. I det sammanhanget bör det påpekas att hösten 2006 antogs en (1) student till magisterprogrammet med samma inriktning som i den nu aktuella ansökan. Högskolans ledning menar att satsningen på teknikområdet är av stor strategisk betydelse och man är beredd att omfördela medel från andra områden för att försöka bygga upp det.

Ämnessakkunniga anser att de fördelningsprinciper som GruF använder måste ge ett långsiktigt stöd till uppbyggnaden och genomförandet av den föreslagna satsningen på masterprogrammet i maskinteknik.

Kopplingen till yrkesverksamhet sker framförallt genom projekt och examensarbeten, bland annat via företagskontakterna inom företagsforskerskolan CAPE. Av det inlämnade materialet i ansökan framgår inte om någon regelrätt behovsanalys utförts i Sverige eller internationellt för att ta reda på industrins behov av masterutbildade personer inom området. Vid platsbesöket menade man att området simulering och modellering är på stark framfarsväg och att det finns goda skäl att anta att studenterna kommer att vara efterfrågade.

Ämnessakkunniga instämmer i den analysen, men konstaterar att utbildningen verkar vara mer utbuds- än efterfrågestyrd. Högskolan bör marknadsföra utbildningen även till presumtiva avnämare för att öka studenternas möjligheter att få arbete efter avlagd examen.

Malmö högskola

Communication for Development

YTTRANDE AV GENERALISTER

Vi avstyrker att Malmö högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området Communication for Development*. Ämnessakkunniga har föreslagit att sådan examensrätt skall utfärdas. Vi finner att lärarkapaciteten är begränsad och att ”den vetenskapliga miljön inom området” inte ”är av sådan kvalitet och omfattning att högskolan kan erbjuda utbildning med nära anknytning till utbildning på forskarnivå” (HF 6 kap. 26 §). Inför en förnyad ansökan bör högskolan stärka den kvalificerade, till högskolan varaktigt knutna, lärarkompetensen samt utveckla relationen till en forskande miljö.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Ulf Hannerz, Stockholms universitet
Gunilla Jarlbro, Lunds universitet
Stefan Jonsson, Linköpings universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Efter grundligt övervägande har de ämnessakkunniga enats om att området för examensrätt bör följa ansökan och rubriceras *Communication for Development*. Det större område, av vilket det föreslagna området för examensrätt är en del, torde rimligen vara medie- och kommunikationsvetenskap. Medie- och kommunikationsvetenskap hade därför kunnat vara ett alternativt område för examensrätt, i synnerhet som det finns goda indikationer på att Malmö högskola uppfyller kriterierna för att erhålla examensrätt för masterutbildning även inom detta vidare fält. Likafullt har ämnessakkunniga valt bort detta alternativ.

Communication for Development kan beskrivas som ett flervetenskapligt forskningsfält som uppstått genom mötet i praxis mellan kommunikationsvetenskap och utvecklingsteori. Även om ämnet på senare år har utvecklats till att mera handla om kommunikationens strategiska roll för att främja medborgarligt deltagande och demokrati är inslaget av utvecklingsteori alltså berättigat starkt i den föreslagna utbildningen. En stor del av ämnet faller således utanför medie- och kommunikationsvetenskapen och besitter ett mått av autonomi gentemot denna. Därtill ger ansökan inte nog underlag för en kvalificerad granskning av hela den medie- och kommunikationsvetenskapliga utbildningen och forskningen vid Malmö högskola, låt vara att en snarlik

granskning nyligen gjorts av en annan extern grupp, med för högskolan synnerligen positiva resultat. (Se *Perspektiv på humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning och forskarutbildning vid Malmö högskola*, rapport från en av rektor höstterminen 2006 tillkallad extern utvärderingsgrupp, 2007-01-30, sidorna 30 ff, 54 ff.)

Vid platsbesöket framkom även att högskolan inom kort planerar att ansöka om examensrätt inom området kultur och medier, som i hög grad svarar mot området medie- och kommunikationsvetenskap. Det ges alltså tillfälle till ny prövning på bättre underlag framöver, vilket är ytterligare ett skäl till att examensrätten i nuvarande skede kan begränsas till det område Malmö högskola ansökt om: Communication for Development. Samtidigt fogar ämnessakkunniga gärna till protokollet sin bedömning, att Malmö högskola besitter stor duglighet och expertis på ett betydligt vidare område än vad som fordras för den specifika masterutbildning det fallit på ämnessakkunnigas lott att pröva här.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Lärosätet med sin fasta personal är betydligt mer kompetent på det medie- och kommunikationsvetenskapliga inslaget i den föreslagna masterutbildningen än vad som är fallet med det utvecklingsteoretiska inslaget. Den kompetens som fordras för undervisning och examinering i utveckling tycks huvudsakligen tillhandahållas av externa lärare, vilket kan vara vanskligt för utbildningens långsiktighet. Vid intervjuerna med såväl institutionsansvariga som aktuella lärare framkom att man är medveten om denna brist och att en fast lektorstjänst med inriktning mot Development Studies är under tillsättning för att avhjälpa den. Det visade sig också att de externa lärarnas närvaro på utbildningen, som för närvarande ges som magisterutbildning, är tät och kontinuerlig; flera av dessa lärare deltar i utbildningens planering och utvärdering. Intervjuer med de studerande bekräftade intrycket att flera av gästlärarna är integrerade i hela utbildningen och inte bara deltar i sina specifika moment.

Värt att framhålla är att den teoretiska och metodologiska kompetensen inom lärarstaben, de Malmöbaserade lärarna och de externa hjälplärarna samantagna, framstår som att vara av hög kvalitet, men det skall också noteras att studenterna avses arbeta i skilda samhälleliga och kulturella kontexter i olika delar av världen, både i projektarbeten inom programmet och i sina fortsatta yrkeskarriärer. Det är därmed troligt att programmet också bör syfta till största möjliga bredd när det gäller regional kompetens och erfarenhet bland lärare och handledare. Detta kan beaktas vid framtida lärarekryteringar, men kan eventuellt också tillgodoses genom samarbete med annan lokalt tillgänglig kapacitet vid Malmö högskola, t.ex. inom IMER-området. Det är under alla omständigheter ämnessakkunnigas bedömning att lärarkompetensen och kapaciteten uppfyller kriterierna för att lärosätet skall erhålla examensrätt för master i Communication for Development.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Utbildningsmiljö

Undervisningen sker till största del över internet, men kombinerar distansundervisningen med regelbundna seminarier. De studenter som inte kan närvara fysiskt vid seminarierna deltar interaktivt online, med bild- och ljudlänk i båda riktningar. Studenterna förväntas samarbeta med varandra över internet. Kopplad till utbildningen är en särskild bibliotekarie som hjälper de distansstuderande att skaffa fram kurslitteraturen och fördjupning. Till utbildningen hör även en nätsajt (www.glocaltimes.k3.mah.se), där aktiviteten är stor och utbytet mellan studenter, lärare och forskare konstruktivt och inspirerande. Ämnessakkunnigas intervjuer med tre studerande bekräftar intrycket att utbildningsmiljön är stimulerande och att kontakten mellan de studerande och lärarna är såväl tät som god. För att säkra kommunikationen över ljud- och bildlänk har man i samarbete med högskolans avdelning för interaktiv design utvecklat egen kommunikationsteknisk utrustning. Under platsbesöket gavs en praktisk demonstration av tekniken, som visade sig väl utformad för att skapa en fungerande läro- och diskussionsmiljö.

Övergång till utbildning på forskarnivån

Beträffande övergång till utbildning på forskarnivå har lärosätet ett avtal med medie- och kommunikationsvetenskap vid Karlstads universitet. Vid platsbesöket framkom även att ett avtal med Roskilde Universitetscenter, Danmark, kan komma att utvecklas. En av de externa lärarna som såväl forskar och undervisar i Communication for Development kommer också från detta universitet. Communication for Development i Malmö är därtill drivande i ett större internationellt nätverk av andra utbildningar och forskningsinstitutioner inom ämnet. Några av dessa har doktorsprogram, för vilka Malmös masterstudenter givetvis framstår som högt kvalificerade. Andra forskarutbildningar som kan komma ifråga ligger inom det vida spektra av internationella program i Development Studies respektive Communication Studies. Övergången till forskarnivå kan alltså ske i olika riktningar, till olika ämnen och institutioner. Här är givetvis examensarbetets karaktär avgörande; själva möjligheten för en övergång till forskarvärlden är under alla omständigheter tillgodosedd.

Det är således ämnessakkunnigas fasta övertygelse att såväl utbildningsmiljön som övergången till forskarnivån är fullt tillfredsställande för att er hålla examensrätt på en avancerad nivå. Samtidigt noterar ämnessakkunniga att det förblir en bestående och fordrande uppgift för utbildningsledningen och lärarna att se till att de många studenter som inte är närvarande i Malmö verkligen deltar i, och bidrar till, den livaktiga seminarie- och forskningsmiljö som otvivelaktigt existerar. Hur man löser denna uppgift kommer i hög grad att bero på vilka ekonomiska och logistiska resurser som står till buds, för att t.ex. låta studenter och forskare delta i gemensamma seminarier.

Nivå och progression

Communication for Development kan karakteriseras som ett framväxande vetenskapligt hybridområde, med anknytning till flera discipliner, och uppenbart särskilt till de mera etablerade – kommunikation och utveckling. Det kan finnas någon möjlighet att det nya området, i studier även på avancerad nivå, måste erbjuda kurser vars innehåll uppfattas som mer eller mindre nytt, i det ena eller andra av dessa etablerade områden, beroende på de studerandes tidigare bakgrund. Dock bör det påpekas att Communication for Development måste stå för något annat än bara en kombination av kommunikation och utveckling. Utbildningen bör stå för en ny integration som rimligen innehåller nya perspektiv även för det område man kommer ifrån. Ämnessakkunniga ser inte någon verklig risk att inte kursinnehållet, i sin helt övervägande del, kommer att ligga på avancerad nivå.

Utbildningens progression framstår som väl genomtänkt med tidigare moment mera inriktade på bred teoretisk och begreppslig översikt, och senare faser alltmer inriktade på självständigt arbete, och med ett viktigt metodinslag. Den föreslagna kurslitteraturen är genomgående av hög kvalitet.

Det är värt att notera att utbildningen till väsentlig del vänder sig till utländska studenter utanför Europa och Nordamerika, studenter som ofta kommer från regioner där den akademiska utbildningen inte helt kan förutsättas vara präglad av en bred internationell standardiseringsprocess. Det är inte helt självklart att svenska kategoriseringar av grundnivå och avancerad nivå är fullkomligt relevanta för studenter med akademiska meriter från andra regioner. Ledningen för programmet har uppenbarligen att beakta sådana variationer i utbildningsbakgrund, men intrycket är att den är kapabel att möta detta slags utmaningar.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

Examensarbetet på Communication for Development utgörs av två delar: en akademisk avhandling respektive en gestaltande del, där studenten genomför ett medieprojekt (film, nätsajt, reportage, utställning, dokumentär eller liknande). Dessa bägge uppgifter om totalt 30 högskolepoäng, bildar underlag för slutexamination för masterexamen. Granskningen av uppgifterna utförs av externa examinatorer på docent- eller professorsnivå, dels av den stora staben kvalificerade externa lärare, dels av lärare och forskare vid heminstitutionen kultur, konst och kommunikation, vid Malmö högskola. De tre exempel på examensarbeten från den befintliga magisterutbildningen som sakkunniggruppen tagit del av (graderade med betygen A, B, respektive C, enligt ECTS-skalan) är alla ambitiösa arbeten, som vittnar om kritisk analysförmåga och kreativitet, och ämnessakkunniga finner betygen alldeles rimliga. Lärargruppen uppger vid platsbesöket att kraven kommer att höjas om utbildningen utvidgas till en tvåårig masterutbildning. Examensmålen, liksom de olika

delkursernas mål, är tydligt angivna i kursplanen. Med tanke på att studenten förväntas skriva inte bara en forskningsbaserad uppsats utan även genomföra ett gestaltande projekt från idé till presentation, kan det inte uteslutas att examinationen här är mer omfattande än på många andra masterutbildningar, vilket i så fall får ses som ett tecken på utbildningens kvalitet.

Internationalisering

Hela programmet Communication for Development är naturligtvis av höggradigt internationell karaktär, med sitt innehåll och med sin rekrytering av såväl lärare som studerande. Undervisning sker på engelska. Studenterna är i dag till 60 procent bosatta utanför Sverige, flera av dem i Afrika, Asien eller Latinamerika. Det kan inte råda någon verklig tvekan om att studenterna kommer att få sina perspektiv på världen, bortom deras hemländer, väsentligt breddade, och kommer att få viktig träning i att formulera sina kunskaper och att överhuvudtaget interagera med lärare, kollegor och kunskapsavvärdare på ett internationellt gångbart sätt. Man kan möjligen identifiera risken att den nätbaserade undervisningen skulle kunna lämna de enskilda studerandena relativt isolerade på sina vitt spridda lokala placeringar, men den uppenbarligen täta och vitala nätkontakten med alla kategorier av lärare, kombinerad med de återkommande samlade seminarierna, tycks göra denna risk liten. Genom att tidigt bygga upp en framträdande verksamhet på ett framväxande vetenskapsfält, och genom mycket aktivt nätverkande, bör Malmö högskola inom Communication for Development kunna hålla en internationellt hög profil.

Kvalitetssäkring

Sedan starten år 2000 har två större kursutvärderingar gjorts. Båda utvärderingarna är interna, gjorda av lärare och studenter som är eller har varit knutna till utbildningen. Resultatet är överlag positivt, och där det varit negativt har åtgärder vidtagits. Utvärdering gjord av externa granskare har inte skett, något som givetvis vore befogat om det blir fråga om en utvidgning till masterutbildning. I så fall bör utvärderingen inte bara gälla det akademiska innehållet, utan särskilt syfta till att identifiera brister i utbildningens pedagogiska former (den distans- och nätbaserade undervisningen) som just genom sin nyskapande och experimentella karaktär säkert också rymmer möjlighet till förbättringar. I ansökan anges att en internationell referensgrupp håller på att formas som löpande skall följa masterutbildningen, vilket i sig, beroende på referensgruppens engagemang, kan bli en garanti för utbildningens kvalitet. Malmö högskola har sedan 2005 en plan för sitt kvalitetsarbete som klart anger vilka som ansvarar för vad, för att alla utbildningar blir utvärderade, och att alla utvärderingar följs upp. Vid platsbesöket får ämnessakkunniga intrycket att alla – från student till rektor – är väl medvetna om när, hur och under vilkas ansvar den löpande utvärderingen skall ske.

Även på denna punkt är det alltså sakkunniggruppens övertygelse att den planerade masterutbildningen uppfyller de av Högskoleverket uppställda kriterierna för rätt att utfärda masterexamen.

Övrigt

Det anges i instruktionen att bland annat laborativa förhållanden i förekommande fall kan kommenteras under rubriken "Övrigt". Vad beträffar Communication for Development kan det vara aktuellt att uppfatta utbildningens omfattande fältstudier som någonting jämförbart med laborativt arbete. Här krävs omfattande, mångfacetterade insatser vars genomförande är beroende av olika praktiska och organisatoriska omständigheter. Eftersom insatserna kommer att vara spridda över världen, i skilda sociala och kulturella sammanhang, kan omständigheterna inte inspekteras på det sätt laborativa resurser kan.

Programmet tycks ha uppnått en god beredskap när det gäller att skapa förutsättningar för fältstudierna och att ge dem handledning. Kursbeskrivningen här kan dock förtjäna att vidareutvecklas. Detta är också ett område där det är av största vikt att programmet uppehåller en bred handledarkompetens, med kvalificerade, praktiskt tillämpbara insikter i de olika förekommande fältens karaktär.

Historiska studier

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Malmö högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området historia*. Högskolan bör nyttja examensrätten enbart inom delområden där man äger stabil kompetens.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Nils Edling, Stockholms universitet
Bo Sundin, Umeå universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Ämnessakkunniga föreslår att området för examensrätt skall vara *historia*, inte historiska studier.

Historiska studier beskrivs i förslag till utbildningsplan för masterprogrammet som ”ett flervetenskapligt område som befinner sig i skärningspunkten mellan humaniora och samhällsvetenskap. Inom området studeras samhällsförändring över tid – också den som pågår i vår samtid, med ett innehåll från flera olika ämnesområden. Sambandet mellan då-nu-framtid problematiseras”.

Historiska studier skulle med denna beskrivning kunna inbegripa de flesta humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen (plus ytterligare några). Ämnessakkunniga finner det inte rimligt att utfärda en sådan generell examensrätt.

Så gott som alla lärare och forskare som ingår i miljön är historiker (inklusive idé-, miljö- och religionshistoriker samt ekonomisk historiker). Samtliga forskarstuderande är doktorander i historia. Kompetensen ligger således entydigt inom det historievetenskapliga området. Lärarstabens enstaka företrädare för etnologi: en vikarierande lektor, och pedagogik: en pensionerad lektor med forskning på deltid, ändrar inte detta faktum.

Vid platsbesöket framkom en något inskränkt syn på ämnet/området historia. Historia ansågs stå för ”politisk historia”, ”kungar och årtal” etc., något man inte ville associeras med och därför föredrog ”historiska studier”. De ämnessakkunniga har svårt att förstå denna föreställning om, som det heter i ansökan, ”det traditionella historieämnet”. Ämnessakkunniga sympatiserar med Malmö högskolas ambitioner att vidga historieämnet och att lyfta fram

den egna profilen där ”underifrånperspektivet” med kulturanalys, miljöhistoria, historiedidaktik och, inte minst, muntlig historia betonas, men menar att det mycket väl ryms under historia. Att forskare låter sig inspireras av, och lånar perspektiv och teorier från andra discipliner – historikerna vid Malmö högskola är här inte så unika som man vill framställa sig – leder alltså inte i sig till en flervetenskaplig miljö utan till ett bredare historieämne.

Ämnessakkunniggruppen ser inte heller något hinder att masterprogrammet benämns historiska studier, detta för att markera Malmö högskolas ambitioner till ett vidgat historieämne. Men området för examensrätt bör ändå vara historia, inte ett oklart flervetenskapligt område. Till området historia räknar ämnessakkunniga givetvis även ekonomisk historia, idé-, vetenskaps-, och miljöhistoria med flera.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Historiska studier har två professorer, en i historia och en i samhällskunskap, tre docenter, varav två kvinnor, och flera aktiva yngre forskare med starka avhandlingar. Den i ansökan, inklusive kompletteringar, presenterade lärarförteckningen upptar 16–17 personer, varav en tredjedel är kvinnor. Endast två av dem kommer, som redan påpekats, från andra discipliner än de historiska och ingen av dessa har tillsvidareförordnande. Med den avgränsning till området historia som ämnessakkunniga föreslagit ovan är därför lärarkompetens och lärarkapacitet utan tvekan god. Vore det däremot fråga om ett flervetenskapligt område i skärningspunkten mellan humaniora och samhällsvetenskap skulle den vara svag, med tanke på den nästan totala dominansen av historiker inom lärarkollektivet.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Den utbildningsmiljö som väntar blivande masterstudenter är enligt ämnessakkunnigas bedömning, god. Åtta doktorander i historia, knutna till den nationella forskarskolan, bedriver sina forskarstudier vid Malmö högskola och det betyder att historiska studier har både erfarna handledare och en fungerande forskarmiljö med en tillräcklig volym. De studenter från grund- och forskarutbildning, som ämnessakkunniga mötte vid platsbesöket, vittnade alla om en kreativ och stimulerande miljö. Sakkunniga har ingen anledning att betvivla detta och noterade en positiv nybyggaranda. Ämnessakkunniga imponerades inte minst av det högre seminariet med en omfattande programverksamhet och aktivt deltagande av forskare/lärare, doktorander och D-studenter. Det är uppenbart att blivande masterstudenter har goda möjligheter att bli delaktiga i en stimulerande miljö.

Övergången till forskarutbildning anses, enligt ansökan, vara garanterad genom den nationella forskarskolan i historia, som administreras av Lunds universitet. Även ur detta perspektiv anser ämnessakkunniga det viktigt att området för examen bestäms till historia. Det ger behörighet till forskarutbildning i historia vid fler universitet. En examen i ett eventuellt flervetenskapligt

ämne med benämningen historiska studier skulle sannolikt inte ge samma självklara behörighet (förutom till forskarskolan i Lund med vilken det finns avtal). Det vore här önskvärt om Malmö högskola etablerade kontakter och ordnade avtal med forskarutbildningarna vid andra universitet.

Nivå och progression

I utbildningsplanen anges som förkunskapskrav minst 90 högskolepoäng ”inom ett för historiska studier relevant huvudämne inom humaniora eller samhällsvetenskap”. Det är en synnerligen generös (eller luddig) formulering. I stort sett alla utbildningar inom humaniora eller samhällsvetenskap innehåller moment som studerar samhällsförändring över tid. Med en generös tolkning av förkunskapskraven kunde man få en mycket heterogen studerandegrupp med mycket varierande förkunskaper. Ansökans formulering att masterutbildningen ”skapar möjligheter för större grupper av studenter att bli behöriga för forskarutbildning inom området” anger att detta är en ambition. Man kan, som det föreslogs vid platsbesöket, göra detta till en dygd. Mångfald ökar dynamiken och vidgar perspektiven. Man menade även att den individuella bedömningen av sökande skulle garantera att kvaliteten i utbildningen kan bibehållas.

Men det finns också en stor och uppenbar risk här. Det är oklart hur önskan att rekrytera ett tillräckligt antal studenter till masterutbildningen kommer att vägas mot kraven på progression till avancerad nivå. Det är faktiskt så att den föreslagna utbildningen innebär en breddning utan egentlig, det vill säga en tydlig och garanterad, progression i förhållande till grundnivån. Ämnessakkunniga menar därför att förkunskapskraven bör skärpas och preciseras för att garantera progression. Detta kan enkelt ske genom att ”relevant ämne” specificeras i förkunskapskraven. En sådan anpassning till vad som gäller för antagningen till andra historiska masterutbildningar i landet torde vara till fördel också för Malmö högskola.

Inom masterutbildningen finns, såvitt det går att bedöma av de preliminära och bitvis vaga kursplanerna, en progression från en bred samhällshistorisk introduktionskurs och teori- och metodkurs under första terminen, via en specialkurs i muntlig historia och en teoretisk fördjupningskurs, till det avslutande uppsatsarbetet. Däremot är det oklart hur man, utifrån de vida och vaga förkunskapskraven, tänker sig att garantera att studenter utan kandidatuppsats i ett historiskt ämne skall kunna inhämta relevanta grundkurser. Den oklarheten talar än mer för en precisering av förkunskapskraven.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

De examensarbeten (magisteruppsatser), som tillställts ämnessakkunniga, håller alla god kvalitet och ger ingen anledning att ifrågasätta att så blir fallet även i framtiden.

Internationalisering

Tack vare deltagandet i den nationella forskarskolan har Malmö högskola ett utvecklat samarbete med flera institutioner inom landet (Lunds och Växjö universitet, Södertörns högskola). Man har också ett utvecklat ett växande deltagande i olika internationella sammanhang (konferenser, gästforskarutbyte, publicering) och här ser ämnessakkunniga inga problem. Det förefaller uppenbart att Malmö tar internationaliseringen på allvar och aktivt arbetar för att befrämja den.

Kvalitetssäkring

De D-studenter som ämnessakkunniga träffade under platsbesöket var påtagligt nöjda med sin utbildning. ”Korta avstånd”, ”bra kanaler” och ”en platt hierarki” lyfte de fram som positiva drag och betonade att de hade lätt att få gehör för sina synpunkter på kursernas innehåll och utformning. Historiska studier ger intryck av att vara en bra och kreativ miljö där man månar om studenterna. Utöver högskolans kvalitetssäkringssystem finns det, anger de kompletterande dokumenten, ett pågående utvecklingsarbete som förefaller hålla god kvalitet.

Idrottsvetenskap

YTTRANDE AV GENERALISTER

Vi avstyrker att Malmö högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området idrottsvetenskap*. Ämnessakkunniga har föreslagit att sådan examensrätt skall utfärdas. Idrottsvetenskap är en ung och snabbt växande verksamhet vid Malmö högskola. Vi finner att ”den vetenskapliga miljön inom området” ännu inte ”är av sådan kvalitet och omfattning att högskolan kan erbjuda utbildning med nära anknytning till utbildning på forskarnivå” (HF 6 kap. 26 §).

Utlåtande av ämnessakkunniga

Gunnar Breivik, Norges idrettshøgskole

Karsten Froberg, Södra Danmarks universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Malmö högskola bör få examensrätt inom området *idrottsvetenskap*.

Målet för idrottsvetenskap vid Malmö högskola är utan tvivel en utbildningsväg från grundnivå via masterexamen till doktorsexamen. Man är i färd med att bygga en sådan utbildningsväg. Ämnessakkunniga tror att den idrottsvetenskapliga forskningsmiljön är tillräckligt stark och att det finns tillfredsställande, om än inte optimala, möjligheter för övergång till doktorandstudier.

Ämnessakkunniga menar att Malmö högskola med sin forskningsfokus inom samhälls- och kulturvetenskap intar en särskild ställning i Sverige genom att den kritiska massan finns bland både forskare/lärare och studenter. Miljön uppvisar en påtaglig kunskapsproduktion som synliggörs genom dess vetenskapliga publiceringar. Enheten har en genomskinlig och tydlig organisering där studentinflytandet är reellt på alla nivåer. Genom det nära samarbetet med det omgivande samhället finns möjligheter att knyta an masterutbildningarna till de tre områdena: undervisnings-, forsknings- respektive yrkesområde. Malmö ger idag egna magisterutbildningar i idrottsvetenskap, och masterutbildningen skulle vara en naturlig fortsättning på dessa.

Genom sina avtal med Örebro universitet som har Sveriges enda forskarutbildningsrättigheter i ämnet idrott samt med den pedagogiska forskningsmiljön vid lärarutbildningen i Malmö, finns idag möjligheter för alla studenter vid

enheten att söka till en forskarutbildning efter avslutad magisterutbildning. Det är också möjligt att anknyta till pedagogikmiljön vid Malmö högskola.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Forskningsmiljön består i april 2007 av två professorer, en docent, fjorton forskare med doktorsexamen, nio doktorander (varav två med licentiatexamen) samt två forskningsassistenter. Före halvårsskiftet tillkommer ytterligare två doktorander. Personal anställd vid enheten och som idag planeras vara verksam inom masterutbildningen: två professorer samt en gästprofessor, elva universitetslektorer, en universitetsadjunkt samt en webbredaktör. Lärarnas samlade kompetens täcker följande ämnen: idrottsvetenskap, rättssociologi, idrottspedagogik, sociologi, historia, kulturgeografi, etnologi, ekonomisk historia, filosofi, teknik och social förändring, fysiologi och arbetsfysiologi.

Ämnessakkunniga bedömer att Malmö högskola har tillräcklig lärarkapacitet och lärarkompetens. Den inbegriper forskning inom ett ämnesspektrum som är tillräckligt brett för att lärosätet skall kunna erbjuda en masterutbildning. Personalens undervisnings- och forskningskompetens kommer inom en snar framtid att stärkas ytterligare genom planerade åtgärder vad avser lärarekrytering och forskning, bl.a. anställning av flera gästprofessorer. Även detta kommer att utgöra en god resurs för masterutbildningen.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Utbildningsmiljö

Utbildnings- och forskningsmiljön är organiserad kring följande teman: a) idrott som utbildnings- och socialisationsmiljö, b) idrottens professionalisering och kommersialisering, c) idrottens reglering och rättskultur, samt d) idrott, kultur och media. Högskolan kommer framöver även att bygga upp kompetens kring temat idrottens rum och arenor, samt integrera fritidsvetenskaplig forskning i den övergripande forskningsstrategin. Dessa teman inkluderar ett betydande antal delfält som är angelägna att beforska för att förstå idrotten i det moderna samhället. Att det finns ett behov av forskning på dessa fält visas av att idrottsvetenskapens forskare har relativt lätt att erhålla extern finansiering, inte bara från de etablerade forskningsråden utan även från exempelvis Ungdomsstyrelsen, Kommunförbundet, Riksidrottsförbundet, kommunala förvaltningar osv.

Man arbetar på både en förbättring och en utveckling av den internationella forskningskommunikationen såväl via seminarieverksamhet som genom en ny interaktiv idrottsportal (Idrottsforskare i Malmö), som skall vara en resurs för studenter och regionala avnämare. Publiceringsverksamheten stärks via ett nytt förlag: "idrottsforum.org/forlaget" (med ett antal planerade monografier och antologier). Man eftersträvar att generera forskningsfrågor från grundutbildningen, så att relationen mellan undervisning och forskning blir en tvåvägskommunikation.

Enheten genomför idag magisterkurser på 20 poäng respektive 40 poäng i idrottsvetenskap, med magisterexamen i idrottsvetenskap.

Malmö högskola har en utbildningsmiljö som är tematiskt avgränsad och har god kontakt med det omgivande samhället. Internationella kontakter är under uppbyggnad.

Övergång till utbildning på forskarnivå

Malmö högskola har idag en aktiv och dynamisk idrottsvetenskaplig miljö grundad i idrottsvetenskapliga problemställningar och med tre olika studievägar som leder till kandidatexamen. Utbildningen är kanske den mest spännande i Norden inom samhällsvetenskaplig idrottsvetenskap på lägre nivå. Utbildningen har idag ca 170 studenter inom grundutbildningen (siffror för 2004 och 2005). Det är önskvärt att öka utbildningarnas volym och att konsolidera dem, vilket också är en explicit ambition för Malmö högskola. Man har nyligen inrättat magisterutbildning. Dock kräver övergången till bolognsystemet att man etablerar en tvåårig masterutbildning. Etablerandet av en sådan utbildning kräver att den bedrivs nära en aktiv forskningsmiljö och möjlighet till forskarutbildning för de masterstudenter som önskar gå vidare.

Malmö högskola har idag ingen forskarutbildning inom humaniora och samhällsvetenskap. Fem doktorander kommer att skrivas in vid Örebro universitet, som är det enda lärosätet i Sverige med forskarutbildning i idrottsvetenskap. Fem doktorander (vid halvårsskiftet, sex) är antagna till forskarutbildning i pedagogik med idrottsinriktning vid lärarutbildningen i Malmö (examineras av Lunds universitet). Dessa är de två alternativ som inom överskådlig framtid kommer att stå till buds för masterstudenter som önskar forskarutbilda sig.

Doktoranderna vid lärarutbildningen utgör redan en viss miljö. Enligt uppgift förekommer varje vecka seminarier där man diskuterar forsknings- och handledningsfrågor. Detta kommer att gagna masterutbildningen. Därutöver kan man anknyta till andra miljöer. Malmö högskola har en aktiv forskarmiljö inom pedagogiken. Idrottsvetenskapen måste därför anknyta till pedagogikmiljön för att få närhet till en forskningsmiljö med forskarutbildning. Fem doktorander i pedagogik med inriktning mot idrottsvetenskap är, som tidigare nämnts, idag antagna till den utbildningen. Pedagogikmiljön kan också bli en resurs för masterstudenterna.

Även om ämnesprofilen inte matchar helt är det likväl en betydande tematisk överlappning mellan pedagogik och idrottsrelaterad samhällsvetenskap, till exempel kring ett tema som socialisering. Denna omständighet kan användas målmedvetet.

Malmö högskola har en god samhällsvetenskaplig miljö med kompetenta lärare under ledning av två professorer. Dessutom finns det en seminariemiljö med 9–11 doktorander som träffas regelbundet. Vi bedömer att denna miljö är tillräckligt stark, såväl vetenskapligt som storleksmässigt, för att uppbära en masterutbildning. När det gäller övergång från masternivå till forskar-

nivå är möjligheterna idag inte optimala. Malmö högskola saknar rätt att utfärda doktorsexamen inom idrottsvetenskap liksom för övrigt inom humaniora och samhällsvetenskap. Anknytningen till pedagogikmiljön i Malmö och den idrottsvetenskapliga forskarutbildningen vid Örebro universitet är dock lösningar som kan accepteras under en uppbyggnadsfas.

Nivå och progression

Masterutbildningens profil motsvarar väl de tre inriktningarna inom grundutbildningen. Masterutbildningen är uppbyggd med kurser om 15 högskolepoäng inom idrott, modern samhällsvetenskaplig teori och metod (obligatoriskt) samt valbara kurser, exempelvis: a) idrott, socialisering och läromiljö, b) idrott och kultur, c) idrott och folkhälsa, d) Sport and Development, e) Sports Law and Sports Ethics. Studenten skall dessutom skriva ett självständigt arbete om 15 högskolepoäng termin två och ett självständigt arbete om 30 högskolepoäng under termin fyra. Kurserna skall ge en relativt bred översikt över idrotten i förändring, vilket är det övergripande målet för studierna. Samtidigt skall studenten genom de skriftliga arbetena uppnå ett djup i problemställningar och i kunskap. Utbildningen har också en internationell profil och en anknytning till den lokala miljön. Den skall spegla det genomgående perspektiv på genus, etnicitet och kön som utmärker även grundutbildningen.

Lärandemålen ställer krav på såväl bredd och djup i kunskapsinhämtningen som utvecklandet av självständiga och kritiska förmågor och färdigheter. Examineringen kommer att ske både individuellt och i grupp, och kommer att pröva studenternas förmåga att analysera, bedöma, dokumentera och värdera olika förändringsprocesser inom idrotten och dess förhållande till samhället.

Utbildningen består av 120 högskolepoäng. För behörighet till masterutbildningen krävs 180 högskolepoäng på grundläggande nivå, varav 90 poäng skall ligga inom huvudområdet idrottsvetenskap eller motsvarande. Kursplanerna är inte utarbetade i alla detaljer. Det pensum som uppges för tillfället ligger på en god nivå; litteraturen är till stor del engelskspråkig och den är genomgående uppdaterad.

Kursplanerna förefaller konsistenta i förhållande till lärandemålen. Kurserna ligger på avancerad nivå och har relevanta mål, undervisnings- och examinationsformer. Andelen kurser på grundnivå som kan ingå i examen överstiger inte 25 procent. Det krävs minst 60 högskolepoäng med fördjupning i idrottsvetenskap på avancerad nivå. Båda kraven uppfylls genom att samtliga valbara kurser är lagda på avancerad nivå.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

En manual finns upprättad för examensarbetet och det kan noteras att huvuddelen av examensarbetena under de två senaste åren har getts högsta betyg. Högskolan har inlett ett förtjänstfullt samarbete med Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH) och Växjö universitet för att se över bedömningskri-

terier för examensarbeten. Det urval av examensarbeten som studerades var tillfredsställande med avseende på uppbyggnad, metodik och innehåll. Uppfattningen är att examensarbetena uppfyller kvalitetskraven.

Internationalisering

Enheten har arbetat fram en strategisk plan för internationaliseringsarbetet. På masternivå har man tillsammans med University of Westminster, London, och Norges teknisk-naturvetenskapelige universitet, Trondheim, ansökt om en Erasmus Mundus Master i Sport Sciences: Law and Governance. Malmös del i denna master utgår ifrån den starka kompetens som finns kring idrottens reglering och rättskultur. I samband med denna masteransökan har enheten, och Malmö högskolas forskningsmiljö och administration, blivit granskade av University of Westminster och utfallet blev mycket positivt för enhetens del.

Enheten gästas varje termin av utländska gästforskare. Under vårterminen 2007 har två gästforskare således arbetat på enheten.

Man konstaterar att goda internationella kontakter finns, men arbetet med att bygga upp ett starkt nätverk av internationella kontakter, som innefattar såväl student- och lärarutbyten som forskningssamverkan, bör fortsätta med oförminskad kraft.

Kvalitetssäkring

Samtliga kurser genomgår en kursvärdering. Detta sker normalt via nätet i "web zone" där även resultaten publiceras och arkiveras. Utöver detta genomförs gruppvisa samtal under kursens gång. Ett system kallat kurscykel har införts i vilken ingår förberedelse-, genomförande- och värderingsfas. I värderingsfasen ingår att återkoppla de genomförda åtgärderna till de nya studenterna på den efterföljande kursen. En kursguide skrivs inför varje kurs, ett kursarkiv finns utlagt på webben och en student- och lärarhandbok har getts ut. En alumniverksamhet har nu införts där äldre studenter bjuds in för att berätta om sina erfarenheter från utbildningen och sin yrkeskarriär.

Viktiga forum för kvalitetsutveckling är Programrådet (som består av de tre inriktningsansvariga), och Utvecklingsforum samt programansvarig. Mer akuta problem som uppkommer i undervisningen löses lätt mellan studenter och lärare. Det omgivande samhället är även involverat i kvalitetsarbetet även om deras inflytande på utbildningsplanen inte är formaliserat.

Man kan konstatera att ett kvalitetstänkande genomsyrar arbetet vid enheten.

Övrigt

Ämnessakkunniga anser att infrastrukturen är god. Bibliotek, teknisk utrustning och lokaler är moderna. Utbildningen kräver inte anläggningar för aktiviteter av idrottslig art.

Utbildningen i idrottsvetenskap vid Malmö högskola har på ett exemplariskt sätt knutit an till det omgivande samhället, har förankring och mål rik-

tade mot detsamma. Också masterutbildningen fokuserar på ett samhälle i förändring och har lokala förhållanden i fokus samtidigt som den är internationellt orienterad. Detta är förtjänstfullt.

Interaktionsdesign

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Malmö högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området interaktionsdesign*.

Lars Haikola har ej deltagit i bedömningen pga. jäv.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Mike Stott, Umeå universitet

Dag Svanaes, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Sammantaget anser ämnessakkunniga att Malmö högskola har mycket goda förutsättningar för att uppfylla kraven för erhållande av examensrätt för masterutbildning i *interaktionsdesign*.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Antalet tillsvidareanställda och övriga lärare är väl tillgodosett i förhållande till utbildningens omfattning. Flera lärare har mycket god vetenskaplig och pedagogisk kompetens, särskilt inom det designvetenskapliga området. Det finns goda möjligheter för de olika lärarna att delta i forskningsprojekt som är relevanta för både interaktionsdesignområdet i allmänhet och utbildningsinnehåll i synnerhet. Detta tydliggörs i ansökan där det påpekas att undervisningen är starkt integrerad med forskningen dels genom överföring av forskningsresultat till utbildningen, dels genom ett aktivt deltagande av studenterna i forskningsprojekt.

Interaktionsdesign är ett relativt nytt ämne som befinner sig i skärningspunkten mellan olika discipliner och utbildningstraditioner som härstammar både från akademiska och konstnärliga områden. Det är därför mycket viktigt att den pedagogiska kompetensen utvecklas kontinuerligt i relation till dessa discipliner.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Som tidigare har nämnts i Högskoleverkets rapport 2007:14 R finns det relevant forskning uppbyggd kring ämnet interaktionsdesign med flera väl meriterade professorer och lärare. Malmö högskola har dessutom varit bland de

ledande internationellt i utvecklingen av detta relativt nya forskningsområde. De olika forskningsprogrammen på K3 har byggts upp i samarbete med Blekinge tekniska högskola. Två doktorander disputerade genom Blekinge tekniska högskola under 2003 och 2004, och ytterligare tre skulle ha disputerat under 2006, men det är oklart om detta ännu har skett. Forskningen och utbildningen har utvecklats och bedrivs parallellt, vilket ämnessakkunniga anser är mycket bra.

Det nya masterutbildningen syftar till att vara förberedande både för vidare forskning och för yrkesverksamhet vilket också speglas i programmets kursinnehåll och struktur. Projektarbeten som föreslås (se kursmodul: teman i interaktionsdesign 30 högskolepoäng) förekomma under det nya programmet skall delvis bedrivas i samarbete med den pågående forskningen, vilket kommer att ytterligare förstärka övergången mellan den nya masterutbildningen och forskningen.

Under andra studieåret ges flera kurser i forskningsrelaterade ämnen exempelvis vetenskapsteori (7,5 högskolepoäng), design som kunskapande (7,5 högskolepoäng) och designkritik (7,5 högskolepoäng) vilket förstärker sambandet mellan forskning och utbildning på ett positivt sätt.

Företrädare för ämnet interaktionsdesign i Malmö har också varit drivande i utvecklingen av en nationell forskarskola i design i nätverket D & R.

Nivå och progression

Som diskuterades i Högskoleverkets rapport 2007:14 R kommer det föreslagna masterprogrammet att medge en mera naturlig progression mellan kandidatutbildningen och masterutbildningen eftersom studenterna kommer att antas på liknande grunder. Detta pga. att den nya masterutbildningen inte längre bygger på konstnärlig grund, vilket hittills har varit fallet med breddmagisterprogrammet. Trots att man formellt lämnar det konstnärliga området kan ämnessakkunniga konstatera att det även fortsättningsvis kommer att finnas tydliga designestetiska inslag i utbildningen. Samtidigt önskar man en viss förstärkning inom det designestetiska området i linje med Högskoleverkets tidigare rekommendationer i rapporten 2007:14 R. För att inte tappa det designestetiska inslaget i den nya masterutbildningen vill ämnessakkunniga gärna rekommendera att en granskning av arbetsprover fortsättningsvis bör vara en komponent vid bedömningen av behörighet.

Enligt ansökan vänder sig utbildningen även till studenter med kandidatexamen inom andra ämnen som ligger nära huvudområdet interaktionsdesign. Ämnessakkunniga menar att det bör tydliggöras vilka huvudämnen som anses vara närliggande och att det även bör anges vilka specifika kursämnen som bedöms nödvändiga för att studenter skall kunna vara behöriga till den nya masterutbildningen.

Beträffande sekvensen och strukturen av de olika kurserna tycker ämnessakkunniga att de är i huvudsak mycket bra. Man är dock oklar över hur kursen i gemensam produktion (7,5 högskolepoäng) under termin fyra ligger tids-

mässigt i relation till examensarbeten. Med tanke på behovet av kontinuitet under examensarbeten vore det olyckligt om kursen i gemensam produktion innebär ett avbrott, i synnerhet om examensarbeten utförs i samarbete med en extern partner.

Det finns en tydlig progression mot flera forskningsrelaterade ämnen under det andra studieåret vilket ämnessakkunniga tycker är utmärkt. Progressionen mellan de olika ämnena inom utbildningens huvudområden är väldefinierad, genomtänkt och tydligt specificerad i ansökan.

Vad gäller klassificeringen av kurserna anser gruppen att ansökan uppfyller Högskoleverkets rekommendationer där minst 60 högskolepoäng av kursens innehåll bör utgöra fördjupning inom huvudämnet, 30 högskolepoäng utgör examensarbetet och ytterligare 30 högskolepoäng andra relevanta ämnen.

Säkring av examensmål

Examensarbetet kan vara av tre olika typer: ett projekt i samarbete med ett lämpligt forskningsprojekt vid institutionen, ett projekt i samarbete med en extern partner eller ett projekt definierat av studenten själv. Krav på både innehåll och dokumentation av examensarbete är väl definierat i ansökningsmaterialet. Dessutom uttrycks det tydligt att examensarbetet skall vara av en sådan kvalitet att studenter kan söka vidare till forskning.

Utbytesavtal har träffats med flera internationella utbildningar inom området relaterade till interaktionsdesign. Utöver detta finns det ett väl uppbyggt internationellt nätverk på institutionsnivå.

Examensmål och lärandemål i ansökan är noggrant specificerade under de av högskoleförordningen angivna huvudrubrikerna:

- Kunskap och förståelse.
- Färdighet och förmåga.
- Värderingsförmåga och förhållningssätt.

Internationell migration och etniska relationer (IMER)

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Malmö högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området internationell migration och etniska relationer (IMER)*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Lars Ingelstam, Linköpings universitet

Charles Westin, Stockholms universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Efter att ha tagit del av ansökan *2-årig masterutbildning i Internationell migration och etniska relationer (IMER)* från Malmö högskola samt kompletterande underlag föreslår ämnessakkunniga att ansökan beviljas. Området för masterexamen bör vara *internationell migration och etniska relationer*; parallellt kan användas den numera gängse förkortningen *IMER*.

Om ansökan vill ämnessakkunniga allmänt konstatera att den på några punkter är föga informativ beträffande just masterutbildningen (den är fyligare vad gäller doktorandutbildningen, som inte är föremål för provning). Efter komplettering av vissa kursplaner har ämnessakkunniga dock fått en tillräckligt klar bild för att kunna ta ställning.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Den planerade utbildningen förfogar över drygt tio docentkompetenta lärare, inklusive en professor. Ytterligare ca tio disputerade lärare är knutna till utbildningen på halvtid eller mer. Utbildningen fyller alltså med god marginal kvantitativa krav på lärarkompetens och kapacitet. Lärarkårens vetenskapliga och pedagogiska kompetens är betryggande.

Ämnessakkunniga noterar att eftersom IMER som eget ämne är nytt (mindre än tio år) så är nästan alla lärare ”den första generationen” i den mening att de disputerat i annat samhällsvetenskapligt eller humanistiskt ämne (oftast, men inte alltid, med IMER-inriktning) och i vissa fall också prövats för docent- eller professorskompetens inom dessa ämnen. Detta faktum innebär både ett problem och en möjlighet. Om det senare skall väga över är det angeläget att man tar tillvara de fördelar som kan vinnas genom att kombinera

det breda registret av kompetenser. Det kan gälla gemensam handledning, delat kursansvar och en seminariekultur där ämnets vetenskapliga kärna och dess samhällsrelevans energiskt bearbetas med olika vetenskapliga ingångar. Här ligger en ännu delvis outnyttjad potential till en mycket god masterutbildning.

Nära anknytning till forskarnivån

Utbildningsmiljö

Genom att IMER-ämnet har en professor, tio docentkompetenta lärare samt tjugo disputerade lärare utan docentkompetens – som alla har ett utrymme om 20 procent, inom ramen för sin tjänstgöring, för egen forskning och kompetensutveckling – finns goda förutsättningar för en livaktig och stabil forskningsmiljö. Högre forskningsseminarier äger rum på regelbunden basis. Forskningsprojekt som bedrivs inom IMER-ämnet kan ventileras, och inbjudna föreläsare bidrar genom att tillföra nya impulser. Inte minst viktig är den gästprofessur till Willy Brandts minne som har lockat många internationellt mycket framstående forskare att vistas och berika miljön vid IMER. Lärare inom IMER-ämnet deltar aktivt i de svenska, nordiska och internationella nätverken för IMER-forskningen. Utbildningsmiljön vid IMER har mycket god och nära anknytning till forskarnivån och bör erbjuda mycket goda betingelser för masterstudenter som vill genomföra sin utbildning inom IMER.

Övergång till utbildning på forskarnivån

IMER-ämnet ger inte forskarutbildning i egen regi. Ett tiotal doktorander är dock knutna till miljön och får handledning av docentkompetenta lärare vid IMER. Doktorander med tydlig IMER-profil har kunnat antas vid forskarutbildningen Tema etnicitet, Linköpings universitet, genom särskilt avtal. Ett mindre antal doktorander har kunnat antas till forskarutbildning vid Lunds universitet, eller andra delar av Malmö högskola. Det kommer alltså att finnas goda möjligheter för en student som fullföljt sin masterutbildning inom IMER-ämnet att fortsätta sin utbildning på forskarnivå.

Nivå och progression

Frågan om huruvida en adekvat och lämplig nivå för masterexamen har uppnåtts med den inlämnade planen är inte helt lätt att avgöra. De två temakurserna som inleder termin ett är allmänt formulerade och den föreslagna litteraturen förefaller lämplig och intresseväckande, men det är svårt att avgöra om dessa inledande kurser direkt kan sägas ligga på masternivå. Den senare delen av terminen ägnas åt kurs i metod och vetenskapsteori vilket de ämnes-sakkunniga rent generellt anser bör uttrycka den fördjupning i vetenskapligt tänkande som fordras för en master. Tyvärr ges inga förslag till kurslitteratur. Vilken bredd metodkursen är tänkt att ha framgår inte av handlingarna. Ef-

ter genomgången masterexamen menar ämnessakkunniga att grundläggande färdigheter i både kvantitativa och kvalitativa samhällsvetenskapliga analysmetoder är ett rimligt krav. Terminerna två och tre ger möjlighet till valbara fördjupningskurser, specialisering samt ett eget (förberedande) projektarbete. Den sista terminen ägnas helt och hållet åt ett projektarbete under vetenskaplig handledning. Specialisering och fördjupning samt de två omfattande projektarbetena borgar för att masternivå har uppnåtts.

Progressionen från grundnivån till masternivån kan möjligen ifrågasättas under kursens inledande fas. Det väl tilltagna utrymmet för metod och vetenskapsteori innebär dock att god progression bör kunna uppnås i förhållande till lägre undervisningsnivåer. Fördjupning, specialisering och projektarbeten innebär också att progression inom masterkursens fyra terminer är given.

Säkring av examensmål

Ansökan är inte särskilt upplysande vare sig vad gäller examinationsformer eller den vidare frågan om kvalitetssäkring och eventuell omprövning av examina m.m. inom lärosätet. Av tidigare platsbesök dras slutsatsen att examinationen borde varieras mera, efter de olika kursernas art och syften.

Examensarbeten

De examensarbeten (60 poäng och 80 poäng) som redovisats täcker intressanta ämnen och håller överlag en rimlig standard. Ämnessakkunniga har ovan noterat att möjligheten till dubbel (tvärvetenskaplig) handledning bör tas tillvara i större utsträckning.

Internationalisering

Internationaliseringen är en central punkt, i synnerhet som ämnet i sig självt handlar om överskridande av nations- och kulturgränser. Vad gäller ämnesval representerar examensarbetena en mix av svenska och internationella fall, vilket indikerar att studenterna vinner förtroendet med såväl svenska som internationella IMER-problem. Ämnessakkunniga ser dock en viss övervikt för de förstnämnda, och dessutom tillämpningsnära ämnen, vilket delvis kan ha att göra med finansieringen och ämnets kontakter med bl.a. Malmö stad.

I några avseenden är internationaliseringen i dagsläget mindre utvecklad än den kunde vara. Begreppet "internationalization at home" låter bra men signalerar en otillräcklig ambitionsnivå för en masterutbildning. Studentutbytet bör vara centralt, liksom lärarutbytet. Studentutbytet har hittills varit relativt litet, och den del som bygger på bilaterala avtal alltför liten. Den långa lista på partners som redovisas under "internationellt utbyte och samverkan" väcker snarast reflexionen att IMER borde renodla samarbetet med ett fåtal besläktade institutioner.

Höjning av lärarkårens engelskkunskaper samt ytterligare kurser på engelska är andra behov som har noterats, och man torde kunna räkna med en utveckling i den riktningen.

Kvalitetssäkring

För Malmö högskolas grundutbildning finns en utbildningsberedning som leds av prorektor och som ansvarar för beredning av såväl innehållsliga frågor som kvalitetsfrågor. Man har också för högskolan gemensamt (2005) formulerat utförliga riktlinjer och former för kvalitetsarbetet.

Inom ämnets ram utförs skriftliga och muntliga kursvärderingar, vilket skapar förutsättningar för kvalitetskontroll på kursnivå. Studentinflytandet inom ämnets kvalitetsarbete har hittills varit otillräckligt.

Ämnessakkunniga anser att formerna för kvalitetskontroll, i synnerhet vad gäller hela program (kandidat, magister och master), visserligen är väl beskrivna men ändå framstår som i praktiken något oklara. Detta gäller också skärpan i den berednings- och beslutsprocess ovanför institutions/avdelningsnivå som måste finnas för att inrätta, omstrukturera eller lägga ner examina, program eller ämnen.

Övrigt

Inlämnade uppgifter och platsbesök ger vid handen att den infrastruktur (lokaler, biblioteksservice, IT m.m.) som kommer att ställas till studenternas förfogande är tillfredsställande.

Det saknas uppgifter om den tänkta utbildningens ekonomi. Ämnessakkunniga utgår därför ifrån att tillräckliga resurser, inklusive utvecklingsmedel, kommer att tillföras från högskolan. I ansökan redovisas att verksamheten årligen tillförs ca åtta miljoner kronor i externa forskningsmedel. Huvuddelen av dessa är sektoriella och lokala. Sådana medel är, om än indirekt, av stor betydelse för kvaliteten i masterutbildningen (liksom i forskarutbildningen). Den skulle stå ännu starkare om man kunde motivera anslag från centrala finansierare som Vetenskapsrådet och FAS.

Yrkesanknytningen och anställningsbarheten för studenter som genomgått IMER grundutbildning är fortfarande något problematisk. Andelen studenter som får anställningar med tydlig IMER-relevans framstår som låg. En tidigare utvärdering (2006) rekommenderade att man bör stabilisera och bygga ut kontakterna med yrkeslivets olika sektorer. En sådan samverkan skulle också tjäna som marknadsföring av utbildningen, och underlätta för studenterna att få arbete efter avslutade studier. Samverkan bör utvidgas utanför det sydvästskånska närområdet. Denna problematik bör ges stor vikt även i anslutning till masterutbildningen.

Materialvetenskap

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande avstyrker vi att Malmö högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området materialvetenskap*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Sture Hogmark, Uppsala universitet

Magnus Odén, Luleå tekniska universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Avslag

Sammanfattande motivering

- Den vetenskapliga miljön inom det sökta området är för liten.
- Nivån på det föreslagna programmet är för låg.
- De experimentella resurserna för att genomföra programmet är för svaga.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Inom området som kan betraktas som en grupp bestående av kompetenser från hållfasthetslära och materialteknik finns en professor, en docent samt en forskarassistent som inom kort kommer att uppnå docentkompetens. Därutöver finns för närvarande en adjungerad professor om 20 procent och en gästprofessor. Minimikravet för lärarkompetens i miljön är därmed uppfyllt. Dock kretsar nästan all verksamhet som genererar resultat runt professors verksamhet, där fokus ligger på simulering och modellering med hjälp av FE-metoden. Denna enbenthet gör forskarmiljön mycket känslig för yttre störningar och att endast en kompetens existerar inom en mycket smal sektor av området materialvetenskap.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Idag förekommer ingen utbildning vid Malmö högskola på civilingenjör- eller magisternivå inom materialvetenskap. Däremot bedrivs en forskarutbildning i samarbete med andra universitet, där miljön idag har en doktorand vid Malmö högskola, och en industridoktorand.

Vid högskolan finns idag utbildning på högskoleingenjörnivå inom maskinteknik samt produktutveckling och design. Masterutbildningen skulle fylla ett gap mellan högskoleutbildningarna och forskarutbildningen.

Den planerade masterutbildningen kommer att genomföras i samma byggnad och i nära anslutning till forskargrupperna och deras laboratorier. Biblio-

teks- och IT-infrastruktur är tillfyllest. Dock är delar av den planerade kursverksamheten rörande t.ex. materialanalys förlagda till Lunds universitet och Chalmers tekniska högskola.

Inom området materialmekanik återfinns inom flera kurser inklusive examensarbetet en klar koppling till pågående forskning vilket studenterna kommer att exponeras mot. För den analytiska (experimentella) delen är denna koppling svag.

Idag kan inte området uppvisa någon student som har gått vidare till forskarutbildning men det finns ingen anledning att tro att det inte skulle bli så efter genomgången masterutbildning. Dock kommer denna övergång att vara begränsad till framför allt materialmekanikområdet och inte täcka in hela materialvetenskapsområdet.

Nivå och progression

De behörighetskrav som ställs för antagande till masterutbildningen är högskoleingenjörsexamina inom ett antal tekniska områden innehållande 15 högskolepoäng matematik, vilket rimligtvis borde innebära att studenterna har en teoretisk grund. Dock innehåller den föreslagna utbildningsplanen ett helt år av mer eller mindre grundläggande kurser. Följden av detta är att den erhållna nivån både vad gäller yrkes- och forskningsförberedelse är låg efter avslutat program. En omarbetning av kursutbudet till att omfatta mer avancerade kurser är nödvändigt och borde vara möjligt givet förkunskapskraven till programmet.

Progressionen i programmet är adekvat, dock innefattar den till en alltför stor andel progression på grundläggande nivå. Förslagsvis lyfts ett antal grundkurser inom matematik, fysik, hållfasthetslära och materialteknik ut ur programmet och läggs som förkunskapskrav. I stället införs antingen mer avancerade kurser inom dessa områden alternativt en forskningsförberedande projektkurs med högre grad av styrning/handledning än examensarbetet samt innehållande moment som tränar mjukare kunskaper som planering, redovisning, grupparbete och presentationsteknik, gärna på ett utländskt språk. Under denna kurs samt under examensarbetet bör också masterstudenterna erhålla någon form av formell status inom forskargruppen, så att de på ett mer informellt sätt exponeras mot pågående forskning.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

Examensarbetsmål är formellt tillfyllest, det råder dock tveksamhet huruvida kursprogrammet dessförinnan förbereder studenterna tillräckligt för att kunna genomföra examensarbetet på denna nivå. (Se förslag till förändring ovan.)

Internationalisering

Internationaliseringen av programmet är inte explicit behandlat i ansökan, dock är ämnet materialvetenskap till sin natur inte behäftat med nationella inslag som kan vara fallet inom andra ämnen. Inom forskargrupperna förekommer dock en stor grad av internationalisering i form av deltagande vid internationella konferenser och publicering i internationella tidskrifter. Formaliserade forskningssamarbeten förekommer också genom t.ex. EU-projekt. Några av doktoranderna har varit eller är också inskrivna som forskarstuderande vid utländska lärosäten.

Kvalitetssäkring

Ämnessakkunnigas bedömning är att Malmö högskolas kvalitetssäkringssystem är tillfyllest, men faktum kvarstår att de ej har redovisat dokumenterade kriterier för inrättande och avvecklande av masterutbildningar.

Övrigt

Ämnesområdet materialvetenskap är till sin natur mycket omfattande och innehåller i stor utsträckning en hög grad av experimentella studier. För att kunna hävda att studenterna nått tillräcklig nivå inom materialvetenskap bör utbildningen omfatta experimentellt arbete. I ett internationellt perspektiv är Malmö högskolas experimentella resurser undermåliga inom det materialvetenskapliga området. Enkel metallografisk provprepareringsutrustning och ett ljusoptiskt mikroskop existerar samt en viss mekanisk provningsutrustning i form av en skruvdragarmaskin, hårdhetsmätare och slagprovshjare. Inom högskolan existerar enligt uppgift även ett atomkraftsmikroskop, tillhörande en annan institution i en annan byggnad. Forskargruppen förlitar sig istället på samarbeten med Lunds universitet och Chalmers tekniska högskola för mer avancerade experimentella studier och har ett väl utvecklat kontaktnät på detta område. Det är dock högst bekymmersamt att studenterna inte på ett trovärdigt sätt kan utbildas och tränas i användningen av dessa instrument. Denna defekt accelereras när studenten skall genomföra sitt examensarbete, speciellt i ett internationellt perspektiv.

För att nå internationell nivå på detta område bör högskolan investera i viss basutrustning vad gäller materialkaraktärisering som XRD och SEM. Dessutom kommer uppbyggnad av mer specifik utrustning anpassad till forskningsprofilen inom materialvetenskap att vara nödvändig för att erhålla trovärdighet. En tanke kunde vara att utnyttja den långa lista över företag som ingår i samarbeten, och att också några av dessa sponsrade utrustning.

Högskolan skall ha beröm för författandet av ansökan som klart och tydligt är anpassad till den svenska bolognamodellen.

Pedagogik

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Malmö högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området pedagogik*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Astrid Pettersson, Lärarhögskolan i Stockholm

Ulla Riis, Uppsala universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Ämnessakkunniga föreslår att Malmö högskola beviljas examensrätt för masterexamen i *pedagogik*. Området är pedagogik som är ett väletablerat ämne på svenska universitet och högskolor. Pedagogiken på Malmö högskola har ett relativt brett innehåll, men ämnessakkunniga menar att det skulle kunna omfatta fler av pedagogikens områden.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Pedagogikämnet förfogar över en betydande lärarkapacitet med mycket god kompetens, vilket illustreras i bl.a. tabellbilagans tabell 1 (i *Forskningsmiljöer inom humaniora och samhällsvetenskap vid Malmö högskola 2006*, s. 17). Det finns trettiofem fast anställda lärare med minst doktorexamen. Sju av dessa är professorer, varav tre är befordrade. En är professor i sociologi med intresse för utbildningsfrågor. Av de fast anställda lektorerna är fyra docenter.

Elva av de trettiofem lärarna arbetar helt eller praktiskt taget helt inom grundutbildningen och/eller med administration. Bland de tjugofyra lärare som har forskning som andel i sin tjänst varierar denna andel mellan 20 procent och 50 procent. Den totala volymen "forskning" motsvarar ca 700 procent, eller sju helårsverk, och fördelat på de tjugofyra lärarna motsvarar detta ca 30 procent per person. Om man i stället tänker sig att fördelningen skall ske till de tjugofyra lärarna och även till de fem lärare som arbetar heltid med grundutbildning blir den genomsnittliga forskningstiden ca 25 procent per person. Under år 2005 lades mer än femtio publikationer fram (dock bara tre i internationella tidskrifter med peer-review). Detta motsvarar ungefär två publikationer per forskningsaktiv lärare, vilket måste anses vara en hög siffra mot bakgrund av att de flesta bara har litet mer än 20 procents tid i tjänst för forskning.

Fakultetsmedel för forskning (forskarutbildningen exkluderad) är 2,8 miljoner kronor och intäkter av externa forskningsmedel är ca 6 miljoner kronor, allt gällande år 2006.

Samtliga lektorer får förfoga över 20 procent av sin tid för ”forskning och egen kompetensutveckling”; för professorer gäller 50 procent. Det finns i handlingarna en glidning mellan uttrycken ”forskning och egen kompetensutveckling” och ”forskning”. Under samtal med ämnessakkunniga framkom att denna otydlighet nog också finns i verkligheten, men att enhetsledare och enskilda lärare årligen diskuterar sig fram till hur denna tid skall användas. Samtalen visade också att kompetensutveckling dominerade volymmässigt över forskning, men att lärarna och olika ledare ändå är relativt nöjda med denna del av systemet. Samtliga adjunkter erbjuds, eller skall successivt erbjudas, egen utbildning upp till och med magisternivå. Därtill får de handledarutbildning. Högskoleledningen har avsatt 10 miljoner kronor extra för kompetensutveckling i anslutning till utveckling av utbildning på masternivå, men det är för oss oklart hur mycket av dessa medel som kommer pedagogiken till del.

På frågor om var lärarna i pedagogik har sin hemhörighet, identitet och lojalitet blev svaret att man ännu lever i en kluven situation i den matrisorganisation som skapats för lärarutbildningen. Denna utbildning har från högskoleledningen medvetet fokuserats kring ”didaktiserade ämnen” och pedagogiken har därmed tilldelats en ny roll inom högskolan.

Sammanfattningsvis har Malmö högskola en stor och mycket kompetent lärarkår i ämnet pedagogik. Förutsättningarna för lärarna att förkovra sig, att arbeta med utveckling av utbildning på den avancerade nivån och att bedriva forskning, är mycket goda eller goda. Det vore dock önskvärt att fler lärare kunde ägna något mera tid till forskning, och ansträngningarna att skaffa externa medel borde intensifieras. Möjligen kan detta också ske när matrisorganisationen ”satt sig” och lärarna, genom bl.a. Pedagogikforum, fått mera tid att ägna sig åt utveckling av ämnets innehåll.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivån

Ämnessakkunniga bedömer att utbildningen kommer att ges i en forskande miljö. Forskarmiljön i pedagogik har etablerats under en lång tid och består, av ett stort antal seniora forskare, lärare samt forskarstuderande. Forskarutbildningen i pedagogik har det högsta antalet forskarstuderande inom Malmö högskola. På forskarnivån används även handledare från andra lärosäten, och gästprofessorer och forskarmiljön i pedagogik har både nationella och internationella samarbetspartner. Forskningen och forskarutbildningen har en inriktning mot förskola, skola och utbildning för alla. Starka forskningsmiljöer är barndoms- och ungdomsstudier, specialpedagogik, professionsstudier samt lärande och bedömning. Publikationslistan är lång och är ett tecken på en livaktig och produktiv miljö (möjligen kan viss dubbelräkning ha skett, men det påverkar inte helhetsbilden). Forskningsmiljön drar till sig många externa

projekt, men det är oklart för oss hur stor andel av dessa projekt som erhållits i konkurrens.

Den organisation av lärarutbildningen som Malmö högskola tillämpar innebär att pedagogiken har fördelats över samtliga enheter där de olika huvudämnesinriktningarna finns. Pedagogiken har på detta sätt marginaliserats organisatoriskt och haft svårt att finna sin plats. Pedagogiken har tidigare härbärgerat didaktiken, men med den nya lärarutbildningen har didaktiken förts till utbildningsvetenskap. Man synes betrakta utbildningsvetenskap som ett ämne och pedagogik som ett metaämne, men här finns oklarheter, (se nedan rubrik *Övrigt*). För att stärka pedagogikmiljön har några viktiga åtgärder vidtagits; dels har Pedagogikforum bildats, dels har gemensamma seminarier anordnats. Pedagogikforum träffas regelbundet en gång per månad. Det är viktigt att dessa forum får en fast hemvist och ekonomiska resurser för att kunna fortsätta att vara dynamiska och för att pedagogikämnet skall få utveckla sin potential, bl.a. är en breddning av ämnet önskvärd.

Vid ämnessakkunnigas platsbesök framkom att masterstudenterna skulle komma in i samma miljö som de forskarstuderande. De få magisterstudenterna i pedagogik föreföll inte ha någon särskilt stark hemvist i forskarmiljön, bl.a. berodde detta på att dagens magisterundervisning ges på halvfart och på kvällstid. Man menade däremot att framtida masterstuderande skulle få en situation som liknar de forskarstuderandes, dvs. tillhöra en forskningsgrupp. Alla forskarstuderande, i genomsnitt ca tre per enhet, är placerade på den enhet där handledaren finns. De masterstuderande skulle bjudas in till seminarier för de forskarstuderande. Man överväger att erbjuda de masterstuderande någon form av arbetsplats. De forskarstuderande får presentera "paper" m.m. på internationella konferenser och det är meningen att de masterstuderande skall ha samma möjlighet, om än i mindre utsträckning. Man menade att kopplingen är svag mellan grundutbildning och forskarutbildning, och en masterutbildning skulle kunna fungera som ett nödvändigt kitt mellan de två nivåerna (se även under rubrik *Nivå och progression*).

Avtal med andra lärosäten finns, däremot har man inte fört gemensamma diskussioner om i vilken omfattning masterkurserna skall kunna tillgodoräknas i forskarutbildningen.

Nivå och progression

Hur frågan om hemhörighet och identitet, och frågan om matrisorganisationen har hanterats har fått konsekvenser för pedagogikämnet när det gäller förutsättningar för progression. Pedagogikämnet förvaltar sedan nära fyrtio år en stor och framgångsrik forskarutbildning. Inom Malmö högskola har man givit kurser i pedagogik på C- och D-nivåer. Men med det tematiserade innehållet i den (inte längre så) nya lärarutbildningen har det inte funnits utrymme för kurser i pedagogik på A- och B-nivåerna. Pedagogiklärarnas medverkan återfinns under "didaktiserade" ämnesbenämningar som t.ex. historievetenskap

och lärande. I tabellbilagan över lärare visar sig detta förhållande i att flera lärare i pedagogik uppförts som lärare även under andra ämnesbeteckningar.

Avsaknaden av kurser i pedagogik på A- och B-nivåerna försvårar för lärarna i pedagogik att skapa en fungerande progression där stoffet i undervisningsmoment som forskningsmetod, vetenskapsteori, etc. successivt byggs på, och där metodkunnande gradvis fördjupas. Detta är bara delvis ett planeringsproblem och kan bara till del lösas som ett sådant. Delvis är det en fråga om att fördjupning, reflexivitet och kritiskt tänkande måste ske i förhållande till ett innehåll som också det successivt fördjupas. Att detta inte är ett teoretiskt problem vittnar kursplanerna för det tvååriga masterprogrammet om; anmärkningsvärt många moment är av introducerande karaktär. Lärarna menade att metodskolningen i grundutbildningen av lärare är för svag även om de också framhåller att denna skolning delvis handlar om tyst kunskap som inte kommer till uttryck i kursplaner. Man har också erfarenhet av att glappet idag är för stort mellan grundutbildningens lärarexamen och forskarutbildningen i pedagogik. (Det är idag inte möjligt att vid Malmö högskola avlägga lärarexamen och samtidigt avlägga en filosofie kandidatexamen med pedagogik som huvudämne.) Med masterutbildningen räknar man med att kunna ge studenterna en lugnare inskolning i pedagogiskt vetenskapligt tänkande.

Vid Malmö högskola finns ännu inte några utarbetade kriterier för klassificering av kurser på utbildningsnivå. Däremot finns betygskriterier som man arbetar med att tydliggöra, enligt vad ämnessakkunniga erfor vid besöket.

Det förekommer samläsning mellan pedagogik och t.ex. specialpedagogik, troligen även mellan pedagogik och mer tematiska kurser (även om ämnessakkunniga inte diskuterade det senare vid platsbesöket). Risken är liten för att andelen kurser från grundutbildningen skall bli (för) stor: I skissen till utbildningsplan för masterprogram i pedagogik ingår valbara kurser om sammanlagt högst 30 högskolepoäng. Här öppnas förvisso möjligheten att nyttja befintligt kursutbud i grundutbildningen, men det kan lika gärna gälla kurser i forskarutbildningen eller kurser i andra masterutbildningar.

Sammanfattningsvis, nivå och progression är ett reellt problem för pedagogikämnet vid Malmö högskola. Lärarna i ämnet är väl medvetna om detta problem och arbetar med det, men de nödvändiga lösningarna synes ligga i förutsättningarna för detta arbete. För masterutbildningen i pedagogik finns progression i de gemensamma kurserna som alla ligger på avancerad nivå.

Säkring av examensmål

I det skriftliga underlaget var beskrivningen om kvalitetssäkringen knapphändig. Vid platsbesöket fick ämnessakkunniga en fylligare beskrivning. I stort sett skulle kvalitetssäkringen följa det man vanligtvis gör inom pedagogikämnet vid högskolan, systematiska utvärderingar normalt i slutet av utbildningen, och diskussioner kring måluppfyllelse och förbättringsåtgärder. Handledarkollegier har bildats som regelbundet diskuterar krav på kurser och uppsatser. Kvalitetsfrågor tas också upp i forskarutbildningsnämnden.

De internationella kontakter och nätverk som finns kommer att komma de masterstuderande tillgodo genom att de kommer att få delta vid konferenser, studentutbyten m.m. Man redogjorde för sin modell ”internationalisation at home”: de studerande (ofta litet äldre personer med familj) uppmuntras t.ex. att delta i internationella konferenser i närområdet och engelskspråkiga svenska konferenser, och att ibland skriva ”paper” på engelska.

Betygskriterier finns och delges studenterna av kursledaren vid kursstart. I en av kursplanerna som ämnessakkunniga tagit del av, finns betygskriterier inskrivna. Högskolans ledning har anslagit särskilda medel för att stimulera nämnder, enheter och lärare att utveckla nya bedömningsformer. Med tanke på lärarnas kompetens och erfarenhet av såväl magisterutbildning och forskarutbildning finns det ingen anledning att förmoda att Malmö högskola inte kan ge de masterstuderande goda förutsättningar att nå examensmålen. De examensarbeten som ämnessakkunniga tagit del av innehåller tillräckligt hög kvalitet.

Övrigt

Det är knappast möjligt att diskutera förutsättningarna för ämnet pedagogik vid Malmö högskola utan att föra en diskussion om dess relation till ”utbildningsvetenskap”. Det är vidare nödvändigt att något beröra innehåll och bredd i pedagogikämnet vid Malmö högskola. Dessa två ting hänger också samman med varandra.

Ämnessakkunniga har konstaterat att ett flertal delområden inom pedagogiken har en undanskymd roll eller ingen roll alls. Det gäller främst frågor på systemnivå, t.ex. läroplansteori, historisk och komparativ pedagogik, vuxenpedagogik. Utan parallella bearbetningar av frågekomplex på såväl makro- som mikronivå riskerar pedagogikämnet tappa i samhällsvetenskaplig styrka. Det har inte varit sakkunniggruppens uppgift att studera innehåll och struktur för masterutbildning i utbildningsvetenskap. Ämnessakkunniga konstaterar emellertid att de centrala frågorna om pedagogikämnets innehåll och struktur – och därmed dess problem med nivå och progression – inte kan lösas isolerat, från lösandet av motsvarande frågor rörande ”utbildningsvetenskap”.

Socialt arbete

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Malmö högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området socialt arbete*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Stina Johansson, Umeå universitet

Harald Runblom, Uppsala universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Med hänvisning till nedanstående i huvudsak positiva bedömning får ämnessakkunniga tillstyrka Malmö högskolas ansökan om rätt att utfärda masterexamen inom examensområdet *socialt arbete*.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Listor på personal vid enheten för socialt arbete som medsänts ansökan eller som i annan form presenterats för ämnessakkunniga skiftar något vad gäller antal lärare. Det är dessutom inte helt lätt att bedöma styrkan i personaluppsättningen, eftersom sakkunniggruppen inte vet de exakta anställningsformerna och i vilken mån listorna överensstämmer med aktuell bemanning. Gruppens bedömning kan inte inkludera forskningsprestationer eller specifika sidor av kvaliteterna hos forskare och lärare vid institutionen. Ämnessakkunnigas indikatorer är snarast organisationsstruktur, samarbetsformer, medeltilldelning, lärartäthet (kvoten lärare/studerande), formell utbildningsnivå hos personalen m.m.

Även om avdrag görs för vissa förhållanden som ämnessakkunniga inte kan genomskåda (längre tjänstledigheter, partiella anställningar, titulärbefattningar) så reflekterar personaluppsättningen en hög kompetens. En stor del av lärarkadern är disputerade. Själva ansökan anger att sjuogosju av fyrtio undervisande lärare är disputerade. (En uppställning som ingår i högskolans kompletterande material till Högskoleverket innehåller endast arton disputerade lärare: fyra professorer varav en tillhör genusvetenskap, åtta docenter samt sex disputerade lektorer som inte är docenter.) Inom socialt arbete har framstående medarbetare rekryterats från andra håll i landet. Detta tyder på att Malmö högskola haft en attraktionskraft. Enligt uppgift i ansökan skall

framför allt enhetens seniora forskare undervisa inom masterutbildningen. Det finns uppenbarligen en stor vilja från deras sida att medverka.

Vidare noterar ämnessakkunniga, att det finns en stor bredd i lärar/forskargruppens ämnesprofil, där kunskaper om äldre, samt i socialpedagogiskt behandlingsarbete, av tradition finns som en bas för undervisningen. Forskningsprogram kring äldre och åldrandets villkor samt barn, ungdom och familj är under uppbyggnad. Under de senaste åren har forskningsprogrammet kön, sexualitet och socialt arbete, tidigare vid Göteborgs universitet, kommit att influera miljön, och här finns kopplingar till IMER samt sexologi och viss medicinsk forskning. Ämnessakkunniga bedömer att samtliga dessa områden har relevans för det masterprogram som ansökan gäller.

Stora resurser har lagts på kompetensutveckling, enligt rektors uppgift 30–40 miljoner kronor de senaste tre åren för Malmö högskola totalt (bl.a. i syfte att främja docenters meritering inför ansökan om befordran till professor).

Anknytning till utbildning på forskarnivå

Utbildningsmiljö

Viktiga frågor för bedömning av utbildningsmiljön är: Hur ser den studie-sociala miljön ut på campus inom högskolan? Vilka kringresurser finns i form av bibliotek, kunskapsbaser, läsplatser samt intellektuellt och socialt befrämjande arrangemang? Vilka incitament finns för studenterna när det gäller kontakter och samarbete över enhets- och fakultetsgränser? Ämnessakkunnigas bedömning måste givetvis här inskränka sig till vad som är av särskild betydelse för presumtiva masterstuderande i socialt arbete.

Mångkulturella frågor har en stor plats i det masterprogram som ligger för bedömning. Detta framgår av utbildningsplanens syftes- och målbeskrivningar samt kursplaner. Den s.k. IMER-komponentens betydelse betonades i våra överläggningar med universitetsledningen samt med lärare och studenter. S.k. IMER-frågor (IMER = internationell migration och etniska relationer) har sedan länge varit en profil vid Malmö högskola. IMER vid Malmö högskola rymmer flera inriktningar både i undervisning och forskning med potentiell betydelse för den föreslagna masterutbildningen i socialt arbete. Utbildningsprogram vid IMER med relevans för socialt arbete är internationell migration, det mångkulturella samhället och mänskliga rättigheter. IMER-enheten har enligt uppgift närmare hundra lärare/forskare och en rad utbildningar.² Verksamheten är institutionaliserad, i första hand inom grundutbildningen. Här noterar ämnessakkunniga också ett stort engagemang från Malmö stad, som finansierar den s.k. Willy Brandt-professuren och en del kringresurser knutna härtill.

Ämnessakkunnigas bedömning är att IMER, givet den struktur och de samarbetsformer som f.n. existerar inom högskolan, är en avgjord tillgång för

2. Upplysning på Malmö högskolas hemsida 07-04-21: http://www.mah.se/templates/Page___34770.aspx

masterutbildningen i socialt arbete. IMER-anknytningen är förvisso inte något nytt i utbildningen i socialt arbete, eftersom samarbete förekommit mellan dessa två verksamheter. I den föreliggande studieplanen har man lyckats integrera IMER-problematiken. Ett par av lärarna i socialt arbete har IMER-bakgrund i den meningen att man varit verksamma vid IMER och har en vetenskaplig inriktning mot IMER-frågor. Till yttermera visso undervisar redan lärare från IMER inom socionomprogrammet, och inom enheten för socialt arbete bygger man f.n. upp ett forskningsprogram tillsammans med IMER-enheten. Det gäller islam och muslimer i Malmö, ett projekt som visserligen knappt lämnat planeringsstadiet.

Vid Malmö högskola finns ett medicinskt forskningsområde inom fakulteten hälsa och samhälle som socialt arbete tillhör. Samarbete sker redan med omvårdnadsforskningen samt i forskning kring psykiatrisk vård, äldres hälsa och reproduktiv hälsa. Samverkan sker också kring folkhälsofrågor. Vid högskolan finns också en odontologisk fakultet som är en möjlig samarbetspartner. Det kan nämnas att nivån på samtliga fyra grundutbildningar i medicin och vård som ges vid Malmö högskola, och som har utvärderats av Högskoleverket, hos alla fyra har bedömts som tillfredsställande (bedömningar publicerade på Högskoleverkets hemsida 2007-04-24). Av dessa är biomedicinska analytikerprogrammet och sjuksköterskeprogrammet placerade vid fakulteten hälsa och samhälle samt tandhygienist- respektive tandteknikerprogrammet placerade vid odontologisk fakultet. Även om det inte hör till ämnessakkunnigas uppdrag att bedöma dessa program, höjs ändå helhetsintrycket av att kvaliteten på samarbetspartnerns utbildningar är hög. Ämnessakkunniga anser att socialt arbete har mycket att vinna på samarbete med ytterligare medicinska specialiteter, eftersom här finns en potential för att stärka en forskningsmiljö av betydelse.

Ämnessakkunniga besök i ”institutionens” lokaler, som är inrymt i Malmö allmänna sjukhus gav positiva intryck. Institutionens lokaler är väl samlade. De ligger visserligen utanför högskolans centrala campus (i den mån man kan tala om ett campus), men lokaliseringen vid utbildningskomplexet vid Malmö allmänna sjukhus tycks, åtminstone vid en yttlig besiktning, ge tydliga miljömässiga fördelar. Eftersom socialt arbete vid Malmö högskola generellt har en inriktning mot hälsofrågor, torde denna samlokalisering kring programmet hälsa och samhälle ha positiva effekter. Förekomsten av ett specialinriktat bibliotek och dokumentationsmässiga kringresurser i en miljö där studenter lätt kan få kontakt med lärare och forskare bedömer ämnessakkunniggruppen som ett plus. De, visserligen korta, samtal gruppen hade under dagen med studenter styrker också dessa iakttagelser.

Övergång till utbildning på forskarnivån

Masterexamen i socialt arbete med det innehåll som man vill ge vid Malmö högskola bör generellt ge studenten möjlighet att söka till forskarutbildning i socialt arbete. En indikation för framtiden är att doktorander – i socialt arbete

med frågeställningar inom det medicinska området – är antagna för forskarutbildning vid högskolans egen fakultet hälsa och samhälle. Malmö högskola har sedan länge upparbetade kontakter med Lunds och Göteborgs universitet samt avtal som ger högskolan möjlighet till platser på forskarutbildningen i socialt arbete, vid dessa lärosäten, under förutsättning att Malmö högskola ställer finansiella resurser till förfogande.

Nivå och progression

Masterutbildningen skall enligt Högskoleförordningen (HF) vara på avancerad nivå. En angelägen fråga att bedöma är masterkursernas nivå och förutsättningarna för en rimlig progression i studierna. Ämnessakkunniga har även sökt utröna de mekanismer och rutiner som finns vid högskolan för att säkerställa att undervisningen sker på en hög nivå. Frågan har sitt speciella berättigande när det gäller masterutbildningen i socialt arbete, eftersom grundutbildningen inom detta område är tydligt professionsinriktad. Man torde dessutom kunna förvänta sig att sökande till masterutbildningen, i varje fall under de första åren, genomgått grundutbildning för länge sedan och att deras kunskaper rörande elementär vetenskaplig metod och teori inte är ”up to date”.

Det har inte formellt sett varit ämnessakkunnigas skyldighet att granska enskildheter i studieplaner och litteraturlistor. För en bedömning av kvaliteten har dock de kurslistor som bifogats ansökan om masterutbildning spelat en roll. Dessa ger konkretion och en kvalitetsindikation. Ämnessakkunnigas bedömning är att kursplanens målformuleringar har hamnat på rätt kravnivå samt att kursbeskrivningarna som helhet innehåller en rimlig avvägning mellan mer renodlat teoretiska och metodiska moment samt socialt-arbete-specifik och mångkulturell materia. Ämnessakkunniga finner att den föreslagna litteraturen återspeglar vad som rör sig vid forskningsfronten. I den mån som lärarna mäktar att ge adekvat handledning samt upprätthålla de krav som finns stipulerade i examensarbetet/examensarbetena (kurs IIa och IIb) anser vi att det finns goda förutsättningar för uppehållande av en avancerad nivå och dessutom för progression. (En komplikation kan möjligen vara kompromisser vid samorganiseringen med magisterutbildningen under masterutbildningens 60 första högskolepoäng.)

Enligt statuterna skall utbildningen för master göra den studerande i stånd att ge ett ”självständigt bidrag till kunskapsutvecklingen”. Detta är ett högt ställt krav och förebilder från andra masterutbildningar finns knappast. Ämnessakkunnigas diskussion med högskolans representanter gav få preciseringar men väl resonerande svar när denna fråga aktualiserades. Malmö högskolas ambition är även att den aktuella utbildningen skall ”ge ett självständigt bidrag till utvecklingen av det praktiska sociala arbetet”. Dessa två mål kan komma att stå i viss motsättning till varandra och ämnessakkunniga rekommenderar ytterligare reflektion kring denna problematik.

Säkring av examensmål

Kvalitetssäkring

Beträffande rutiner när det gäller kvalitetsarbetet mer generellt gav högskolans ledning klara besked. Nivåkraven är ett led i bolognasamarbetet, och man sade sig ha en särskild grupp med programansvariga i samband med planering av masterutbildningar. (Ämnessakkunniggruppen har även tagit del av högskolans plan för kvalitetsarbete inom grundutbildningen 2005–2007, givetvis applicerbar även för masterutbildningen.)

Gruppens bedömning är att högskolan som helhet visar medvetenhet om, och utför, ett seriöst arbete kring frågor som gäller utbildningens nivå.

Internationalisering

Högskoleförordningen stipulerar att studenten för masterexamen skall ”visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika grupper”. Utifrån detta krav diskuterade ämnessakkunniga vid besöket i Malmö bl.a. följande rörande den föreslagna masterutbildningen: utbildningens internationella gångbarhet, tillfällen i utbildningen att träna studenten för att agera i internationella sammanhang, förekomsten av studieuppehåll utomlands, studerandes deltagande i internationella seminarier, val av internationella ämnen för examensarbeten, utveckling av de studerandes språkkunskaper, stimulans till kontakter med internationell forskning samt de masterstuderandes möjligheter att delta i enhetens internationella utbyte m.m.

Ämnessakkunniga kan konstatera att internationalisering hittills inte varit ett framträdande drag inom utbildningen inom socialt arbete. Enskilda lärare har förvisso utvecklade kontakter med utländska universitet i Stanford och i Texas, och inom socialt arbete i Malmö har mer organiserat samarbete ägt rum med universitet i Sunderland och Havanna. Sakkunniggruppens diskussioner med magisterstudenter gav intrycket att man hade begränsad kontakt med internationella inslag i utbildningen. Vid platsbesöket fick ämnessakkunniga dock intrycket av att arbete pågår för att utveckla visst utbildningssamarbete med utländska universitet, men än så länge har inget samarbetsprojekt realiserats.

Det är också ämnessakkunnigas bedömning att samarbete med IMER-enheten ger positiva bidrag i internationaliserande riktning. Det finns även en potential i den internationella studentmiljön vid den egna högskolan som bör kunna tas tillvara inom utbildningen och kanske även styra undervisningen, och kanske i viss mån forskningen, i internationaliserande riktning. Malmö är i hög grad en mångkulturell stad, både vad gäller humankapital och sociala problem. Detta och det faktum att Malmö högskola har formaliserade kontakter inom ramen för Öresundsuniversitetet m.m. är givetvis också en internationaliseringspotential. Ämnessakkunniga rekommenderar en kraftansträngning

för att stärka internationaliseringen av masterutbildningen i socialt arbete utifrån de resurser som redan finns i högskolan och i närområdet.

Övrigt

Den föreslagna utbildningen

Syftet med masterutbildningen socialt arbete, som planeras börja hösten 2008, är att dels erbjuda yrkesverksamma socionomer kvalificerad vidareutbildning, dels bidra till en breddad rekryteringsbas för forskarstudier i socialt arbete och angränsande ämnen. Utbildningen har en profil mot frågor som rör migration och etnicitet. Vid sidan av etnicitet betonas kunskap om hur genus och klass påverkar individuell och kollektiv integration i det *svenska* samhället. Ett uttalat mål med utbildningen är dessutom att ge kunskap om och förståelse för socialt arbete som teoretiskt och praktiskt fält. Val av profilmråde motiveras av Malmö högskolas kompetens inom utbildningsområdet IMER och enheten för socialt arbete.

Synpunkter på masterutbildningen och dess genomförande

Utbildningen är upplagd i två steg. Här finns både en etappavgång och en etappgång. Masterstuderande kan efter två terminer avsluta sina studier med en magisterexamen. Vidare kan studerande med magisterexamen "hoppa på" masterstudier och därvid tillgodogöra sig sin magister. Ämnessakkunnigas bedömning med detta upplägg är att detta har både fördelar och risker.

Denna uppläggning är pragmatiskt betingad. Det kan vara svårt att rekrytera praktikorienterade socialarbetare till en högre nivå än magister eftersom arbetsgivare ofta inte uppmuntrar den sortens vidareutbildning. Detta kan i sin tur leda till svårigheter att få ekonomi i masterutbildningen. Att rekrytera både erfarna socialarbetare och unga studenter på väg mot en forskarutbildning kan också medföra pedagogiska problem med att hålla ihop studentgruppen.

Behov av forskningssatsningar generellt inom socialt arbete

Det finns ett särskilt skäl till att ställa sig positiv till föreliggande ansökan, nämligen att socialt arbete varit underförsörjt när det gäller forskningssatsningar, något som de ledande lärarna också framhöll vid ämnessakkunnigas besök. Det finns en utbredd medvetenhet om detta faktum. Den hittillsvarande underförsörjningen kan tänkas bidra till att det finns en marknad för den föreslagna utbildningen. En utbildning på kvalitativt hög nivå i Malmö kan tänkas attrahera praktiker som genom en masterutbildning kan få perspektiv på sin praktikgärning.

Specialpedagogik

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande avstyrker vi att Malmö högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området specialpedagogik*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Sidsel Germeten, Högskolen i Finnmark

Peder Haug, Högskolen i Volda

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Avslag

Sammanfattande motivering

Avslaget motiveras med rådande förhållanden vad avser forskningsaktivitet och miljöns forskningsanknytning. Högskolan har inte dokumenterat att dessa aspekter ligger på en för masterutbildning tillfredsställande nivå. Utifrån en bedömning av kursplanerna är ämnessakkunnigas uppfattning att masterutbildningen inte når upp till avancerad nivå, i vare sig omfång eller innehåll.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Det föreligger en lista med totalt sexton namn på lärare som deltar i undervisningen i specialpedagogik vid Malmö högskola. Av dessa har alla utom en forskarutbildning. Tre har professorskompetens (en i specialpedagogik) och tre docentkompetens i specialpedagogik.

Flertalet lärare arbetar med forskarutbildning och forskning inom det specialpedagogiska fältet till en omfattning som understiger 50 procent, några endast 20 procent. Både lärarkompetens och lärarkapacitet synes tillfredsställande. Det är dock tydligt att ämnesmiljön saknar en vetenskaplig ledare på hög nivå, en ersättning för den professor som har flyttat.

Det saknas också information om vilka lärare som är mest aktiva i uppsatshandledning.

Det är också oklart vilka av de lärare som är engagerade i masterutbildningen som också är aktiva forskare. Det framgår av den skriftliga ansökan att det bedrivs en omfattande forskning i ämnesmiljön. Detta bekräftades under intervjuerna. Det är också oklart i vilken utsträckning det vid högskolan finns en enhetlig forskningsmiljö i specialpedagogik med samarbetande lärare, och i vilken grad den forskningen försiggår som individuell verksamhet. Ämnessakkunniga har funnit exempel på bådadera.

I publikationslistorna för 2004, 2005 och 2006 återfinns ämnessakkunniggruppen namnen på endast några av de lärare som deltar i undervisningen, och flera som inte gör det. Av listorna framgår att publikationernas omfattning är relativt litet, och att flertalet är "paper" som har presenterats på konferenser. Antalet referee-granskade artiklar o.dyl. är inte stort. Det bestående intrycket är att forskningsambitionerna är relativt stora men verksamheten outvecklad.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Den allmänna bilden av forskningsmiljön och relationen mellan utbildning och forskning är också oklar. Den vetenskapliga ambitionen i utbildningen är hög och studenterna möter forskning, men det är mycket mer oklart i vilken grad de möter och kommer att möta forskning i specialpedagogik utförd vid Malmö högskola.

Utbildningsmiljö

Det finns ambitioner på ett nära samband mellan masterutbildningen och forskarutbildningen. I realiteten tycks det som om forskningsmiljön i specialpedagogik inte är skild från lärarutbildningen i specialpedagogik, där även icke-disputerade adjunkter är med i forskningsmiljön. Det finns planer på att forskning, forskare och doktorander skall involveras i en egen seminariereserie. Enligt underlaget är det emellertid få doktorander vid utbildningen i Malmö som kan bidra till en forskningsanknytning på masterutbildningen.

Övergång till utbildning på forskarnivå

Malmö högskola har ingen egen forskarutbildning. De har en sådan utbildning i pedagogik, men utan examensrätt och i samarbete med Lunds universitet. Masterexamen ger möjlighet till övergång till forskarutbildningen. Man kan diskutera i vilken grad det är fruktbart att disputeras i pedagogik på ämnet specialpedagogik. Ämnessakkunniga konstaterar att en sådan ordning ställer extra krav på specialpedagogisk kompetens inom pedagogikämnet, även i forskningsavseende.

Nivå och progression

Utbildningsstrukturen och området för specialpedagogik i en tvåårig masterutbildning verkar otydlig i sin uppbyggnad och tillhörighet. Malmö högskola hade tidigare en specialpedagogisk påbyggnadsutbildning som var en yrkesutbildning för lärare och förskolelärare som önskade bli specialpedagoger inom utbildningssektorn. Denna utbildning utvärderades av Högskoleverket år 2004. Strukturen i den nya masterutbildningen liknar det äldre specialpedagogiska programmet vad avser teman och kursinnehåll, och det är oklart vilket nytt stoff som har tillförts den masterutbildning som nu skall utvecklas på avancerad nivå inom samma ämnesområde. Det kan förefalla som om den gamla yrkesutbildningen endast har genomgått en liten kosmetisk ändring, och att examenskraven har utökats. Kursstrukturen i masterutbildningen ger

innehållsmässigt snarare en inriktning mot yrket som specialpedagog, än en inriktning mot uppgifter inom forskning och utvecklingsarbete. En analys av kursteman med avseende på innehåll och kurslitteratur visar att utbildningen är mer yrkesinriktad än vetenskapligt inriktad.

Säkring av examensmål

Det framstår som något oklart vad som ger behörighet till masterkursen om 60 högskolepoäng respektive masterkursen om 30 högskolepoäng. Detta gäller i synnerhet masterkursen om 30 högskolepoäng, för vilken det krävs magisterexamen i pedagogik/specialpedagogik/utbildningsvetenskap, inte enbart yrkesutbildning som specialpedagog och/eller lärarexamen. En så bred behörighet till de sista 30 högskolepoängen i masterutbildningen skapar oklar ämnestillhörighet för masterutbildningen i sin helhet. Om ämnessakkunniga har förstått strukturen rätt, sammanfaller de sista kurserna om 30 högskolepoäng för alla studenter. Ändå är det skillnad mellan de studenter som redan har en magisteruppsats (15 högskolepoäng) och de studenter som inte har det. Återigen blir det oklart vari progressionen består.

Studenter med magisterexamen kan skriva ett examensarbete om 15 högskolepoäng, således 15 högskolepoäng plus 15 högskolepoäng, medan övriga studenter måste skriva ett examensarbete om 30 högskolepoäng. För masterexamen skall studenterna ha ett ”brett kunnande inom området som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av området samt fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete”. Inom forsknings- och utvecklingsarbete vill ämnessakkunniga påstå att det är skillnad på att skriva två mindre examensarbeten och ett stort arbete. Det kan vara svårare att spåra progression och fördjupning när uppsatserna skall kunna jämföras och läggas ihop till ett examensarbete, och det blir svårt för studenterna att utföra ett empiriskt forskningsarbete på så kort tid.

Övrigt

Till slut vill ämnessakkunniga kommentera den skriftliga informationen från Malmö högskola. Som information med syfte att ge en grundlig men översiktlig bild av situationen i specialpedagogik har det utskickade materialet varit bristfälligt. Informationen är fragmentarisk och innehållsmässigt oprecis. Detta blev också uppenbart under besöket i Malmö den 14 mars 2007, då ämnessakkunniga fick använda orimligt mycket tid till att klara av relativt enkla frågor.

Tillämpad matematik

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande avstyrker vi att Malmö högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området tillämpad matematik*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Christer Kiselman, Uppsala universitet

Harald Krogstad, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Avslag

Sammanfattande motivering

1. Programmet har för få lärare och det är inte klarlagt hur lärarna, som redan är fullt upptagna med utbildning på grundnivå, kommer att kunna arbeta på det föreslagna masterprogrammet.
2. Malmö högskola har inte genomfört ett samarbete eller ens en avstämning med Lunds universitet, som redan har en internationellt erkänd utbildning i teknisk matematik.
3. Programmet har för låga förkunskapskrav och ett för stort inslag av elementära kurser.
4. Programmet har ingen lokal kandidatexamen att bygga på och därmed ingen lokal grupp av studenter att rekrytera ifrån.

Skäl 1 är för ämnessakkunniga det starkaste, skäl 2 det näst starkaste, och så vidare. En ny ansökan där punkterna 1, 2 och 3 ovan åtgärdats skulle ämnessakkunniga troligen bedöma annorlunda.

Förslagets starka sidor

- Ansökan om masterprogrammet är grundlig och genomarbetad, och projektgruppen är professionell. Programmets starkaste sida är de föreslagna huvudområdena (datorseende, bildanalys och biofilmer) samt den nära anknytning studenterna kan förväntas få till existerande forskningsaktivitet i projektgruppen och till yrkeslivet utanför högskolorna.
- Det råder inget tvivel om att projektgruppen kommer att kunna ge utmärkt handledning på masternivå.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Enligt ansökan finns det tre tillsvidareanställda matematiker på professors- eller docentnivå, samt en statistiker på lektornivå. Det framgår av kurskatalogen för 2007/2008 att de alla, med undantag för professorn tillika ledaren av programmet, redan är strängt upptagna med utbildning på grundnivå.

Övriga personer som är knutna till projektet är hämtade från angränsade fackområden: en docent i astronomi och en i akustik, samt tre eller fyra lektorer från olika tekniska ämnen. Det finns även två forskningsassistenter (postdoc) i tillämpad matematik. Utöver de som är nämnda i programförslaget finns det vid Malmö högskola anställda lärare i matematik och matematikdidaktik som är verksamma inom lärarutbildningen. För en högskola med 11 000 studenter är matematikmiljön förvånande liten.

Lunds universitet har redan en internationellt erkänd utbildning i teknisk matematik. Både med hänsyn till kompetens och kapacitet skulle en koordinering med programmet i Lund ha varit önskvärd, men en sådan har inte genomförts.

Lärarkompetens

Professorn och docenterna som är knutna till programmet har dokumenterat mycket god kompetens genom en vetenskaplig produktion av hög kvalitet inom de områden där de har specialiserat sig. Kompetensen för att erbjuda kurser inom matematisk analys, fysik och programmering/vetenskapliga beräkningar anser ämnessakkunniga vara tillräckligt dokumenterad i ansökan.

Det har inte på samma sätt varit möjligt att värdera lärarnas kompetens inom optimering, matematisk modellering, numerisk analys och kontinuummekanik, eftersom alla dessa kurser – som är central för en masterutbildning i tillämpad matematik – blott har angivits med programledaren som ansvarig lärare.

Lärarkapacitet

Det är inte möjligt för en så pass begränsad lärarstab att täcka ett så omfattande område som tillämpad matematik. Ämnessakkunniga menar emellertid inte att en sådan fullständig täckning av området skulle vara nödvändig för att bevilja förslaget; tvärtom är det fullt tänkbart att ha ett masterprogram som täcker blott vissa delar av tillämpad matematik, nämligen om dessa är tillräckliga som bas för yrkeslivet och forskarutbildningen. För närvarande ser denna bas ut att vara tillräckligt god.

Som redan nämnts visar kurskatalogen att lärarna, med undantag för ledaren av programmet, kommer att vara upptagna med utbildningen på grundnivå. Ämnessakkunniga är därför tveksamma inför möjligheten att genomföra masterutbildningen på ett pedagogiskt tillfredsställande sätt utan att det går ut över grundnivån. Ledaren för programmet är uppsatt som kursledare på de flesta av kurserna, och kursplanen ger därutöver inga upplysningar om vem som skall undervisa.

Om programmet skall komma igång på ett försvarligt sätt, måste lärarstaben förstärkas betydligt för att det inte skall gå ut över utbildningen på grundnivån. Högskolans ledning var under mötet med ämnessakkunniga den 4 april 2007 inte främmande för en sådan möjlighet, men gav inga utfästelser. På grund av den begränsade lärarkapaciteten kommer programmet att vara sårbart. Om nyckelpersoner, t.ex. programledaren själv, skulle sluta vid Malmö högskola, kommer det att bli svårt eller helt enkelt omöjligt att fullfölja programmet.

Lärarnas formella pedagogiska utbildning har inte blivit utvärderad, men ämnessakkunniga anser den vara tillfredsställande för de tillsvidareanställda, eftersom pedagogiska kvalifikationer alltid prövas vid nyanställning. Det är okänt för oss vilka pedagogiska krav som ställts vid tidsbegränsade anställningar. Den medsända kvalitetsplanen behandlar blott summariskt pedagogiska färdigheter och informerar inte om konkreta krav. Allmänt sett kommer masterutbildningen kanske inte att kräva pedagogiska kvalifikationer utöver dem som krävs för grundnivån.

Kompetensutveckling för personalen är förmodligen vanligen svårare att genomföra på en mindre högskola än vid ett universitet. Det är inte klarlagt huruvida undervisningen på avancerad nivå inom de områden som omfattas av förslaget kommer att kräva ytterligare kompetensutveckling av lärarna.

Anknytning till utbildning på forskarnivån

Det föreslagna masterprogrammet har ingen lokal kandidatexamen vid Malmö högskola att bygga på. Ett program i tillämpad matematik motsvarande masternivå, vid ett universitet eller en teknisk högskola kräver normalt kandidatexamen i matematik, statistik och vetenskapliga beräkningar eller ett av de matematikintensiva teknologprogrammen. Alla de nämnda utbildningarna leder betydligt längre än till behörighetskraven som angivits för programmet vid Malmö högskola. De matematikkurser på grundnivå som finns ser ut att vara moderna och anpassade till behovet på Malmö högskola, men de är alla elementära och kommer därmed inte att ge studenterna lika goda förkunskaper som de utbildningar ämnessakkunniga nämnt ovan.

För att kunna rekrytera studenter från Malmö högskola föreslår högskolan att programmet skall starta på en väsentligt lägre nivå än det som normalt krävs för en examen i tillämpad matematik motsvarande masternivå. Studenter från andra lärosäten som söker till programmet kommer att ha bättre matematikkunskaper, och detta kan leda till att studenterna har mycket olika förkunskaper, vilket kan komplicera genomförandet av studierna. Vid ämnessakkunnigas besök den 4 april tog ämnessakkunniggruppen upp denna problemställning, och fick svaret att man var medveten om den – och kunde bemästra de problem som kan uppstå. Högskolan föreslår nivågruppering men ämnessakkunniga tror inte att det är realistisk.

Malmö högskola presenterar programmet i ansökan liksom på internet som ett allmänt och brett masterprogram, men ämnesbeskrivningarna ger inte nå-

gon grund för att påstå detta. Programmet är betydligt smalare än t.ex. programmet teknisk matematik vid Lunds universitet liksom andra utbildningar i tillämpad matematik. Programmet omfattar t.ex. inte tillämpad statistik. Ämnessakkunniga anser dock att detta i sig inte är skäl nog att avslå förslaget.

Även om studenterna startar på en relativt låg nivå, kommer de likafullt att kunna nå upp till forskarnivån inom sitt specialområde. Utanför detta område kommer de att ha lägre kompetens. Man kan därför misstänka att de endast undantagsvis kommer att kunna konkurrera med dem som tagit en masterexamen från ett universitet eller teknisk högskola, både när det gäller utbildning på forskarnivå och för anställningar inom industrin. Ämnessakkunniga anser dock att detta i sig inte är skäl nog att avslå förslaget.

Utbildningsmiljö

Utbildningsmiljön vid Malmö högskola är, och kommer att vara, begränsad i jämförelse med den vid ett universitet. Som ämnessakkunniga redan har nämnt är matematikmiljön vid Malmö högskola liten, och eftersom masterutbildningen i tillämpad matematik inte bygger på en lokal kandidatexamen, kommer studenterna inte att få tillgång till denna matematikmiljö förrän de börjar på programmet.

Även om den existerande miljön kring tillämpad matematik är smal, så ser den ut att vara aktiv med tillräckligt många möten och seminarier. De som är centrala inom masterprogrammet är också centrala inom forskningen.

För de huvudområden som anges i ansökan råder det inte något tvivel om att masterstudenterna kommer att få en god interaktion med den forskningsaktivitet som redan bedrivs på Malmö högskola.

Övergång till utbildning på forskarnivån

Utbildningen är ganska smal, och det är svårt att säga hur de med en masterexamen från Malmö högskola kommer att bedömas om de söker doktorandanställningar på andra lärosäten i Sverige eller utomlands. Så som masterutbildningen nu är föreslagen, kommer de att ha en smal specialkompetens och sakna bredd. För doktorandanställningar inom huvudområdet kommer de likväl sannolikt att kunna konkurrera.

Nivå och progression

Den kursplan som har presenterats är ofullständig och ger inte ett detaljerat innehåll för kurserna i modul tre. De är inte klarlagt hur kurserna är tänkta att bli fördelade på de anställda lärarna, och det är inte möjligt att genomföra undervisningen på ett tillfredsställande sätt med existerande lärarkapacitet.

Alla kurser är kategoriserade som avancerad nivå, men åtminstone inledande matematik, fysik, lineära system och vetenskapliga beräkningar (om sammanlagt 30 högskolepoäng) bör snarare hänföras till grundnivån. Detta ger 25 procent elementära kurser i masterprogrammet, vilket är på gränsen till för mycket. Det bör dessutom påpekas att de nämnda kurserna ligger inom

programmets kärnområde – normalt tänker man sig att elementära kurser läggs in i ett masterprogram för att ge det större bredd. Kraven på en tillräckligt avancerad nivå hos övriga kurser ser ut att vara tillfredsställda – med reservationen att innehållet i modul tre inte har blivit beskrivet i detalj. I några av kurserna, t.ex. kursen i fysik (7,5 högskolepoäng), är innehållet orealistiskt stort.

Kravet på förkunskaper är enligt sakkunniggruppens mening satt för lågt. Detta kan leda till att studenterna inte kommer att ha den nödvändiga matematiska mognaden för att kunna följa och genomföra kurserna i modul två. Studenter med relevanta kandidatexamina från ett universitet eller teknisk högskola kommer att ha väsentligt högre förkunskaper än vad som krävs här.

Genom att programmet startar på en elementär nivå, kommer progressionen i undervisningen nödvändigtvis att bli brant. Vid ämnessakkunnigas besök togs upp denna fråga, och lärarna visade medvetenhet om problemet – och de hävdade att de kunde klara av det. Om man höjer förkunskapskraven och t.ex. tar bort de fyra kurser som ämnessakkunniga nämnt ovan, så kommer uppläggningsen att bli mindre brant och därmed mera realistisk. Detta kanske leder till färre studenter, men kan också leda till en mer homogen studentgrupp och minska antalet avhopp.

Säkring av examensmål

Examensarbeten

I reglerna för masterutbildningen ställs det stränga krav på examensarbetets nivå. Vid ämnessakkunnigas besök visade det sig att gruppen bakom förslaget hade detta helt klart för sig. För att säkra nivån på examensarbetena kommer handledare och examinator att vara olika personer.

Internationalisering

Studenterna på masterprogrammet skall kunna kommunicera på engelska. Genom att kurslitteratur och föreläsningar oftast är på engelska, så tror ämnessakkunniga inte att detta är ett problem. Programmet kommer troligen också att få utländska studenter, och engelska kommer då att bli det naturliga umgängesspråket. Kravet att examensarbetet skall skrivas på engelska kommer också att stödja detta.

Kvalitetssäkring

Malmö högskolas kvalitetssäkringsplan är bifogad till ansökan, men den ger bara en allmän orientering om Malmö högskolas rutiner på området. I förslaget nämns inte någon extern kvalitetssäkring.

Allmänt anser ämnessakkunniga att nyetablerade masterprogram bör utnyttja bedömare från andra lärosäten. Dessa kan yttra sig om kurser, innehåll,

studiernas allmänna uppläggning, tentaminas utformning och även vara bedömare av vissa examensarbeten. En sådan ordning finns i flera länder.

Övrigt

Infrastruktur

Bibliotek, elektroniska tidskrifter och databaser ser ut att vara tillfredsställande för masterprogrammet. Eftersom programmet kan förväntas ha relativt få studenter i början, kommer tillgången på datorer att vara tillfredsställande. Vid ett besök i det strålande vackra biblioteket stördes studieron kraftigt av inte bara ett utan flera högljudda samtal. Till ämnessakkunnigas förvåning tillåter reglerna som kungörs på bord och väggar samtal (dock inte högljudda).

Utbildningsvetenskap

med inriktning mot kultur, språk och medier;
matematik och naturvetenskap; idrott; individ, kultur
och samhälle; barndom, lärande och ämnesdidaktik;
skolutveckling, profession och ledarskap

YTTRANDE AV GENERALISTER

I enlighet med ämnessakkunnigas utlåtande föreslår vi att Malmö högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området utbildningsvetenskap*. Utbildningsvetenskap utgör ett brett område där överlappningen med lärarexamen är stor och komplex. Högskolan bör nyttja examensrätten enbart inom delområden där man äger stabil kompetens.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Gunnar Handal, Universitetet i Oslo
Solveig Hägglund, Karlstads universitet
Astrid Pettersson, Lärarhögskolan i Stockholm

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Ämnessakkunniga föreslår *utbildningsvetenskap*. Ämnessakkunniggruppen menar att utbildningsvetenskap som det innehållsligt definieras i Malmö kan utgöra ett område för masterexamen. I de inriktningar man beskriver ligger flera för utbildningsvetenskap relevanta kunskapsområden som sammantaget ger tillräcklig bredd för att utgöra ett område. Anknytning till forskningsmiljöer finns liksom kompetens hos de lärare som planeras bli involverade i utbildningen.

Ämnessakkunniga ser dock två principiella problem i ansökan. Det ena utgörs av det faktum att den planerade masterutbildningen är helt integrerad i lärarutbildningarna; det andra, att den planerade utbildningen inte kan starta förrän om tidigast tre år. Om generalistgruppen anser att dessa förhållanden inte utgör några hinder anser ämnessakkunniga att ansökan om examensrättigheter för master i utbildningsvetenskap bör bifallas.

Utbildningsvetenskap är inte en term med ett entydigt begreppsnehåll. Detta medför att olika lärosäten kan använda den som rubrik för studier med rätt olika innehåll och inriktningar. Ämnessakkunniga antar dock att detta inte gäller enbart för detta område. Över tid kommer förhoppningsvis olika

programs profiler – trots gemensam rubrik – bli tydliggjorda i information till potentiella studenter. Till dess kan detta dock skapa problem.

Allmänt

Ansökan beskriver en masterexamen som bygger på lärarutbildningsexamen. Grunderna för bestämning av innehåll i de sex inriktningar som föreslås utgörs av de 14 huvudämnena som kan ingå i lärarexamen vid Malmö högskola. Masterstudierna har karaktär av påbyggnad på lärarexamen. Detta innebär alltså att man söker examensrätt för en generell examen som till innehåll och förankring (behörighet) är knuten till en yrkesexamen. Detta har medfört att det i granskningsuppdraget har varit omöjligt att helt bortse från att en tämligen komplicerad yrkesutbildningsstruktur har varit utgångspunkt för det föreslagna programmet. Masterutbildningens kurser är delvis integrerade i lärarutbildningarnas struktur. På sikt tänker man sig att masterprogrammet skall vara forskningsförberedande för personer med lärarexamen. En forskarutbildning planeras ha motsvarande inriktningar som det föreslagna masterprogrammet.

Påpekas bör att lärarutbildningarnas examina har placerats in i bolognstrukturen först efter det att ansökan skrevs. Det är oklart vilka konsekvenser detta får för den föreslagna masterutbildningens kurser. Möjligen kan det skapa problem. Idén att bygga in kurser på avancerad nivå om minst 60 högskolepoäng i alla examensomfattningar skulle kunna vara ett sådant.

Den nära kopplingen till lärarutbildningens innehåll och struktur har gjort det svårt att i granskningsuppdraget se ansökan som ett självständigt masterprogram. I bedömningen har ämnessakkunniga haft problem med att överblicka strukturen i utbildningen liksom olika tänkbara ingångar och behörighetsprofiler.

Ytterligare en osäkerhetsfaktor har varit frågan om när utbildningen faktiskt planeras starta? Om masterutbildningen skall bygga på den beskrivna lärarutbildningen, som har första intagning av studenter höstterminen 2007, kan den tidligast starta höstterminen 2010. Under platsbesöket blev det sagt att utbildningen inte skulle starta än. I högskolans kurskatalog (s.120) ingår det dock en masterkurs i utbildningsvetenskap (60 högskolepoäng) med start höstterminen 2007 ”under förutsättning att examensrättigheter erhållits”.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Ämnessakkunniggruppen skall bedöma lärarkompetensen och lärarkapaciteten för en utbildning som i huvudsak kommer att starta först om cirka tre år. Den nuvarande lärarkompetensen och lärarkapaciteten är god, med lång erfarenhet av att medverka i forskarutbildningen, bl.a. som handledare. Kompetensen varierar något inom de olika inriktningarna: individ, kultur och samhälle; kultur, språk och medier; barndom, lärande och ämnesdidaktik; idrott; matematik och naturvetenskap; skolutveckling, profession och ledarskap. Sammanlagt finns ett tiotal professorer, ett sjuttiofem lektorer och ett tret-

tiotal doktorander. Så gott som alla är tillsvidareanställda. Det är enligt ledningen lätt att få tag i kompetens till högskolan. Lärarkapaciteten ser ut som följer: BUS två professorer, sex lektorer, sju doktorander; IDV två professorer, sex lektorer, sex doktorander; IS tre professorer, 20 lektorer, tre doktorander; KSM tre professorer, tio lektorer, åtta doktorander; NMS en professor, fjorton lektorer, sex doktorander; SOL två professorer, tio lektorer, fem doktorander.

Alla lektorer och professorer är underställda enhetschefen och undervisar minst 20 procent. Malmö högskola har gjort en rejäl meriteringssatsning för att få en tillräcklig vetenskaplig kompetens och disciplinär ämnesbredd. 10 miljoner kronor under tre år har hittills satsats. Fjorton forskare har valts ut och kommer från olika enheter inom lärarutbildningen. De forskare som har fått meriteringsmedel har åtagit sig rollen som institutions/ämnesbyggare för de olika inriktningarna. Dessa forskare skall bilda en kärna av forskare inom de olika utbildningsvetenskapliga miljöerna. Men redan nu finns det en kärna av forskare för att utforma miljön.

Sammantaget bedömer ämnessakkunniga lärarkompetensen som tillräcklig. Den är visserligen varierande men för vissa inriktningar mycket god. Ledningen satsar mycket medvetet och långsiktigt med kompetensmedel för att utveckla de olika inriktningarna och lärarkompetensen i samband med detta.

Anknytning till utbildning på forskarnivå

Utbildningsmiljö

De föreslagna inriktningarna grundas på befintliga forskningsmiljöer av något varierande tyngd. Dessa sammanfaller i stort sett med den organisatoriska indelningen i enheter, men finns också beskrivna som fem, från enhetsindelningen frikopplade miljöer. För de flesta miljöer gäller att man har tillgång till flera verksamma forskare och pågående aktuella projekt, inte så sällan i samverkan med nationella eller internationella forskargrupper. Aktiva forskarnätverk och samverkansprojekt, anordnande av konferenser och seminarier förekommer regelbundet. Den enhet som står för inriktningen mot skolutveckling, profession och ledarskap förefaller ha en mindre väl utvecklad forskningsmiljö än de övriga.

Trettio namngivna och fem icke namngivna doktorander, antagna vid andra lärosäten eller i forskarskolor där Malmö högskola medverkar, tillhör miljön. Medverkan i flera nationella forskarskolor innebär dels att de handledare som finns lokalt har kontakt och samverkan med handledare på andra lärosäten, dels att man är medarrangör av kurser och seminarier. Vid mötet med de studerande (fyra på magisternivå, en på grundutbildningsnivå) vid platsbesöket framkom att man ansåg sig ha fått god inblick i pågående forskning, och också att man hade tillgång till kontakter med forskare och forskningsseminarier. Man uppgav också att man uppmuntrats att skriva uppsats inom forskningsprojekt.

Sammantaget bedömer ämnessakkunniga att den vetenskapliga miljön vid Malmö högskola är av sådan kvalitet och omfattning att utbildning med nära anknytning till den forskande och forskarutbildande miljön kan erbjudas.

Övergång till utbildning på forskarnivå

Malmö högskola har inte examensrättigheter på forskarnivå och är därför beroende av andra lärosäten för antagning och examination. Av högskolans *Forskningsstrategier 2005–08* framgår att det är strategiskt viktigt att utveckla former för studier på forskarnivå efter lärarexamen. I ansökan och under platsbesöket framstår masterutbildning i utbildningsvetenskap som ett led i en satsning på att stärka lärarutbildningens anknytning till studier på forskarnivå.

Den starka betoningen av masterutbildningens anknytning till lärarutbildningen i ansökan gör det svårt att se hur man tänker sig dels behörighet till studier på forskarnivå, dels hur mycket av studierna i masterutbildningen som kan tillgodoräknas i forskarstudier. Man har avtal/överenskommelser med Lunds universitet, Umeå universitet (nationell forskarskola i pedagogiskt arbete), Linköpings universitet (nationell forskarskola i naturvetenskapernas och teknikens didaktik) och Växjö universitet (nationell forskarskola i svenska med didaktisk inriktning), samt helt nyligen Örebro universitet. Några andra kontakter för samråd och diskussion om behörighet eller innehåll i forskarstudier har, såvitt ämnessakkunniga kunnat bedöma av handlingar och annan information, inte angetts. I ansökan skriver man att en masterexamen i utbildningsvetenskap av det slag man föreslår i Malmö stämmer väl med den tendens som finns på andra lärosäten att inrätta forskarutbildningar som kräver lärarutbildning för behörighet (pedagogiskt arbete, utbildningsvetenskap). Det faktum att man på de flesta av dessa forskarutbildningar är behörig redan med en lärarexamen och ett självständigt arbete på (tidigare) C-nivå, diskuteras inte.

Sammantaget bedömer ämnessakkunniggruppen att Malmö högskola har en lång och bred erfarenhet av att i samråd med andra lärosäten bedriva utbildning på forskarnivå och därmed också av att ta ställning till frågor om behörighet och tillgodoräkningen. Dock finner gruppen det otillfredsställande att inte samma omsorg har ägnats åt att beskriva den planerade masterutbildningens konkreta anknytning till studier på forskarnivå som åt att beskriva dess relation till lärarutbildning.

Nivå och progression

Alla de exempel på kursbeskrivningar som följer ansökan, och som ingår i masterutbildningen, är angivna att vara på avancerad nivå. Planerna bedöms också svara mot motsvarande nivå. Det ingår relativt lite kurslitteratur på andra språk än svenska, något som bör uppmärksammas i vidare arbete med planen. I en kurs, som även erbjuds på engelska, (SvM 6/7:1) är t.ex. all kurslitteratur på svenska.

Progressionen i kurserna inom masterutbildningen är svår att bedöma då enbart ett urval kursplaner följer ansökan, men ämnessakkunniga har förtroende för att högskolan, med sina erfarenheter av utbildning på denna nivå, kan tillvarata planeringen av en tillfredsställande progression, och det finns inget i de tillgängliga kursplanerna som ändrar detta förtroende.

När det gäller progressionen mellan lärarutbildningen och masterexamen ligger formellt alla kurser i lärarprogrammet som ingår i masterexamen på avancerad nivå. Masterprogrammet har sex olika inriktningar. Dessa bygger på motsvarande huvudämnen i lärarutbildningen. Det är dock oklart vilka krav som ställs på denna typ av behörighet för antagning till masterutbildning med en speciell inriktning. För inriktningen skolutveckling finns inte motsvarande huvudämnen i lärarutbildningen. Högskolan uppgav vid platsbesöket att man här kan tänka sig att ställa krav på särskild behörighet i form av vissa sidosämnen.

Med så många inriktningar och ett begränsat antal studenter, åtminstone i starten på programmet och med en möjlig snedrekrytering till vissa inriktningar, kan antalet studenter per inriktning i vissa fall bli litet. Det kan därmed bli resurskrävande att erbjuda tillräcklig undervisning för alla inriktningar.

Som redan påpekats har planen för masterexamen ett symbiotiskt förhållande till lärarutbildningen. För studenter som kommer den vägen till masterprogrammet, kan det vara lätt att överblicka progressionen i studierna. För andra kategorier studerande som t.ex. kommer med en tidigare lärarutbildning eller en lärarexamen från ett annat lärosäte, kan frågan om validering av annan utbildning och krav på behörighet bli problematisk att hantera. Det är också oklart om den nuvarande magisterexamen skall behållas och hur denna eventuellt ingår i masterprogrammet; som motsvarande första året av masterstudier (som delvis utgörs av kurser inom lärarutbildningen) eller som en examen med självständigt mål och innehåll?

Sammantaget bedömer ämnessakkunniga dock att Malmö högskolas plan för masterexamen bör kunna tillfredsställa krav om nivå och progression. Dock bör högskolan utreda tydligare hur de problem som påpekats ovan kan hanteras.

Säkring av examensmål

Betygskriterier finns utarbetade och ämnessakkunniga har fått ta del av kriterier för några inriktningar. Med tanke på den kompetens och erfarenhet som redan finns av magisterutbildning och forskarutbildning, finns det ingen anledning annat än att förmoda att högskolan har goda förutsättningar för att studenterna skall nå examensmålen.

Examensarbeten

Ämnessakkunniga har tagit del av några magisterexamensarbeten med olika betyg och anser att dessa uppfyller de kriterier som man kan förvänta sig.

Internationalisering

Inriktningarna har i olika utsträckning internationella samarbeten, alltifrån EU-projekt till deltagande i olika typer av nätverk. Enligt högskolan behöver internationaliseringen utvecklas, vilket ämnessakkunniga instämmer i. Masterstuderande kommer enligt planerna att i sin utbildning få möjlighet att presentera "paper" på internationella konferenser oftast tillsammans med sin handledare. De får också under sin utbildning pröva på att skriva artiklar och "paper" på engelska.

Kvalitetssäkring

Det finns ett system för kvalitetssäkring där beslutens innehåll, beslutsnivå och redovisningsnivå framgår. Prorektor har det övergripande ansvaret för kvalitetssäkringen. Det finns också en utbildningsberedning som svarar för det övergripande operationella arbetet. En viktig del i kvalitetssäkringen är det övergripande programmet. Det som varit betydelsefullt för att höja kvaliteten är arbetet i samband med bolognaanpassning. En särskild bolognagrupp har tillsatts.

Det finns också en styrtext för kursplanerevideringar med anledning av högskolereformen 2007. Ett speciellt handledarkollegium finns för att konstruera och diskutera betygskriterier. Det finns medel att söka för att utveckla bedömningskriterier för kurser (50 000 kronor/projekt).

Programutvärderingarna är högskolan inte nöjd med eftersom inte allt fångas upp och följs upp. En annan typ av programutvärdering är under utveckling. Utvärderingar med externa bedömare görs också. För att granska utvecklingen av huvudämnena, som masterexamen bygger på, gjordes för några år sedan en utvärdering med externa bedömare. En granskning av några forskningsmiljöer (humaniora och samhällskunskap) har också gjorts.

Det finns ett förslag utarbetat till lokala regler för examina vid högskolan. Där framgår att "Kurser som ingår i en yrkesexamen kan ingå i en generell examen på avancerad nivå (här masterexamen), men inte om kurserna ingått i en generell examen på grundnivå". Sammantaget kan ämnessakkunniga konstatera att Malmö högskola har goda förutsättningar att säkra examensmålen för masterexamen. Högskolan har ett system för kvalitetssäkring och är medveten om att åtgärda kvalitetsbrister som bl.a. identifierats i programutvärderingarna. Internationaliseringen bedömer ämnessakkunniga kan utvecklas ytterligare.

Södertörns högskola

Environmental Science, Communication and Decision-making

YTTRANDE AV GENERALISTER

Ämnessakkunniga tillstyrker examensrätt avseende området Environmental Science. Vi föreslår att Södertörns högskola ges rätt att utfärda *master-examen inom området miljövetenskap*.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Johan Hedrén, Linköpings universitet

Jan-Erik Hällgren, Sveriges lantbruksuniversitet

Marie Stenseke, Göteborgs universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Ämnessakkunnigas förslag är beviljande av examensrätt inom *Environmental Science*. Enligt sakkunniggruppens bedömning är inte Environmental Science, Communication and Decision-making tillräckligt brett för att kunna betraktas som ett område, enligt Högskoleverkets och generalistgruppens kriterier, medan däremot Environmental Science är det. Det föreslagna programmet skulle också helt rymmas inom området Environmental Science.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Den lärargrupp som knutits till det föreslagna programmet och det motsvarande området för masterutbildning har sin hemvist vid tre institutioner: institutionen för samhällsvetenskaper, institutionen för livsvetenskap och institutionen för kultur och kommunikation. Merparten av lärarna är dock verksamma vid institutionen för livsvetenskap. Ett sådant tvärinstitutionellt samarbete skulle kunna innebära såväl organisatoriska som fackmässiga trögheter och spänningar, men vårt intryck från platsbesöket är att detta samarbete redan är väl etablerat och fungerar smidigt. Av de åtta lärare som anges som knutna till programmet är två professorer, två docenter och övriga fyra är disputerade. Av bifogad lista över aktuella relevanta publikationer framgår också att merparten av lärarna är forskningsmässigt aktiva inom området.

De studenter ämnessakkunniga träffar vid platsbesöket vittnar om att miljö och lärarna fungerar bra: högt i tak, med en icke-hierarkisk, informell miljö där studenterna får mycket utrymme. Ämnessakkunnigas sammanvägda intryck är att såväl lärarkompetens som lärarkapacitet väl matchar de

krav som kan ställas på att bedriva utbildning på masternivå inom Environmental Science.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Kontakten mellan forskare och studenter gynnas av Södertörns högskolas relativt begränsade storlek. Institutionen för livsvetenskaper har en forskarskola i ämnet Environmental Science and Development, och masterprogrammet kommer att ha en koppling till denna. Doktorander fungerar ibland som lärare på kurser, men i dagsläget är kontakten mellan doktorander och magisterstudenter inte så stor. I dagens magisterkurs gör studenterna ett antal projektarbeten, vilka vanligen har anknytning till pågående forskning.

Den samhällsvetenskapliga miljöforskningen förefaller i dagsläget vara relativt begränsad, men det finns några pågående projekt. I något fall sker forskning i institutionsövergripande projekt. Dessutom gör högskolan en strategisk satsning inom detta område, bland annat genom ett anslag från Östersjöstiftelsen för forskningstemat Environmental Governance. Ämnessakkunniggruppen noterar att det finns institutionsövergripande samverkan i forskningsprojekt. Gruppen anser att det finns en tillräckligt stark forskningsmiljö för att ge förutsättningar för det föreslagna masterprogrammet.

Som framgår nedan anser ämnessakkunniga att kurserna i det föreslagna programmet i huvudsak uppfyller kraven på avancerad nivå. Det gör också att programmet kan anses som behörighetsgrundande för forskarutbildning, i första hand i miljövetenskap. De examensarbeten ämnessakkunniga fått granska höll en acceptabel kvalitet och motsäger därför inte detta. Om programmet utvecklas mot ett system med valbara kurser, torde det finnas förutsättningar för att utbildningen även blir behörighetsgrundande i huvudområdena kommunikationsvetenskap och statsvetenskap.

Sammantaget finner ämnessakkunniga ingen anledning att ifrågasätta att den föreslagna masterutbildningen skulle komma att bedrivas i nära anknytning till forskningsmiljön på högskolan.

Nivå och progression

Ämnessakkunniggruppen hade svårigheter att på ett grundligt och rättvisande sätt bedöma nivå och progression utifrån det knapphändiga material som delats ut före besöket på Södertörns högskola. Det fanns inga färdiga kursplaner utan enbart en kortfattad beskrivning av kursernas innehåll. Under besöket delades det ut material från pågående magisterprogram som beskrev följande kurser: Democracy, the Environment, Citizens Influence and the Role of Experts (7,5 högskolepoäng); Communication, Mass Media and the Role of Experts (7,5 högskolepoäng); Political Decision-Making and Environmental Management (7,5 högskolepoäng); Generation of Knowledge in Environmental Science (7,5 högskolepoäng); Thesis in Environmental Science, Communication and Decision-Making (30 högskolepoäng). Tre kursutvärderingar från 2006 fick ämnessakkunniga även ta del av.

Kursernas karaktär med inslag av olika områden som naturvetenskap, statsvetenskap och kommunikationsvetenskap gör att även de särskilda förkunskapskraven måste beaktas när det gäller nivåläggning av kurserna. Det är inte trivialt att erbjuda ett program på avancerad nivå för studenter med så olika bakgrunder, vilket också framgick vid intervjuerna. Högskolan verkade inte ha lagt ned tillräcklig omtanke om de särskilda behörighetskraven. Med fler valbara kurser kanske problemen kan minska.

Av det utdelade materialet och efter diskussioner med lärare och kursansvarig fick ämnessakkunniga intrycket att kurserna som gavs på magisterprogrammet i huvudsak uppfyllde kraven på avancerad nivå, och skulle kunna uppfylla krav på en godkänd nivåläggning även för ett blivande masterprogram, efter kompletteringar. Ämnessakkunniga förbehåll är dock att några litteraturlistor eller andra dokument om exempelvis internationalisering, inte fanns tillgängliga, varför det är svårt att bedöma hur kurserna på masterprogrammet slutgiltigt kommer att utformas.

Progressionen i programmet är också med det underlag som fanns svår att bedöma. I diskussionerna framhölls av kursansvariga och lärare att summan av alla kurser tillsammans ger en fördjupning och ökad förståelse inom huvudämnet och att detta kunde ses som en tydlig progression. Ämnessakkunniga fick uppfattningen att det i huvudsak var studenternas ansvar att se till att progressionen erhöles. Vid diskussionen modifierades detta till att lärare och studenter tillsammans var ansvariga.

Eftersom det föreslagna huvudämnet var miljövetenskap anser ämnessakkunniga att progressionen bör problematiseras och diskuteras. Området miljövetenskap är synnerligen brett samt tvär- och mångvetenskapligt till sin karaktär. Progressionen inom ett masterprogram där inga valbara kurser fanns presenterade kan naturligtvis bygga på de ingående kurserna och samspelet mellan dem, men det kräver särskild omtanke och ett utomordentligt gott samarbete mellan kursansvariga. Ämnessakkunniggruppen fann att samarbetet var bra mellan lärarna och att högskolan arbetar med detta. Med fler valbara kurser, vilket gruppen rekommenderar, måste progressionen beskrivas tydligare för studenterna om de, och utomstående ämnessakkunniga, skall kunna bedöma om programmet leder fram till det djup, den ökade förståelse och kritiska hållning till kunskaperna inom huvudämnet, som anges i den övergripande programbeskrivningen. För en framtida planering och presentation av masterprogram bör även progressionen diskuteras och beskrivas.

Anställningsbarhet är en viktig fråga både för studenterna och för högskolan. Ämnessakkunniga och högskolan gjorde bedömningen att det bör finnas efterfrågan ute i samhället efter studenter med de kvalifikationer som masterprogrammet ger. Studenterna som intervjuades hade samma uppfattning och de såg ljus på framtiden. Hur stor efterfrågan av kompetens med detta program som bakgrund som finns är mycket svårt att bedöma. Det var oklart hur planering av programmet skett med omgivande samhälle, däremot deltog gästföreläsare i programmet. Övergången till forskarutbildningen var

otydligare och hur mycket studenterna skall kunna tillgodoräkna sig inom en forskarutbildning var oklart. Forskarutbildningsämnet var primärt miljövetenskap men även kommunikationsvetenskap och statskunskap diskuterades, utan att någon direkt klarhet uppnåddes.

Säkring av examensmål

I ansökan är former för examination förhållandevis väl beskrivna. Tillvägagångssättet är genomtänkt, och ämnessakkunniga anser att examinationen kommer att ske på ett godtagbart sätt.

Planerna för internationalisering är undermåligt beskrivna i det skriftliga materialet. Vid intervjuerna framkom dock att berörda forskare och institutioner har en hel del utländska forskningskontakter. Vidare för man diskussioner med utländska gästforskare och har även tidigare haft utländska gästföreläsare. Dessutom erbjuds studenterna möjligheter att läsa kurser utomlands. Studenter som vill genomföra examensarbeten i utvecklingsländer har möjlighet att söka stipendier för "Minor Field Studies". Därmed får internationaliseringen bedömas som tillräcklig.

Det finns ett kvalitetssäkringssystem vid lärosätet, och även ett dokument om kvalitetssäkring som antagits av institutionen för livsvetenskaper. Kursvärderingar görs på ett godtagbart sätt.

Institutionell förändring i det moderna samhället

YTTRANDE AV GENERALISTER

Ansökan avser ett program som skall kunna leda till masterexamen i fyra olika discipliner med fördjupning, dels inom den egna disciplinen, dels inom ett för samtliga studerande gemensamt tema, vilket utgör ett etablerat, centralt delområde inom åtminstone tre av disciplinerna. Studenterna samläser gemensamma, tematiskt definierade kurser samtidigt som de följer olika fördjupningsspår som bygger på huvudområdet för studentens examen på grundnivå. Denna konstruktion, vilken kombinerar ämnesfördjupning med tvärvetenskaplighet, är resurseffektiv och ger en tematiskt väl sammanhållen masterutbildning. Samtidigt kan progression mot fördjupning – såväl mellan nivåerna som inom den avancerade nivån – utan problem uppnås inom ramen för respektive ämnestradition.

Det gemensamma temat för utbildningen har generalistgruppen funnit vara alltför snävt för att vara lämpligt som område för examensrätt.

Generalistgruppen har inte kunnat avge ett enigt förslag i sin bedömning.

Anita Hansbo och Kjell Goldmann föreslår att Södertörns högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom områdena företagsekonomi, sociologi och statsvetenskap*. Anita Hansbo och Kjell Goldman anser att de kvalificerade lärarresurserna är stora och den vetenskapliga miljön fullt tillräcklig för att bära upp utbildning på masternivå inom företagsekonomi, sociologi och statsvetenskap med i ansökan given eller annan inriktning. Med hänvisning till de ämnessakkunnigas utlåtande föreslås därför examensrätt inom dessa tre områden.

Lars Haikola och Eva Åkesson avstyrker att Södertörns högskola ges rätt att utfärda *masterexamen inom området institutionell förändring i det moderna samhället*. Lars Haikola och Eva Åkesson anser att området i ansökan är så pass skilt från områdena som föreslås av ämnessakkunniga att en ny ansökan och prövning bör göras. Vid en ny ansökan bör högskolan beakta de ämnessakkunnigas utlåtande.

Utlåtande av ämnessakkunniga

Göran Ahrne, Stockholms universitet

Harry Flam, Stockholms universitet

Ämnessakkunnigas förslag till beslut

Beviljas

Förslag till områdesbenämning

Ansökan om examensrätt för programmet/området institutionell förändring i det moderna samhället beviljas inte, då programmet inte är väldefinierat och inte avser ett väl etablerat område eller tema. Det är dessutom tveksamt om planerade kurser sammantaget kan sägas utgöra ett sammanhållet program.

Programmet består av kurser som faller inom områdena företagsekonomi, nationalekonomi, sociologi och statsvetenskap. Inom företagsekonomi, sociologi och statsvetenskap finns goda förutsättningar att genomföra utbildning på avancerad nivå. Däremot är förutsättningarna ännu inte tillräckliga inom området nationalekonomi. Examensrätt beviljas därför inom områdena *företagsekonomi, sociologi* och *statsvetenskap*.

Om så önskas, kan programmet genomföras utan att området nationalekonomi har examensrätt. Det bör påpekas att i den utvärdering som Högskoleverket genomförde 2005 av statsvetenskap vid Södertörns högskola konstaterades att förutsättningar finns för forskarutbildning i statsvetenskap.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

Inom företagsekonomi finns tre professorer, fem docenter och sju doktorer, alla utom en anställda på heltid. Det råder därför ingen tvekan om att högskolan har tillräcklig lärarkompetens för avancerad utbildning. (Man handleder idag ett antal doktorander tillsammans med handledare vid bl.a. Stockholms universitet.) Av tillgängliga uppgifter framgår inte om lärarkapaciteten är tillräcklig för att genomföra den planerade masterutbildningen.

Inom sociologi finns en professor, fyra docenter och en doktor. Av lämnade uppgifter framgår inte anställningarnas omfattning. Även här torde kompetensen vara tillräcklig för att genomföra utbildning på avancerad nivå. (Man handleder idag ett antal doktorander tillsammans med handledare vid bl.a. Stockholms universitet.) Av tillgängliga uppgifter framgår inte om lärarkapaciteten är tillräcklig för att genomföra den planerade masterutbildningen.

Inom statsvetenskap finns en professor, åtta docenter och fyra doktorer, samtliga anställda på heltid. Kompetensen är därför fullt tillräcklig för att genomföra utbildning på avancerad nivå. (Man handleder idag ett antal doktorander tillsammans med handledare vid bl.a. Stockholms universitet.) Av tillgängliga uppgifter framgår inte om lärarkapaciteten är tillräcklig för att genomföra den planerade masterutbildningen.

Ämnet nationalekonomi har endast fyra disputerade lärare/forskare på anställningar av okänd omfattning. Av dessa är en professor. För tillräcklig kompetens att genomföra utbildning på avancerad nivå krävs åtminstone ytterligare en lärare/forskare med minst docentkompetens samt att denne och professorn är anställda på heltid.

Nära anknytning till utbildning på forskarnivå

Inom områdena företagsekonomi, nationalekonomi, sociologi och statsvetenskap finns 25 forskarstuderande på heltid. Samtliga utom en är inskrivna vid

Stockholms universitet. Högre seminarier, vid vilka doktoranderna förväntas delta, äger rum regelbundet. Flera forskargrupper är verksamma inom de aktuella områdena och många doktorander är knutna till dessa grupper. Det relativt höga antalet disputerade lärare/forskare varav många är docenter, antalet forskarstuderande, relativt omfattande forskning, regelbunden seminarieverksamhet och återkommande konferenser skapar en utbildningsmiljö med nära anknytning till forskningen och torde ge relativt goda möjligheter för masterstudenter att övergå till forskarutbildning.

Nivå och progression

Av ansökningshandlingarna är det för de flesta kurser omöjligt att avgöra om de planerade kurserna inom det planerade masterprogrammet ligger på avancerad nivå och om det finns en tillräcklig grad av progression i utbildningen. I programmet förutses möjligheten att studenter kan avsluta studierna efter ett år med magisterexamen. Dock bortses från att det första året innehåller kurser som är gemensamma för alla studenter och inte ger någon fördjupning inom företagsekonomi, nationalekonomi, sociologi eller statsvetenskap.

Säkring av examensmål

Examensarbetet kan förväntas visa i vilken utsträckning som de flesta av lärandemålen för det planerade programmet är uppfyllda. Vid platsbesöket uppgavs att det självständiga examensarbetet skulle hålla hög nivå och att det skulle säkras bl.a. genom examination med examinator som inte är handledare och med åtminstone någon extern bedömare, på samma sätt som vid examination av licentiatavhandlingar. Ambitionen är berömvärd. Med den omfattning som masterutbildningen beräknas få, med en antagning på fyrtio studenter per år, blir en sådan examination mycket resurskrävande.

Till ansökningen har bifogats ett utkast till rektorsbeslut daterat 2007-03-20, *Riktlinjer för inrättande respektive avveckling av ämnesområdet och utbildningsprogram vid Södertörns högskola*. Av denna framgår inte hur pågående utbildningsprogram, kurser, m.m. fortlöpande skall utvärderas och vilka kriterierna skall vara, vilka åtgärder som skall vidtas för att rätta till brister och vilka villkor som skall vara uppfyllda för att ett program eller kurs skall avvecklas.

I lärandemålen ingår att ”visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med andra grupper”. Det framgår inte hur detta mål skall säkras.

Bilaga I.

Bestämning av begrepp och objekt för prövning av masterexamensrätt

Högskoleförordningens ramar för master

HF 6 kap. 25§: *Högskoleverket får besluta vid vilka högskolor som varje examen på grundnivå och avancerad nivå får avläggas.*

HF 6 kap. 26§: *Tillstånd att utfärda masterexamen [...] får även lämnas till en högskola inom ett område där högskolan inte får utfärda examina på forskarnivå, om den vetenskapliga miljön inom området är av sådan kvalitet och omfattning att högskolan kan erbjuda utbildning med nära anknytning till utbildning på forskarnivå.*

HF, Bilaga 2 – Examensordningen, Masterexamen: *Masterexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 120 högskolepoäng med viss inriktning som varje högskola själv bestämmer, varav minst 60 högskolepoäng med fördjupning inom det huvudsakliga området (huvudområdet) för utbildningen.*

Generalistgruppens tolkning

Vad är ett område?

Det som skall prövas – examensrätt inom ett område – finns på en skala mellan vetenskapsområde och huvudämne (med det gamla systemets terminologi). I ett försök att placera begreppet område på denna skala har generalistgruppen kommit fram till följande storleksförhållande:

- Område är mindre än ett vetenskapsområde
- Område är större än eller lika med ett huvudområde
- Huvudområde är större/vidare/tvårare än eller lika med ett huvudämne

Området för examensrätt bör således till omfånget vara smalare än ett vetenskapsområde, men minst lika brett som huvudområde. I nuläget anser generalistgruppen att det inte är möjligt att bli mer precis i definitionen av ett område - områdesinringningen får istället hållas öppen och avgöras (och förmodligen variera) i förhållande till varje ansökan, beroende på hur dessa är formulerade. Utgångspunkten är givetvis lärosätets ansökan om examensrätt. Generalistgruppen anser dock att man inte bör vara bokstavstrogen relativt högskolornas egna skrivningar. Anledningen är att variationen i ordagrant uttryckta områden i lärosätenas ansökningar är för stor för att tjäna som grund för nationell praxis. Det skulle helt enkelt bli opraktiskt att få en stor nationell variation i områden för masterexamensrätt där vissa högskolor beviljas

rätt inom områden som är så snävt specificerade att de inte är förenliga med SUHF:s rekommendation att endast använda ett efterled i examensbenämningar, medan andra högskolor beviljas rätt inom områden som är vidöppna för godtycklig tolkning.

Hur beslutet slutligen formuleras gällande lämplig avgränsning/breddning och benämning på området för examensrätt samt eventuellt förtydligande definition i de fall ansökningarna avser tematiskt definierade områden, får sakkunniga hjälpa till med.

Vad innefattas i examensrätten?

Examensrätten innebär att högskolan skall/får fatta sådana beslut som explicit anges i högskoleförordningen att högskolan själv skall/får besluta, allt inom området för examensrätt. Här ingår att bestämma inriktning, examensbenämning och kursfordringar samt preciserade examenskrav. Vidare råder högskolan rent generellt över dimensioneringen av sitt utbildningsutbud utöver vad som bestäms i regleringsbrev. Högskolan behöver således *inte* inkomma med en förnyad ansökan till Högskoleverket vid ändringar i utbildningsutbud eller utbildningsplaner, så länge examina enbart utfärdas inom ramen för det beviljade området för masterexamensrätt.

För att avgränsa examensrätten är det rimligt att kräva att huvudområdet i de masterexamina som högskolorna preciserar, ligger inom området för examensrätt. Detta inte minst som flera bedömningskriterier – t.ex. kraven på lärarkompetens och anknytning till utbildning på forskarnivån – är kopplade till kravet på fördjupning inom ett huvudområde.

Vad skall prövas?

Mot bakgrund av ovanstående menar generalistgruppen att prövningen bör gälla huruvida högskolan har de förutsättningar som behövs för att kunna ta ansvar för de rättigheter och skyldigheter som följer med examensrätten inom området. Prövningens huvudsakliga fokus bestäms av områdets bredd och karaktär. Vissa ansökningar kräver att området som sådant inringas i samband med de sakkunnigas granskning. Kraven på lärosätetsnivån (krav relaterade till kvalitetssäkring) blir många sätt likartade som vid prövning av generell examensrätt för magister, medan kraven vad gäller utbildningsmiljö blir avgränsade till att gälla inom området ifråga. Frågan om anknytningen till utbildning på forskarnivån blir i detta sammanhang en nyckelfråga.

Bilaga 2.

Aspekter och kriterier vid prövning av masterexamensrätt

Utgångspunkten för prövningen av masterexamensrättigheter är Högskoleverkets generella krav vid examensrättsprövningar, vilka nedan är markerade med punkter. Med anledning av de nya krav som ställs på masterexamensrättigheter har generalistgruppen valt att göra vissa förtydliganden, varför tillägg och kommentarer till Högskoleverkets generella aspekter gjorts enligt nedan.

Lärarkompetens och lärarkapacitet

- Antalet tillsvidareanställda och övriga lärare står i proportion till utbildningens beräknade omfattning.
- Lärarna har vetenskaplig, pedagogisk och annan nödvändig kompetens för undervisning och handledning inom utbildningen.
- Lärarna kommer att ges reella möjligheter till kompetensutveckling och egen forskning.

- Tröskelvärde: 2–3 docentkompetenta lärare är knutna till huvudområdet och anställda på lärosätet.
- En av dessa skall vara examinator.
- De mest kvalificerade lärarna är aktiva inom examensarbetet.
- Det skall finnas lärare knutna till utbildningen som bedriver aktiv forskning.
- Vid bedömningar av tvär- och mångvetenskapliga mastersansökningar gäller särskilt att institutionella förutsättningar för samarbete i lärarlaget skall finnas.

Nära anknytning till forskarnivån

- Utbildningen kommer att ges i en forskande miljö.
- Utbildningen kommer att ge förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar.

Utbildningsmiljö

- Det skall finnas en forskarutbildnings- och forskningsmiljö vid lärosätet. (Merdelen av en doktorands forskarutbildning bedrivs vid lärosätet, handledare finns vid lärosätet, forskarutbildningskurser finns vid lärosätet, m.m.)
- Det skall visas hur masterstudenter får del av denna forskarutbildnings- och forskningsmiljö. (Gemensam undervisning, gemensamma lärare, examensarbetets förläggning till forskningsprojekt, etc.)

Kommentar: Masterexamen skiljer sig från andra examina genom att ha en särskild reglering i högskoleförordningen. HF 6 kap 26 § anger att masterexamen får utfärdas ”om den vetenskapliga miljön inom området är av sådan kvalitet och omfattning att högskolan kan erbjuda utbildning med nära anknytning på forskarnivå.” Utbildningsmiljön för masterutbildning måste således ligga nära den forskande och forskarutbildande miljön.

Övergång till utbildning på forskarnivån

- Det är sannolikt att masterutbildningen ger formell behörighet och kan leda vidare till ett rimligt antal forskarutbildningsprogram nationellt och internationellt. Ange eventuella avtal med lärosäten med examensrättighet inom forskarutbildningen.
- Det är angivet hur stor andel av masterutbildningen som kan bedömas bli tillgodoräknade i de mest relevanta forskarutbildningsprogrammen.

Kommentar: Det kan ej ställas krav på att ett annat universitet ska acceptera en masterexamen som behörighetsgivande. Det kan ej ställas krav på att masterexamen skall tillgodoräknas inom forskarutbildningen.

Nivå och progression

- Kursplanerna följer högskoleförordningen och innehåller mål (förväntade studieresultat) som utarbetats i enlighet med examensordningen och högskolelag.
- Utbildningsplaner följer högskoleförordningen och i de fall lokala mål (förväntade studieresultat) uppställts skall dessa vara utarbetade i enlighet med examensordningen och högskolelag.
- Undervisning, kurslitteratur och examination kommer att vara utformade så att de säkrar forskningsanknytning, nivå och progression.

- Sakkunniga skall bedöma kursplanernas konsistens gentemot mål (förväntade studieresultat).
- Sakkunniga skall bedöma klassificeringen av kurser på avancerad nivå utifrån hur kursplanerna anger förkunskaper (en kurs på avancerad nivå bör ha minst 90 högskolepoäng), examination och pedagogiska metoder/undervisningsformer samt mål.
- Lärosäten har ett lokalt regelverk som reglerar andelen högskolepoäng från grundnivå som kan ingå i en masterexamen. Denna andel bör ej överstiga 25 procent. Programbeskrivningar och utbildningsplaner följer lärosätets reglering.
- Minst 60 högskolepoäng med fördjupning inom det huvudsakliga området (huvudområdet) för utbildningen bör/skall vara kurser på avancerad nivå.
- Det finns lokala riktlinjer för hur kurser klassas till grund- respektive avancerad nivå.

Kommentar: Examensarbetet är vitalt för att bedöma progression. Detta kan bedömas utifrån hur kursplaner utformats, planerad handledar- och lärarbetsättning samt examinationsformer. Sakkunniga skall särskilt bedöma progression.

Säkring av examensmål

- Krav finns klart dokumenterade, exempelvis i form av betygskriterier eller liknande, och framgår av instruktioner för examensarbeten och annan examination.
- Lärosätet kan visa att utbildningen kommer att ge studenterna/doktoranderna goda förutsättningar för att nå examensmålen.

Examensarbeten

- Sakkunniga skall bedöma kvalitet på de examensarbeten bedömargruppen infordrat av kompletterande handlingar.

Kommentar: Utbildningens resultat är svårbedömbara när utbildningen ej startat men uppföljningssystemen kan granskas. Liknande magisterutbildningars resultat kan bedömas och är delvis relevanta.

Internationalisering

- Det anges hur examensordningens mål gällande internationalisering uppnås. ("Studenten skall visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang, muntligt och skriftligt eller på annat sätt klart redogöra för och diskutera sina slutsatser och den kunskap och de argument som ligger till grund för dessa i dialog med olika grupper").

Kommentar: Kraven på internationalisering är tydligt markerade i högskoleförordningen gällande masterexamen.

Kvalitetssäkring

- Det finns ett kvalitetssäkringssystem som garanterar även den nya masterexamens kvalitet.
- Det finns en tydlig berednings- och beslutsprocess för inrättande/ansökan om masterutbildning vid lärosätet.

Kommentar: Det måste vara självklart att ett kvalitetssäkringssystem finns vid lärosätet. Det som särskilt bör bedömas är hur lärosätets system för inrättande/avveckling av utbildningar fungerar, hur inrättade utbildningar följs upp internt samt om detta kvalitetssäkringssystem är anpassat till den nya masterexamen och dess långsiktiga stabilitet.

Övrigt

Infrastruktur

- Studenterna/doktoranderna kommer att ha god tillgång till litteratur, informations-tekniska resurser och annan nödvändig utrustning.

- Sakkunniga skall särskilt bedöma laborativa förhållanden avseende experimentella ämnen.

Resurser

- Resurstilldelningssystemet vid lärosätet garanterar att masterutbildningen kan drivas med tillräcklig kvalitet.
- Det finns ekonomiska konsekvensbedömningar som underlag inför inrättandet av masterutbildningen.

Koppling till yrkesverksamhet

- Det finns tydliga mål med utbildningen ur ett avnämarperspektiv och bredare samhällsperspektiv. Planering och genomförande av utbildningen sker i samarbete med omgivande samhälle.
- Det finns en god balans mellan kraven på förberedelse för arbetslivet respektive forskarutbildning.

Kommentar: Frågorna bör läsas mot vad som angetts i målen för utbildningen.